

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Pars Secunda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Ante Quartum Ecclesiae Sæculum, nullum fuit Concilium Generale, Primum quippe est Nicænum Ann. 325. habitum. Post Sæculum XVI. nullum extitit; Siquidem Synodus Tridentina Anno 1563. absoluta, omnium Generalium ultima est. Nullum Generale habitum fuit Sæculis X. & XI. reliqua Sæcula sua habuere ejusmodi Concilia, à Quarto usque ad Decimum Sextum inclusivè. Sunt sex Sæcula, in quorum quolibet plura fuerunt Concilia Generalia; nempe Sæculum IV. V. VII. XII. XIII. & XV. In IV. Concilia Nicænum & Constantinop. I. In V. Ephesinum & Calcedonense. In VII. Constantinopolitanum III. Generale, & Concilium in Trullo. In XII. Tria Lateranensia. In XIII. Lateranense unum, & Lugdunense duplex, In XV. Pisanum, Constantiense, Basileense, & Florentinum.

Octo priora in Oriente habita sunt; de nullius eorum Acumenitate disputatur: reliqua habita sunt in Occidente. Plura autem ex iis, pro Generalibus non habentur ab omnibus, Talia sunt pleraque Lateranensia; tale etiam Florentinum, eodem tempore, quo Basileense, celebratum: tale Imperatori FRIDERICO, qui ad Majus provocavit, visum fuit Lugdunense. Indè fit, ut numerus Conciliorum Generalium in Occidente habitorum, sit incertus, majorque, aut minor, pro varia qualitatatum Concilii Generalis estimatione: sed Controversia facile decidi potest ex iis, quæ diximus in Prima Observatione Generali.

Inter eadem Concilia Occidentalia, plura sunt, quorum Decreta Canonesque, Pontificis personæ attribuntur Concilii verò mera approbatio tribuitur: itaque, eadem habetur in iis Concilii ratio, quæ Capituli, in Statutis, Decretis, aut deliberationibus, in quibus consensu Capituli indiget Episcopus: his enim inseritur clausula, de Consensu Capituli, idem sonans, atque hæc, approbante Capitulo.

Pontificium exemplum secuti sunt nonnulli Metropolitanæ Italiae, qui Decreta Conciliorum Provincialium suo nomine proposuerunt, adjecta clausula approbante Concilio, Horum expressa mentio fiet, occasione primorum Conciliorum Generalium, in quibus hanc clausulam reperiemus.

Superfunt Acta integra omnium Conciliorum Generalium in Oriente habitorum Exceptis 1. & 2. nullum est Concilium Generale Occidentale, cujus Acta superfint integra, id est, etiam cum suffragiis Patrum; ea enim desunt in Actis Concilii Trident. quæ minus imperfecta videntur, quam reliquorum. Profer ad subscriptiones id, quod de suffragiis notavimus; illæ omnium Conciliorum Orientalis, quorum Acta superfunt definitionibus subjacent. Porro, inter Concilia Generalia Occidentis, folius Florentini Decreta subscriptionibus Patrum instruuntur.

Omnia Concilia Generalia Orientalia ab Imperatoribus coacta fuerunt. Concilia Generalia Occidentalia convocata fuere à Pontificibus. Nullum est Concilium Generale, quod Sacri, vel Sancti, vel Sacrosancti appellationem non sumpserit, aut acceperit.

Ex omnibus Conciliis Generalibus nullum est, quod tandiù duraverit, quam Tridentinum, An. 1545. inchoatum, ann. 1563. absolutum. Inter reliqua Concilia, Basileense diutissime duravit, scilicet per 11. annos. Prima ejus Sessio est an. 1431. ultima ann. 1442. Posthæc notabilis est duratio Synodi Constantiensis, quæ ann. 1414. 16. Nov. incepta, confecta est 20. Junii 1418.

Quibusdam Conciliis peculiare est, translata fuisse, Basileense translatum fuit Lauffannam, tum Ferrariam, denique Florentiam. Tridentinum, ad Bononiam translatum, Tridentum rediit.

Quædam Concilia sub pluribus legitimis Pontificibus habita sunt, tale est Tridentinum, sub Paulo III. Julio III. Pio IV. celebratum: Conf-

stantiense sub Joanne XXIII. & Martino V. habitum fuit.

Multa sunt Concilia Generalia Orientalis, quorum Canones à subsequentibus nominatim approbata fuerunt: talia sunt 1. Concilia Nicænum, Constantinopolitanum 1. Ephesinum, quorum Canones approbat Synodus Calcedonensis Can. 1. talia sunt etiam eadem Concilia, ipsumque Concilium Calcedonense, quorum Canones approbantur à Concilio in Trullo c. 2. nec non à 6. Concilio Generali: talia sunt etiam hæc omnia Concilia cum Trullano, quorum Canones approbantur in Concilio Nicæno 11: talia sunt denique ea, quorum definitiones approbat Concilium Generale VIII. Notam meretur hæc circumstantia, ideo quod ejusmodi approbationes totidem confirmationes sunt. De cæteris Conciliis Generalibus nihil simile dici potest. Nullum est Concilium recentius, quod præcedentium Canones omnes nominatim approbaverit. Fama Sanctitatis ac Scientiæ, qua polent plerique Patres priorum Conciliorum, magnam eorum Canonibus, præ subsequentium Decretis auctoritatem conciliavit.

7. Concilium Generale VII. Nicænum II. Quinti Generalis, seu Constantinopolitani II. definitiones approbans, nihil dicit de ejus Decreto adversus Theodorum Mopsuestanum, Iban, ac Theodoretum. 8. Concilium Generale VIII. seu Constantinop. IV. approbando definitiones à præcedentibus Conciliis factas, præterit quoque hoc Decretum. Silentii hujus ratio est, quod illud Decretum duas res contineat, quarum alia pertinet ad Fidem, nec mentione expressa indiget, quia ad definitionem Calcedonensem reducitur, cujus est mera confirmatio; alia pertinet ad Disciplinam, nihilque aliud est, quam damnatio aliquot personarum. Porro, minus congruum fuisset, eam damnationem à Concilio Nicæno II. & Constantinop. IV. commemorari loco citato; quoniam ibi agebatur de Fidei definitione ab utroque Concilio condita. Ob eandem rationem Concilium Toletanum XIV. ad recipiendam definitionem Concilii Generalis VI. congregatum de hoc Decreto filuit.

Nota Historica circa Concilia sigillatim considerata.

PARS SECUNDA.

SECTIO I.

NOTA CIRCA NOMEN.

Qualitas, quam sibi Concilium in suis Decretis, aut Canonibus, aut Epistolis tribuit, tantam habet cum nomine Concilii connexionem, ut omnino expediat de ea agere simul atque de Nomine. Sed cum Nomen specialius vulgo sit Concilio, quam qualificatio; à Nomine exordiemur.

Omnia Concilia Generalia, non secus ac Particularia, Nomen trahunt, ab Urbe intra quam habita sunt; vel ab aliquo speciali ejusdem Urbis loco, in quem Patres Concilii convenerunt. Posterioris generis unum est, à quibusdam Trullanum dictum ideo quod celebratum fuerit in quodam loco Palatii Imperatorum Orientalium apud Constantinopolim. Sunt quoque Concilia Romana in ædibus Lateranensibus habita, ideoque Lateranensia dicta. Habita sunt autem in Ecclesia, non vero in Palatio, ut infra ostendemus. Interèa observamus, id sequi ex principio Concilii Lateranensis habitò sub MARTINO I. ubi dicitur, illud habitum fuisse in Ecclesia Domini nostri Dei & Salvatoris Jesu Christi, quæ vocatur Constantiniana, quia à Constantino edificata est, Concil. Tom. VI. pag. 77. 78. Illud præterea probatur

ex historia Concilii Lateranensis sub CALLIXTO II. habiti, quod *primum* Generale Lateranense vocatur, ubi fertur, Patres in Ecclesiā convenire, CONC. TOM. X. p. 893.

Concilium *Trullanum* aliud præterā nomen habet, aliudē quā è loco quæsitum; nempè *Quini sextum*; deductum ex eo, quod supplevit ea, quæ deficiebant in Conciliis V. & VI. Canones pro utroque conficiendo. Unicum hoc Concilium duo habet nomina; imò posteriore Concilii *Trullani* nomen, pro mera qualificatione spectari potest, adjecta, ut ab aliis Conciliis distingueretur facilius.

Nulla est Urbs, in qua plura Concilia Generalia celebrata fuerint, quam Constantinopolis. Quinque enim sunt, comprehenso Concilio Trullano. In cæteris Urbibus, intrā quas habita sunt Concilia Generalia, unicum illud est v. gr. Ephesi, Calcedones, Vienna, Florentiæ, Tridenti; vel ad summum duplex, ut Niceæ & Lugduni. Ecclesia Lateranensis cum Urbe Constantini convenit, in eo quod illis quinque Concilia Generalia celebrata fuerint.

Quoad qualificationem, vulgatissima est, *Sancta Synodus*, quod patet ex epistolis, quas Concilia scripsere, vel quæ ad Concilia scripta fuere. Nonnulla vocata fuerunt *Sacra*, qualia sunt Lateranense IV. & Pisanum; alia se *Sacrosancta* dixerunt, ut Constantiense, Basileense, Tridentinum. Cæteræ qualificationes, ut plurimum, propriæ sunt. Sic Concilium Nicænum dicitur *Magnum*, usumque est hoc nomine in epistolâ ad Episcopos Ægypti. CONCIL. TOM. II. p. 59.

Concilium *Constantinopolitanum I.* sæpe dicitur Concilium *CL. Patrum*, quod illi peculiare est, TOM. II. p. 454. *Expositio CL. Patrum.* Concilium Ephesinum sumpsit primum titulum, *Universale*, idque in sua definitione. Titulus hic sæpius occurrit in Concilio Calcedonensi & pluribus aliis. Concilium Constantiense primum est, quod se dixerit, *Synodus in Spiritu Sancto congregata*. . . Hæc illius verba secuta sunt Basileense & Tridentinum.

Qualificatio, *Concilium Ecclesiam Universalem representans*, reperitur primum in Concilio Pisano. CONCIL. TOM. XL. part. II. pag. 2126; eam usurpare Concilia Constantiense, & Basileense, nisi quod illud aliquando *Catholicam*, hoc nonnunquam *Militantem*, dicit.

SECTIO II.

Nota historica circa CONVOCATIONEM & TRANS- LATIONEM Conciliorum Generalium.

Circa Convocationem Conciliorum Generalium Orientalia multum ab Occidentalibus discrepant. Scilicet in eo, quod priora singula, ab Imperatoribus convocata fuerint, posteriora verò à Pontificibus, excepto Pisano, à Cardinalibus convocato. Facile probatur utrumque factum. Et quidem Imperator *Constantinus* in prima sua ad Synodum Nicænam Oratione, expressè dicit, se illam convocavisse, CONC. TOM. II. p. 26. D. E. Primum Concilium Constantinopolitanum in sua ad *Theodosium* Epistolâ; quâ ipsi gratias agit, rationemque gestorum à se reddit, declarat, se ipsius iussu congregatum fuisse, CONC. TOM. II. p. 945. Idem dicitur in Inscriptione Canonum ejus. Quædam tamen verba epistolæ ejusdem Concilii Constantinop. ad Concilium Romæ, sub *Damaso*, coactum, innuere videntur Concilium Constantinop. ab hoc Pontifice fuisse convocatum. *Nam Constantinopolim conveneramus mandato literarum superiore anno, à vestra Reverentiâ, post Concilium Aquileiense missarum, ad Dei amantissimum Imperatorem Theodosium.* Verum responderi potest 1. Epistolas, de quibus agitur, esse Concilii Romani, 2. *Theodosium* indè sumpsisse oc-

Tom. I.

casione convocandi Concilii Constantinopolitani.

In Concilio Ephesino multiplex occurrit probatio, illud ab Imp. *Theodosio & Valentiniano* coactum fuisse. 1. Illud in Exordio Concilii expressè dicitur, ex Decreto Religiosissimorum, & Christianissimorum Imperatorum, CONC. TOM. III. p. 445. Idem repetitur in principio uniuersusque actionis. Synodus idem dicit in sua ad *Celestinum* Pontificem Epistolâ, *piissimorum ac Christi amantium Imperatorum sanctionem*, p. 659. Denique plures sunt Epistolæ Concilii ad Præfatos Imperatores, in quarum Inscriptione dicitur, Concilium ex Majestatis eorum motu convocatum fuisse: nonnulla præterea sunt ad Concilium Epistolæ, quarum Inscriptio convocationem Imperialem commemorat. Adjice, in cap. 32. primæ partis hujus Concilii esse Epistolam *Cyclicam Theodosii* ad omnes Metropolitanos inscriptam, ferentemque, ut convenirent ad Concilium, & secum quamplurimos è Suffraganeis adducerent.

Curam, quam Concilium Ephesinum crebro indicat, se ab Imperatoribus *Theodosio & Valentiniano* convocatum fuisse, imitata est Synodus Calcedonensis; namque, in principio singularum actionum, quæ sunt XV. numero, iussione Imp. *Valentiniani & Marciani*, à quibus convocata fuerat, expressam mentionem facit; similemque facit in Epistolarum Inscriptione, quâ ad eosdem Imperatores vel ad *Pulcheriam* Imperatricem scripsit.

S. Leo Theodosium rogat, ut Italia Concilium Universale largiatur, CONC. TOM. IV. p. 62. Sequuntur plura Imperatorum rescripta, quæ docent, ad eorum officium pertinere Conciliorum convocationem, ac translationem, à pag. 63. usque ad 75. unum ex iis pag. 66. inscribitur ad *Metropolitanos aliosque Prelatos*, jubetque eis, ut ad Concilium veniant cum Episcopis quamplurimis. Quod de quatuor priorum Conciliorum Generalium convocatione observatum fuit, confirmatur per Epistolam *Iustiniani* Imperatoris, ad Episcopos Constantinopoli ex ipsius iussu congregatos; ut enim convocationem hujus Concilii à se factam suorum Prædecessorum exemplo tueretur, refert, qua ratione Concilia præcedentia convocaverint.

In XVIII. singulis actionibus sexti Concilii Generalis, diserta existit probatio, illud ab Imperatore *Constantino Pogonato* fuisse convocatum: namque in earum Exordio legitur hæc formula, *ex iussione Imperatoris, vel per iussione Imperat.* Altera ejusdem facti probatio superest in Edicto Imperiali Actioni XVIII. inserto, cujus hæc sunt verba; *undè & hoc sacratissimum & universale convocantes sextum Concilium, utpote parile præcedentium Sanctorum quoque Conciliorum universalium, in medium deducere falsorum dogmatum, hoc est, novitatum, propositiones decrevimus.* CONC. TOM. VI.

Similis occurrit mentio in singulis Actionibus Conc. Nicæni II. *Septimi* Generalis; namque in septem prioribus leguntur hæc verba, *per divinam gratiam & ipsam sanctionem, eorundem à Deo confirmatorum Imperatorum;* & in octava proinde scripto, *ipsorum præceptum est Patriarchæ, ut omnes Deo amabiles Episcopos adduceret ad conservandam divinitus novam Romam, Regiam ipsorum Urbem, quibus ille literis acceptis, mandatum Imperatoris exequeretur.* CONC. TOM. VII. p. 590.

Iis testimoniis adjice Epistolam Imperatoris, ad Pontificem *Adrianum*, in qua hunc invitatur, ut ad Concilium conveniat.

Quamvis ii, qui Acta Concilii Generalis VIII. redederunt, in principio singularum Actionum neglexerint observare, illud ab Imp. *Rasilio & Constantino* fuisse convocatum, juxta exemplum eorum, qui præcedentium Conciliorum Acta scripserunt; plures nihilominus suppetunt probationes, factum illud verum esse. Nam 1. in *Premio Act. I.* juxta Editionem mere Latinam, leguntur hæc verba. *Basilio*

G 3

silio . . . Imperatore, qui universalem Synodum congregans, ea quæ visa sunt Spiritui Sancto piè per-
egit.

2. Idem aliis verbis continetur eodem Proëmio Act. 1. juxta Editionem Græco-Latinam, *coactio enim generali Concilio, quod est Spiritui Sancto visum, piè executus est.* 3. Synodus ad Pontificem *Adrianum* scribens, sic loquitur circa convocationem: *quem supremus omnium Imperator Deus voluit hoc honore dignari, ut vestra prudentia, opera, judicio, Synodicisque Constitutionibus, hanc Magnam & Ecumenicam Synodum celebraret, atque ad finem tam illustre opus perduceret.* His præmissis facilis est responsio ad locum Epistolæ *ADRIANI ad Basilium*, quo nonnulli utuntur, ut probent, Pontificem convocavisse Concilium. Namque ex testimoniis supra relatis sequitur, Pontificis sensum esse, se monuisse, aut suavisse Imperatorem, ut Concilium convocaret.

Verùm, ut tollatur omnis dubitanda causa, sciendum est, Imperatorem deputavisse ad *NICOLAUM* Pontificem, consulturus eum, quid factio opus esset, ut remedium afferretur Ecclesiæ Constantinopolitanæ turbata schismate *Photii*, qui depositi, per suas Machinationes, *Ignatii* sedem occupaverat. Porro, *Nicolaus*, antequam respondere posset, mortuo, *Adrianum* Successorem ipsius responsum dedisse Imperatori; atque inter alia Concilia monuisse, ut Concilium ageret frequentissimum, cui Legati sedis Apostolica præderent. *Volumus ergo, per vestra pietatis industriam, illis numerosum celebrari Concilium, cui nostri quoque missi præidentes, & culpæ personarumque differentias liquido cognoscentes, juxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretionis exerceant.* CONC. TOM. VIII. p. 981. 982. 983.

Ex eadem Epistola discitur, Pontificem Romæ Concilium celebravisse, in quo *Photium* deposuerat, restitueratque *Ignatium*; missisque istius Synodi Actis ad Imperatorem, eum rogavisse, ut ea recipienda & subscribenda curaret à Concilio, quod convocaturus erat. *Insuper exhortamur & salubri suadere studio procuramus, ut Imperatorie Instantiæ vestræ anisus, sententiarum Capitula, quæ synodicè in Ecclesia Dei, ubi Sanctum Corpus Apostolorum Petri Principis requiescit, pro abolendis profanis Conciliis Constantinopoli à Photio, tam adversus sedis Apostolicæ reverentiam, quam contra Fratris & Communi mei Ignatii Pontificum, congregatis, communi consonantia promulgavimus apud vos in Synodo cunctorum subscriptione roborentur.* Verisimile est Concilium Generale VIII. de iis Actis loqui, in sua ad *Adrianum* Epistola, atque indicare his verbis supra relatis, *Synodicisque Constitutionibus.* Jam probavimus, Imperatores convocavisse octo priora Concilia Generalia; superest, ut ostendamus, sequentia à Pontificibus coacta fuisse: sed prius observandum est, quòd cum factum prius à quibusdam Ultramontanis imperitioribus controvertatur, illud sedulo probare coactus sum; sed nemine dubitante, quin Concilia Generalia, in Occidente habita, à Pontificibus congregata sint, id diligentius probare supervacaneum foret. Loca igitur, unde id præstari possit, indicare sufficiet.

1. Epistola *Alexandri III.* ad Episcopos Etruriæ, qua eis præcipit, ut conveniant ad *Tertium* Concilium Lateranense, habitum Ann. 1179. CONCIL. TOM. X. p. 1506. Probabile est, Epistolas similes ad aliarum Provinciarum Episcopos fuisse transmissas.

2. Epistola Cyclica ab *Innocentio III.* missa ad omnes Patriarchas, Metropolitanos, Episcopos, Abbates & Superiores Generales Ordinum omnesque Principes, ut eos convocaret ad *Quartum* Concilium Lateranense, habitum An. 1215. CONCIL. TOM. XI. part. I. p. 119-131.

3. Epistola *Innocentii IV.* ad Archiepiscopum Senonensem, ad Capitulum ejusdem Urbis, ad Regem

Galliæ, ad Episcopum Ostiensem, ut eos convocaret ad *Primum* Concilium Lugdunense An. 1245. credibile est, similes Epistolas ad alios Metropolitanos, Capitula, Reges, & Cardinales directas fuisse. p. 636. & 37.

4. Epistola *Gregorii X.* ad omnes Prælatos Provincia Hierosolimitanæ, ad *Josephum*, Patriarcham Græcorum, Prælatosque ipsi subjectos, ut eos ad *Secundum* Lugdunense convocaret, & ad Imperatorem *Michaëlem Paleologum*, ut eum de convocatione hujus Concilii certum faceret, invitaretque, ut conveniret, sive ipse, sive per Legatos p. 939. 49.

5. Epistola circulares ad convocationem Concilii Viennensis à *Clemente V.* scriptæ, ad omnes Principes supremos ad omnes Metropolitanos omnesque Abbates, CONCIL. TOM. XI. p. 2. p. 1539. ad 56.

Quantum ad Concilia sequentia attinet, existunt Diplomata, seu Bullæ convocatoriæ, ad omnes jus conveniendi habentes inscriptæ. Bulla convocationis Concilii Constantiensis reperitur TOM. XII. CONCIL. p. 11. Actis Concilii Basileensis præfixæ sunt Epistolæ *Martini V.* & *Eugenii IV.* ad *Julianum* Cardinalem S. Angeli ferentes, ut Concilio Basileensi cum Legati qualitate adfuit, docentesque, Synodum utriusque Pontificis autoritate convocaram fuisse, CONCIL. TOM. XII. p. 467 ad 470.

Reliquæ Bullæ convocatoriæ suo singula Concilio præfiguntur in *Tom. sequent.* Perinde est de Bullis Translatoriis, & Resumptoriis, quæ sunt in principio Actorum subsequentiū circa translationem, aut resumptionem. Itaque, cum Concilium Basileense ad Ferrariam à Basilea translatum fuerit, ideo quòd Græci, quorum reconciliandorum causa Synodus habebatur ex parte, Græci, inquam, Basileam convenire noluerint, eque Ferraria ad Florentiam, ob pestem, denuo translatum sit, Bullæ Translationis reperiuntur TOM. XIII. in fronte Actorum Ferrariensium, ac Florentinorum. Perinde est de Bullis translationis, & resumptionis Concilii Tridentini, quæ sunt in TOM. XIV. Agendo de Conciliis Generalium convocatione, in Occidente habitorum, non abs re fuerit tractare quæstionem: An convocata illa fuerint absque consensu Principum. Difficultatis Caput & fons est, quòd Epistolæ Circulares ad Principes circa eorum convocationem missæ, vel communem habent formam, cum iis, quæ ad Metropolitanos, Patriarchas, Abbates &c. inscribuntur. Porro, in his consensibus eorum, ad quos scribitur, minime postulatur, (ut patet ex Epistolis circa Concil. *Lateran. IV.*) namque Epistola ad Prælatos eadem est, ac quæ ad Principes, CONCIL. TOM. XI. part. I. p. 119. ad 131. vel aliis verbis concipiuntur, quorum tamen nullum significat, consensum Principum requisitum fuisse, ad convocationem Conciliorum Generalium Occidentalium.

Nihilominus credibile est, hæc Concilia nusquam fuisse convocata, præter consensum Principum, iis exceptis, quæ adversus ipsos habenda erant; quale est Concilium Lugdunense I. adversus *Fridericum* Imperatorem: sunt enim plures Bullæ convocatoriæ, quæ insinuant, convocationem fieri ex Principum beneplacito. V. gr. in Bulla Indictionis Concilii Tridentini, *PAULUS III.* expresse dicit, se consuluisse Principes, & nominatim Imperatorem & Regem Galliæ. In Bulla resumptionis ejusdem Concilii, *JULIUS III.* sperare se dicit, *per Dei gratiam ac benignitatem, futurum, ut Reges omnes ac Principes Christiani, suis in hac re votis annuant, faveant, atque assistant.* Denique *PIUS IV.* in Bulla celebrationis Concilii Tridentini, dicit, se Principes de consilio suo certiores fecisse. Præterea, Concilium Constantiense mentionem facit expressam consensibus Regis Romanorum. In translatione Concilii à Basilea ad Ferrariam, Pontifex Imperatori *Joanni Paleologo* tantum indulgit, ut eam ejus voto annuerit.

Aliundè

Aliudè ratio atque æquitas postulant, ut Concilia Generalia non convocentur absque Principum consensu: nisi enim convocatio sibi placuerit, impediunt, quominus Episcopi ditionis suæ ad ea conveniant: unde fiet, ut Concilia non sint Generalia, posito quòd celebrentur, non obstante contrariâ aliquot Principum voluntate.

Alia moveri posset Quæstio circa eandem convocationem Conciliorum Generalium, scilicet, an alii, præterquam Pontifices Imperatoresque, Concilia Generalia convocaverint? Respondemus autem, id factum non esse, nisi in duobus Conciliis *Pisanis*, quorum unum pro legitimo habetur, & convocatum fuit 1409. durante Schismate *Benedicti XIII.* & *GREGORII XII.* per Cardinales *Benedicto* adherentes, apud Portum Liburnum congregatos, cum quatuor Cardinalibus alterius obedientiæ, ex consensu ejus Pontificis. Alterum Pseudo-Concilium ab omnibus dicitur, & convocatum fuit an. 1511. per aliquot Cardinales sub Pontifice legitimo.

SECTIO III.

Nota Historica circa causas convocationis Conciliorum Generalium.

HÆ causæ vel in genere, vel in specie considerari possunt. Causæ Generales sunt eæ omnes, ob quas Concilia Generalia possunt convocari, & tales sunt. 1°. Omnes controversiæ circa fidem aut mores, in quarum definitione dissident Ecclesiæ particulares; vel personæ, quarum interest, Ecclesiarum particularium iudicium respuunt. 2°. Schisma generale, quod Ecclesiam universam in plures partes ampliores dirimit, ut accidit, cum plures existunt Papæ, quorum singuli magnam copiam factorum habent. 3°. Schisma particulare, quod Ecclesiam particularem insigniorem dividit, ut fit, cum plures sint Patriarchæ, in eadem Ecclesia Patriarchali; vel quod duas Ecclesias insignes dividit, ita ut inferior superiorem agnoscere recuset, ut factum est in divisione Græcorum à Latinis. 4°. Corruptio morum, vel generalis, ratione diffusionis per omnes Ecclesias, vel capitalis, ratione fomitis ejus primam Ecclesiam occupantis.

Causæ speciales convocationis Conciliorum Generalium eæ sunt, quæ singulis Conciliis Generalibus occasionem præbuerunt; has nobis evolvendas hic proponimus, ideò quòd solæ sint, quæ observationem mereantur, ob sui singularitatem.

Notum est omnibus, primum Concilium Nicænum convocatum fuisse, ut finem imponeret duabus controversiis, alii principali circa Divinitatem, seu consubstantialitatem Filii, alii minus gravi circa tempus celebrandi Paschatis. Cum utraque pacem turbaret, credibile est, Imperatorem Constantinum, dum Patres ad pacem hortatur, dicitque se ipse gratia eos convocavisse; intendisse definitionem utriusque controversiæ, velut medium efficacem ad restituendam pacem, CONC. TOM. II. p. 26. sed, cum quæstio circa Pascha levis sit, præ quæstione circa Divinitatem Filii, *Eustathius* loquendo de causis convocationis Synodi Nicænae, hanc postremam solum attingit, CONC. TOM. II. p. 28. *Arius orationis est causa & conventus*; Symbolum confectum fuit ad decisionem hujus quæstionis, eaque continetur in verbo, *Consubstantialitatem*.

Alterius quæstionis definitio per Concilium Nicænum, commemoratur in Epistola *Constantini* ad Episcopos, qui Concilio non interfuerant, recenseturque inter media, quorum ope Concilium Ecclesiæ pacem restituit, CONC. TOM. II. p. 262. Quamvis Concilium Nicænum circa mores ac disciplinam multa, eaque magni momenti, Canonibus suis ordinaverit, non arbitramur, illud ejusmodi Constitutionum gratiâ

speciatim fuisse congregatum, sed credibile est eas, propter occasionem, factas fuisse. Spectant eæ promotionem Eunuchorum, Neophitorum, & eorum, qui peccasse lethaliè ante Ordinationem comperuntur; Jurisdictionem Patriarchæ Alexandrini, honores Episcopo Hierosolimitano debitos, reditum Clericorum Novatianorum ad Ecclesiam, & ipsorum locum seu gradum in Ecclesiâ; translationem, seu non residentiam; Communionem Sacerdotum, per manum Diaconorum; usuram Clericorum; consuetudinem orandi flexis genibus in Paschate; cæterisque Dominicis per annum, & tempore Paschali.

In Actis Concilii Constantinopolitani I. nullum est Instrumentum, quod ferat nominatum, quibus de causis id convocatum fuerit; sed plura sunt, ex quibus id elici possit, ideò quòd doceant, quid gesserit Synodus. Credibile autem est, eam fuisse convocatum, propter res præcipuas, quas gessit. Talis est 1. Epistola, quam scripsit ad *Theodosium* Imperatorem, ut rationem rerum à se gestarum redderet, & in quâ dicit, se fidem Nicænam confirmavisse, & damnavisse hæreses, quæ contra ipsam emerferant. Talis est 2. *Canon I.* in quo mentionem expressam aliquot ex iis hæresibus faciens, eis annumerat opinionem semi-Arianorum, seu Spiritus Sancti adversariorum. Tale est 3. Symbolum, quod confecit, in quo Nicæno adjicit multa, circa Spiritum Sanctum, ut ejus Divinitatem astrueret. *Dominum & vivificantem ex Patre procedentem, & cum Patre & Filio adorandum & conglorificandum.* Si Spiritus Sanctus Dominus est, vitæque author; si procedit à Patre; si honore Patri, Filioque debito dignus sit; certè Deus est, perindè ac Pater & Filius. Talis est denique Epistola, quam scripsit ad Concilium Romæ sub *Damaso* habitum, in quâ dicit, se assertivè Unitatem essentiæ, substantiæ, cum æqualitate Personarum Sanctissimæ Trinitatis, contrariasque hæreses damnavisse; rùm mentionem expressam facit hæreseos eorum, qui Spiritum Sanctum aggrediuntur, quæ Concilio Nicæno posterior est.

Facile esset hîc multa congerere testimonia ex Actis Concilii *Ephesini* petita, è quibus elicitur quanquam fuerit causa convocationis ejus; pauca enim sunt Instrumenta, quæ id præstare nequeant. Sed id supervacuum foret, ideoquè cum unum expressum reperitur in Epistola, quâ Concilium Imperatorem certiore facit de Sententiâ depositionis, quam contra Nestorium tulerat, idque sufficiat, testimonium illud solum referetur. Ex eo discimus, Imperatorem cernentem, Ecclesiam turbari ob errores Nestorii, qui docebat, duas esse in Christo Personas, Divinam, & Humanam, & sic Filium Dei non esse Hominem, neque Hominem esse Filium Dei, & proindè falsum esse quòd Deus è Spiritu Sancto conceptus sit in Virginis sinu, natus sit in tempore, biberit & comederit, passus sit crucifixus & sepultus, resurrexerit atque in Cælum ascenderit; Imperatorem, inquam, volentem Ecclesiæ pacem restituere, convocavisse Concilium Generale Ephesi, Nestorioque tribus vicibus citato, & contumaciter absente, juxta fidem Nicænam discussam fuisse condemnationem, quam *Cyrillus*, Alexandrinus Antistes, adversus doctrinam præfatam tulerat, consentaneamque inventam fuisse ac probatam, depositionemque adversus Nestorium latam, CONCIL. TOM. III. p. 567. ad 571.

De causa convocationis Concilii *Calcedonensis*, sit sermo in Epistola *S. Leonis*, ad hoc Concilium; ibi enim dicitur impietatem, à Concilio Ephesino damnatam nullatenus juvari per condemnationem, quam Synodus Calcedonensis latura est, contra impietatem *Eutichis*: quia utraque paritèr damnabilis est. Indè enim sequitur, Concilium Calcedonense convocatum fuisse contra *Eutichem*. CONC. TOM. IV. p. 71.

Idem cernitur in Epistola Imperatorum *Valentiniani & Marciani*, qua Concilium transferunt à Nicæa Calcedonem, dicunt enim, Episcopos non debere averti, quominus Calcedonem conveniant, ob metum turbarum,

barum, quas Eutiches, aliive ex Affectis ejus, concitare possent; quippe, qui sperent, fore, ut impediatur, ne aliqua oriatur. p. 75.

Nec difficile foret alias hujus facti probationes adtexere, si necessarium id foret; nam Epistola Concilii ad Imperatorem *Marcianum*, circa depositionem *Dioscori*, Patriarchæ Alexandrini, unam suppeditat haud respuendam. In eo sita hæc est, quod Synodus, mentione facta, se convocatum fuisse ab Imperatore, ut malis Ecclesiæ mederetur, insinuat, Errores *Eutichis* unum esse ex his malis, seque, ut horrorem suum contra illos testaretur, deposuisse *Dioscorum*, qui faverat *Eutichi*, Sacerdotium ipsi, Abbatiamque conferendo CONC. TOM. IV. p. 463.

Alia occurrit probatio ejusdem facti, in definitione facta à Concilio; hinc enim constat, eam fuisse finem Convocationis Concilii, inde verò Errores *Eutichis* in eâ damnari. CONC. TOM. IV. p. 561. ad. 568.

Quod huc usque diximus de causâ Convocationis quatuor Priorum Conciliorum Generalium, Confirmatur per Epistolam Imperatoris *Justiniani*, ad Episcopos Constantinopoli congregatos; loquens enim de rebus à suis Prædecessoribus gestis, Religionis ergò, refert Convocationem, & causam Convocationis uniuscujusque Concilii Generalis, quæ similis est ei, quam supra assignavimus. Ex eadem Epistola discimus, quanam fuerit causa Convocationis *Quinti* Concilii Generalis: nempe damnatio *Trium Capitulorum*, scilicet, scriptorum *Theodori Mopsuestani*, quæ Nestorio favebant; scriptorum *Theodoretæ* contra Concilium Ephesinum, duodecimque Anathematizatos *S. Cyrilli*, contra Nestorium; denique, Epistolæ *Ibæ*, Episcopi Edessani, ad *J. Marim*, Persam, erroribus *Theodori* & Nestorii referta; CONCIL. TOM. V. p. 419.

Res eadem cernitur in Epistola *Eutichii*, Patriarchæ Constantinopolitani, ad *Vigilium* Pontificem, in qua, postquam declaravit, se recipere definitiones à quatuor Prioribus Conciliis Generalibus confectas, (quarum causa certissimè convocata fuerunt) singulas expressè commemorando; rogat Pontificem; ut in Concilio Generali finem imponere dignetur Controversiæ circa Tria Capitula. CONC. TOM. V. p. 424. Hæc Epistola laudatur in Concilio Florentino CONC. TOM. XIII. p. 78. sess. 5.

Sententia damnationis eorundem *Trium Capitulorum* lata in hoc Concilio, docet, illud hæc de causâ coactum fuisse: Idem probat ejus responsio ad objectionem petitam ex eo quod Concilium Calcedonense *Theodoretum* atque *Ibam* orthodoxos judicaverit, quam dissolvit, observando, id factum non esse, nisi postquam uterque Nestorii doctrinæ anathema dixerat. Idem probant Canones, quos Concilium Sententiæ conjunxit, in quibus sigillatim damnantur doctrina Nestorii ejusque Affectuum, & nominatim *Theodori*, *Theodoretæ*, atque *Ibæ*.

Juxtà Inscriptionem Epistolæ *Vigilii*, ad *Eutichium*, Patriarcham Constantinopolitanum, probatur ex ea, *Quintum* Concilium convocatum fuisse, ut damnaret Tria Capitula. Hinc enim legitur, eam scriptam fuisse, ad Confirmationem hujus Concilii; inde cernitur in Epistola ipsâ, eam damnare eadem scripta, quæ Concilium damnaverat. Secus est, si judicium feratur ex solis Epistolæ verbis; nullum est enim de ipso Concilio: unde confici tantum potest, eam adprobare Doctrinam hujus Concilii eadem res docendo, CONC. TOM. V. p. 595.

Sunt, qui contendunt, Concilium hoc *Quintum* ex parte convocatum fuisse, ut damnaret errores *Origenis*; alii putant, Concilium, ob Tria Capitula congregatum, damnasse errores *Origenis*, ex denuntiatione ab Imperatore *Justiniano* facta. Hoc constat, Imperatorem optavisse, ut hi errores discerentur, & damnarentur à Concilio, ferreturque anathema contra *Origenem* ejusque Affectus. Facti hujus

testimonium continet Epistola *Justiniani* ad Concilium, CONC. TOM. V. p. 679. ad 681, circa finem. Constat Insuper, nihil esse in actis hujus Concilii, saltem, quo convincamur, illud damnasse *Origenis* errores.

Si quis novas requirat probationes eorum, quæ diximus, de Causis Convocationis quinque Priorum Conciliorum Generalium, Epistola *Manfueti*, Archiepiscopi Mediolanensis, & Synodi ejusdem Provinciæ, ad Imperatorem Constantinum Pogonatum, circa errorem Monothelitarum, luculentum testimonium continet. Confirmare enim volens studium, quo Princeps ille curabat, ut hic error in Concilio Generali damnaretur, ipsi revocat in memoriam exemplum Imperatorum Prædecessorum ejus, qui Concilia Generalia convocaverunt, ad damnationem errorum sui avi, mentionemque expressam facit causæ, ob quam singula hæc Concilia convocata fuerunt. CONC. TOM. VI. p. 602, 603.

Similis probatio erui posset ex oratione acclamatoria seu prophanonica Patrum *Sexti* Concilii Generalis, ad Imperatorem Constantinum Pogonatum. Ibi enim expressus fit sermo de causis Convocationis singulorum è quinque Prioribus Conciliis Generalibus, ut commendaretur Providentia Divina super Ecclesiam, quæ tanta fuit, ut, in exortu cujuscunque erroris gravioris, Imperatorem & Pontificem excitaverit, ad convocandum Concilium Generale, profigandi erroris causâ. CONC. TOM. VI. p. 1048. ad 1050. Idem facit Epistola ejusdem Concilii Generalis ad *Agathonem* Pontificem; nam, circa finem, declarando se accipere quinque priora Concilia Generalia, exponit, ob quam causam unumquodque eorum convocatum fuerit. TOM. VI. p. 1096.

Nullum est Concilium Generale, in cuius Actis causa, propter quam convocatum fuerit, referatur sæpius, quam in 6. Generali VI. nam, præter loca tria, quæ mox attingi, circa causam Convocationis quinque Priorum Conciliorum Generalium, quæque una indicant causam, ob quam *Sextum* fuit convocatum; quatuor supersunt, in quibus ea res discutitur. *Primus* est in Epistola Imperatoris *Constantini* Pogonate, ad Pontificem *Donum*, quæ, cum post obitum ipsius Romam advenisset, Successori ejus *Agathoni* data fuit. In ea cernitur, fore, ut Concilium convocaretur, ut pacem conciliaret inter Ecclesias Romanam & Constantinopolitanam, dissidentes occasione quorundam verborum recens introductorum à Patriarchis Constantinopolitanis, ab aliis Patriarchis Orientis receptorum, Pontificibus verò improborum; unde factum erat, ut Patriarchæ Constantinop. è Sacris Diptichis, seu Commemorationibus Missarum, tollere voluerant Pontificem *Vitalianum*, cui rei intercesserat Imperator. Locus *Secundus* est in Decreto ejusdem Imperatoris, ad *Georgium*, Patriarcham Constantinop. quo jubetur, ut Episcopos districtus sui convocet, ad definiendam Controversiam de voluntate Christi, moneatque *Macarium*, Patriarcham Antiochenum, ut veniat ipse Constantinopolim cum Suffraganeis suis, ob eandem causam. Locus hic disertior est quam præcedens, circa causam Convocationis; at sequens utroque longè luculentior. Is est in Actione 1. ubi dicitur, ab annis quadraginta sex, novitates præfatas introductas ac factas fuisse à *Sergio*, *Paulo*, *Pirrho* & *Petro*, Patriarchis Constantinopolitanis, à *Cyro*, Patriarcha Alexandrino, à *Theodoro*, Episcopo Pharan; eas autem univrsam Orbem conturbavisse; in eoque sitas esse, quod unica voluntas Christo tribueretur. Adjicitur, *Macarium* Archiepiscopum Antiochenum, unumque è Discipulis ejus, loquendo pro ipsorum Ecclesiis, & pro Constantinopolitanâ, asseruisse, se nihil novum proponere, sed doctrinam suam consonam esse doctrinæ Conciliorum Generalium, Sanctorum Patrum, & Patriarcharum Constantinop. prædictorum; quod ab aliis Concilii Patribus confutatum fuit, hæc in Actione & seq: Unde conficitur, non solum hanc Actionem, sed etiam sequen-

res ostendere quænam sit causa specialis Convocationis Concilii Generalis VI.

Cum definitio à Concilio facta, sit finis ejus Convocationis, ea laudari potest, ut præcipuus locorum, è quibus discimus, quam ob rem convocatum fuerit: ea est in Actione 13. In ea cernitur, Concilium, damnatis prædictis novitatibus velut execrandis blasphemis, pronuntiare anathema adversus eos, qui eas introduxerant, aut secuti fuerant, nominatis Sergio, Paulo, Pirrho, & Petro, Patriarchis Constantinopolitanis, Cyro, Patriarcha Alexandrino, Theodoro, Episcopo Pharan, & Pontifice Honorio, cum qualificatione *Asecte Sergii*, in omnibus rebus ad eum Errores pertinentibus, CONC. TOM. VI. p. 944.

Ex observationibus circa causas Convocationis sex priorum Conciliorum Generalium sequitur, singula convocata fuisse ad damnationem aliquot errorum circa Divinitatem aut Humanitatem JESU-CHRISTI. Nam 1. Concilium NICÆNUM habitum fuit contra *Arium*, qui negabat Jesum-Christum, quatenus Filium Dei, ejusdem substantiæ ac Patrem æternum. 2. Concilium CONSTANTINOP. I. habitum est, ex parte, contra eos, qui doctrinam *Arii* remotius aut propius sequebantur. 3. Concilium EPHESINUM celebratum fuit, contra *Nestorium*, qui duplicem in CHRISTO Personam statuebat, Divinam & Humanam, ita ut falsum esset, filium hominis esse filium Dei, & filium Dei, filium hominis, ac proinde eundem conjunxisse omnes proprietates Divinitatis atque Humanitatis.

4. Concilium CALCEDONENSE coactum fuit adversus Eutichem & Dioscorum, qui negabant post unionem naturæ Divinæ cum naturæ Humanæ in persona Verbi, duas naturas mansisse integras.

5. Concilium Quintum celebratum fuit duntaxat ad damnationem Scriptorum aliquot, Nestorianis erroribus faventium, proindeque ad confirmandam definitionem Concilii Ephesini. Denique, Concilium Sextum habitum fuit in eos, qui unicam in Christo voluntatem statuebant.

Cum similitudo, quam modò observavi, inter causas Convocationis sex priorum Conciliorum Generalium, ipsis singularis sit, brevi hac digressionem secundum duxi filum narrationis causarum, ob quas unumquodque Concilium Generale convocatum fuit.

Ad institutum redeo, & dico, acta Concilii Generalis VII, NICÆ habitum, plures suppeditare probationes, illud congregatum fuisse ad restitutionem cultus Imaginum, in quibusdam Ecclesiis abrogati, juxta decretum Concilii ejusdem Constantinopolitani, quod iusserat, ut Imagines confringerentur. Cernitur enim hoc factum, 1. In Epistola *Constantini* atque *Irenæ* ad Pontificem *Adrianum*; in qua eum deprecantur, ut veniat ad Concilium universale quod proposuerat, ad resarciendam injuriam Imaginibus iniustam à nonnullis Imperatoribus suis Prædecessoribus, CONC. TOM. VII. p. 32. 2. Idem videtur in apologia, quam fecit *Tharasisus*, ob acceptationem Patriarchatus Constantinopolitani, duabus de causis periculosam: hinc, quòd esset Laicus, parum in rebus Ecclesiasticis versatus; inde, verò, Ecclesia valde divisa erat, aliis cultum Imaginum damnantibus, eò usque ut faverent in adversarios, aliis cultum eundem vindicantibus, ita ut in Contradictores anathema pronuntiantur, p. 34.

3. Idem videtur in Epitome rerum gestarum antè Concilium Nicænum, de quo agitur; ibi enim legitur, Imperatorem cultum Imaginum restaurare cupientem, convocasse Concilium Constantinopoli; id autem inchoatum fuisse, sed, mota seditione populi adversus Synodum, Imperatorem coactum fuisse dimittere Episcopos, Conciliumque præmeditatum differre in annum, ac transferre in aliam Urbem. p. 38.

4. Ex Actionibus VIII. quibus constat Concilium, nulla est, quæ proximè, aut saltem remotè non pertineat ad restitutionem cultus Imaginum, quod præ-

picuum erit eas solventi: Itaque facile esset inde multa eruere, quibus probetur, Concilium hac de causâ coactum fuisse, verum id supervacaneum foret, cum factum tam notum, quam constans sit. Substantiam definitionis Concilii referre sufficit, quæ est in Actione VII. *Juxta Patrum nostrorum à Deo inspiratorum doctrinam, & traditionem Ecclesie Catholice, quam à Spiritu sancto, qui in ea habitat proficisci credimus, cum omni certitudine definimus, conservandas esse non solum figuram Crucis inestimabilis & vivificantis, sed & imagines Jesu-Christi, Sacre Virginis ejus Matris, Angelorum & Sanctorum, cujuscumque materia & forma, tam vasis & vestimentis sacris inhaerentes, quam pictas in muris Basilicarum vel adium, & in tabellis, easque exponendas venerationi Fidelium, quæ præ cæteris complectitur salutationem, osculum, Thuris & Cereorum oblationem; quibus in rebus nihil nisi rationale est, honores enim imagini præbitus, ad ejus exemplar refertur, quod honore præfato dignum est p. 555.*

Idem legitur in Epistola, quam Concilium ad Imperatorem & ad Imperatricem scribit, narratorem rerum à se gestarum, ut piis eorum votis obsequeretur. p. 578.

Idem quoque cernitur in Epistola ejusdem Concilii ad Clerum Constantinop. qui vehiculorum defectu Nicæam convenire non potuerat; hæc enim Synodus opponitur ei, quæ Imaginum cultum abrogaverat, observando, illam tam esse Divinam, quam hanc Diabolicam; quia illa Characterem habet veritatis, quæ filia Dei est, hæc mendacii, cujus Diabolus est pater, p. 586.

7. Agitur præterea, de causâ Convocationis Concilii Generalis VII. in Epistola *Tarasisi* ad Pontificem *Hadrianum*, diciturque, Imperatorem, cum vellet honorem Imaginibus debitum restituere, convocasse Concilium Constantinopoli; post unam verò sessionem coactum fuisse illud dissolvere, propter seditionem populi, cujus Concilium occasio fuerat: pacatis autem silentio annuo mentibus, novum Concilium Nicææ indixisse, ubi lecta Pontificali Epistola, lectæ sunt quoque Epistolæ Dioceseon Orientis, è quibus omnibus cognita est pulchritudo integra paternæ traditionis.

Agendo de causâ Convocationis hujus Concilii VII. præterea duas quæstiones celebres, quæ ventilatæ ac decise fuerunt Actione 1. scilicet, *Primo*, an Clerici hæretici, qui sinceram penitentiam egerunt, suo Ordini restituendi sint. 2. An Ordinationes ab hæreticis factæ sint admittendæ. Utraque enim quæstio incidens fuit duntaxat, occasione abjuratæ hæreseos Iconoclastarum, factæ à pluribus Episcopis, qui hanc in Concilio Constantinop. probaverunt.

Septem Concilia Generalia præcedentia habita sunt propter causas ad fidem pertinentes; quod sequitur celebratum fuit, ut mederetur schismati nato, ex eò quod *Photius* Ignatium Patriarcham Constantinop. deponi, seque in ejus locum substitui, per vim & fraudes procuraverat; dumque Patriarchatum teneret, multas fecerat Ordinationes, plures autem Clericos deposuerat, qui ab Ignatio promoti, justamque ejus esse causam rati, ipsi adhaerebant: aliunde verò *Nicolaus*, Pontifex ad quem Ignatius cum *Asectis* suis querelas suas detulerat, Concilio Romæ celebrato, Ignatium restitui, *Photium* dejecti iusserat; quod deceretum executionem nondum potuerat fortiri, CONC. TOM. VIII. p. 988. ad 991. 1145. ad 1156.

Quemadmodum Concilium Generale V. definitiones Ephesinas confirmavit adversus Nestorium, damnando Tria Capitula his contraria, quæ Nestoriani contendebant adprobata fuisse in Concilio Calcedonensi; sic Concilium Generale VIII. confirmavit definitiones Concilii Generalis, VIII. contra Iconomachos, anathema ferendò pluribus in locis contra eorum Sectatores, *ibidem*.

Illud Octo Concilii, de quibus actum est, speciale est, quod negotia, ob quæ habita sunt, nata sunt

sunt in Oriente; sequentia autem in eo conveniunt, quòd Controversiæ in Occidente motæ, ipsis occasionem præbuere.

Concilium Generale LATERANENSE, primum Conciliorum Generalium Occidentalium, congregatum fuit ad sopiendam litem circa investituras, quæ perniciosissimos effectus habuerat, tum bellorum cruentissimorum, tum Schismatis annorum XL. Lis autem confecta est duplici conditione: Prima, ut Imperator Episcoporum electionem liberam esse permitteret: altera, ut Episcopi Regalia, seu Feuda, reciperent ab Imperatoris Manu, agnoscendo, se illa ab eo tenere. CONC. TOM. X. p. 893, ad 902. Vide Actus Synallagmaticos inter Imperatorem & Pontificem. Hoc in Concilio, de duplici genere Militiæ Crucigeræ actum fuit, 1. Hierosolimitanâ, contra Infideles, qui loca Sancta occupabant; 2. Hispanicâ, contra Sarracenos, qui eâ regione potiebantur p. 897. Can. II.

Plures hæreses cum Schismate, & multi abusus tollendi, sunt causa Convocationis 2. Concilii LATERANENSIS II. 1. Hæreses Petri DE BRUIS, qui docebat, Baptismum inutilem esse ad Salutem, antè ætatem rationis capacem; Ecclesias aliave loca similia ædificanda non esse, in quibus adoretur Deus; figuram Crucis affici non debere honore, sed contumeliis, in vindictam tormentorum, quæ Jesus Christus in ea passus est; non offerri quotidie veritatem Corporis & Sanguinis Domini, per mysterium Eucharistiæ, sed hoc Sacramentum nihil esse, & offerri non debere; omnia bona opera, quæ fiunt pro fidelibus defunctis, nihil ipsis prodesse. Reliquæ hæreses, quarum de causa 2. Lateranense habitum fuit, sunt ARNALDI de Brixia, qui docebat, Clericos aliquod proprium possidentes, non posse salvari, idemque esse de Episcopis Feudatariis & de Monachis habentibus possessiones; sed hæc omnia pertinere ad Principem, & per beneficium ejus ad Laicos redire debere. Schisma autorem habebat Petrum, à Leone dictum, Anacletum II. Antipapam contra Innocentium II. legitimum. Denique, abusus tollendi spectabant Simoniam circa Ordines aut Beneficia, mores Beneficiatorum, successionem ad beneficia, invasionem bonorum Ecclesiasticorum, Matrimonium Ministrorum Sacrorum & Monialium, Usuram, Duelum, contemptum Personarum Deo professione sua dicatarum, & Cameteriorum, rabiem Incendiatorum, modum Pœnitentiæ, clausuram Monialium. Superfuit in Canonibus Concilii ea, quæ dicta sunt circa reformationem. Alia duo capita notantur in historia ejus Concilii, quæ legitur à pag. 999. ad 1001. circa quod notandum est, mirum esse, quòd, cum Hæreses & Schisma præfata fuerint causa Concilii, nullum ex Instrumentis ejus pertineat ad damnationem hæreseon, vel ad Schismatis extirpationem.

De causis convocationis Concilii Generalis LATERANENSIS III. sub Alexandro III. agitur in ejus Epistola ad Episcopos Etruriæ, in quâ illis præcipit, ut Romam se conferant, dicitque se illud cogere, ad reformandas res multas, quæ reformatione indigent, & publicandas alias, quas à Fidelibus cognosci interest. CONC. TOM. X. pag. 1506.

Generalis hæc loquendi formula, quâ utitur Pontifex, insinuat, Concilium congregatum fuisse, ad definiendas vel ordinandas res pleraque in ejus Canonibus contentas.

Et quidem ii, qui causas particulares ipsius enumerant, eas ex ejus Canonibus deducunt; unde fit, ut, quia Concilium fecit Canonem ad præveniendum Schisma proveniens è pluralitate Pontificum (qui primus est) & alterum, nempe 2. ad medendum malis ex eo consecutis, dicitur, illud ex parte convocatum fuisse, ut impediret Schisma, ejusque effectus; & quia Canon 27. de duplici Hæreticorum genere loquitur, quorum hi suum errorem publicè profitebantur, alii atrociter grassabantur posthabitis Sancti-

tate locorum, & qualitate personarum, ob quam misericordiâ dignæ erant; dicitur quoque, Concilium convocatum fuisse, ad damnationem aliquot hæreseon, & sistendum progressum malorum, cum spiritualium, tum temporalium ex iis ortorum. Denique, cum inter eosdem Canones reperiantur, qui abusus gravissimos coerceant, dicitur quoque, Concilium habitum esse reformationis causâ. Canon 27. mentionem facit cujusdam Cruciatæ, nec non Indulgentiæ plenariæ, iis, qui eam profiterentur, concessa.

Epistola circularis ab Innocentio III. scripta, ad omnes Archiepiscopos Ecclesiæ Universalis, & ad omnes Prælatos Inferiores, specialitèr Abbates & Priores, docet quibus de causis Lateranense IV. convocaverit, An. 1215. nam eæ omnes continentur in his verbis, ad Extirpanda vitia, plantandas virtutes, corrigendos abusus, reformandos mores, eliminandas hæreses, roborandam fidem, sopiendas discordias, stabiliendam pacem, comprimendas oppressiones, libertatem fovendam, inducendos Principes & Populos Christianos ad concursum & subsidium terræ Sanctæ.... impendendum. CONC. TOM. XI. part. 1. p. 124. Canones hoc in Concilio confecti, fini, in convocatione intentæ, omnino respondent: nam, tres priores fidem respiciunt, continentque damnationem plurium errorum, & aliquot definitiones, ac præceteris Transsubstantiationis, nec non Identitatis realis Essentiæ Divinæ cum Personis, ita ut dici nequeat esse in Deo quaternitatem constantem ex Essentiâ, Tribusque Personis. Idem est de quarto, qui damnat rebaptisationem à Græcis, præ Latinorum odio exercitam. Quintus & Nonus ad firmandam pacem tendunt, in eo quod quintus conservat Patriarcham Constantinopolitanum in possessione secundi gradus inter Patriarchas. Nonus Græcis relinquit libertatem vivendi juxta suos ritus & consuetudines. Cum Institutio Religionum novarum, virtutum sationi, vitiorumque extirpationi, inservire possit, nec non morum reformationi, Canon 13. continens ea, quæ sunt observanda in erectione novarum Religionum, respondet tribus capitibus causarum convocationis, hujus Concilii. Idem est de plerisque aliis, præsertim iis, qui respiciunt Clericorum incontinentiam, intemperantiam, avaritiam, ambitionem, simoniam. Quoad Caput 25. 33. 34. 42. 43. 45. 46. facta sunt ea oppressionum tollendarum, & libertatis conservandæ gratiâ. Denique, quicquid circa præsidium Sacris Locis impertiendum, decerni opus erat, continetur in Decreto, cujus titulus est, Expeditio pro recuperandâ Terrâ Sanctâ.

INNOCENTIUS IV. in sua ad Senonensem Archiepiscopum Epistola, qua eum cum ejus Suffraganeis convocat, tribus verbis aperit causas convocationis illius Concilii: ut ipsa Ecclesia per Fidelium salubre consilium, & auxilium fructuosum, statim debiti possit habere decorem, & deplorando Terræ Sanctæ discrimini, & afflicto Romano Imperio properè valeat subveniri, ac inveniri remedium contra Tartaros, & alios contemptores fidei & persecutores Populi Christiani, nec non pro negotio, quod inter Ecclesiam & Principem vertitur, Reges terræ, Prælatos Ecclesiarum, & alios mundi Principes duximus appellandos.

Hujus Concilii executio cernitur, 1. In Sententiâ depositionis latâ adversus Fredericum (qui est Princeps, inter quem & Ecclesiam lis erat;) & continens omnia crimina quæ Imperatori imputabantur. 2. In Canon. 14. & 15. loquentibus de subsidio, quod largiendum erat Imperio, quod in 14. dicitur Constantinopolitanum, & in 15. Romanum, quia est pars veteris Romani, quæ Imperium Orientale vocabatur. 3. In Cap. 16. præcipitur omnibus Christianis, ut Regiones suas muniant adversus Tartarorum incursiones. Sedemque Apostolicam moneant de molitionibus istius Nationis, adjiciturque promissio auxilii ad eam repellendam. 4. In Cap. 170. Terræ Sanctæ provideretur pluribus modis, speciatim reformatione Crucigerorum, privilegiis temporalibus, gratis spiritualibus, subsidiis.

In Actis Concilii LUGDUNENSIS II. habiti sub GREGO-

GREGORIO X. tres existunt Epistolæ ejus Pontificis, docentes, quamobrem convocatum fuerit. 1. Inscríbatur ad Patriarcham Hierosolimitanum, ad omnes ejus Suffraganeos, & ad omnes Prælatos Regulares, aut Saculares Provinciæ; dicitque, Concilium habitum iri, ad subveniendum Terræ Sanctæ. 2. Inscríbatur ad Imperat. *Michaëlem Paleologum*, docetque, idem Concilium celebratum iri quoque, ad reconciliationem Latinorum cum Græcis, post innovationem Definitionum fidei, quæ ab utrisque accipiendæ sunt. Idem legitur in 3. Epistola, transmissa ad Patriarcham Græcorum JOSEPH dictum, omnesque ejus Suffraganeos. Tres hæ Epistolæ referuntur in Capite Actorum, CONC. TOM. XI. part. 2. pag. 939. ad 994.

Unicus est hujus Concilii Canon fini proposito respondens, scilicet primus, in quo declaratur, Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio, tanquam ab unico principio. Instrumenta ad fines reliquos pertinentia extant à pag. 961. usque ad 971. suntque Confessio fidei ab Imperatore missa Latineque consona, & jusjurandum Imperatoris & Græcorum Subditorum ejus. In utroque agnoscitur Primatus Ecclesiæ Romanæ caveturque perseverantia in fide contenta in Confessione præfata, & in obedientia sedi Apostolicæ debita.

Si de momentis, quæ convocationem Concilii Generalis VIENNENSIS pepererunt, judicium feramus ex ejus Concilii decretis, & ex Epistolis circularibus, quibus convocatum est, triplex videtur fuisse causa. 1. ut discuterentur accusationes adversus Templarios intentatæ, procedereturque ad suppressionem Ordinis, si ipsæ comprobarentur.

2. Ut corrigerentur abusus, & reformarentur mores, 3. Ut aliquot circa fidem controversiæ componerentur, hæresesque damarentur. Prima & secunda Causa videntur, in *Epistola ad PHILIPPUM Pulchrum*, cujus exemplum ad alios Principes transmissum fuit CONC. TOM. XI. part. 2. p. 1539. & in Epistola Scripta ad Abbatem Cisterciensem, ac transmissa ad alios Abbates ac Superiores Generales Ordinum p. 1554. ad 1556. Prima videtur, præterea, in Epistolis prorogatoriis temporis, ad quod Concilium fuerat indictum p. 1550. 1554. Tertia Causa legitur in CLEMENTINA, *de fide & summa Trinitate*, quæ declarat, *S. Joannem* servavisse ordinem genuinum narrationis, cum dicit, transfixum fuisse latus Jesu Christi post ejus mortem, indeque exivisse aquam & sanguinem; parvulos esse baptismi capaces, perinde atque adultos, & in eo recipere habitus infusos: & in 3. CLEMENT. *de hæret.* in qua Concilium damnat 8. Errores Beguinorum & Beguinarum, quorum aliquos renovarunt Quietistæ.

Extat alia probatio primæ causæ convocationis Concilii Viennensis, in sententia extinctionis Ordinis Templariorum, quæ in eo solemniter pronuntiata fuit; ibi enim videtur, eam ex judicio Concilii latam fuisse, post Examen serium accusationum & probationum.

Tres sunt Bullæ convocationis Concilii PISANI, sub Pontificibus BENEDICTO XIII. & GREGORIO XII. Prima aliquot Cardinales utriusque obedientiæ auctores habet, apud Liburnum portum congregatos. 2. ad *Benedictum XIII.* inscribitur, & convocat omnes Prælatos utriusque obedientiæ. Ultima est Cardinalium *Benedicti* adherentium, & convocat omnes Prælatos ipsi obedientes. Tres hæ Bullæ conveniunt in assignanda convocationis causa, nempe Schismatis extirpatione.

Cum Concilium CONSTANTIENSE sit continuatio Pisani, juxta Bullam, qua *Joannes XXIII.* illud convocat, Pisani autem celebratum fuerit ad extirpandum schisma, credibile esset, Concilium Constantiense eadem de causa fuisse convocatum, etiamsi aliæ non suppetere probaciones; verum tot illæ sunt tamque difertæ, ut necessarium non sit immo-

rari circa præcedentem. Extant hæ in Sessionibus 4. & 5.

Concilium declarat in capite decreti sui, se congregatum esse ad extirpationem schismatis, & unionem ac reformationem Ecclesiæ, tam in capite, quam in membris. *Hæc Sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens, pro extirpatione præsentis schismatis, & unione & reformatione Ecclesiæ Dei in capite & in membris.*

Duæ hæ rationes non solæ sunt causæ convocationis Concilii Constant. ex ipso discimus, tertiam extitisse, nempe, damnationem & destructionem hæresion, ut diferte dicitur in sententia contra Errores Joannis Wiclefi. *Sacro sancta Constant. Synodus . . . Errorumque & hæresum sub ejus (schismatis) umbra pullulantium eliminationem.*

De hac ultima causa convocationis Concilii Constantiensis fit etiam Sermo in Bulla MARTINI, ad definiendum modum procedendi contra Asectas Joannis Wiclefi, Joannis Hus & Hieronymi Pragensis. Verba sunt, *præfata Synodus ad Omnipotentis Dei gloriam ipsiusque Catholica fidei, ac Christiana Religionis conservationem, augmentum, & animarum salutem & præservationem.* Synodus pro fidei conservatione atque incremento operam agit, per condemnationem Errorum trium Hæreticorum præfatorum, CONC. TOM. XII. pag. 260.

Ex actis Concilii SENENSIS inferri posset, illud convocatum fuisse ad confirmandi decreta Concilii Constantiensis, contra Wiclefitas atque Husitas, ad executionem sententiæ, ab eodem Concilio late, adversus Benedictum XIII. ejusque Asectas, denique ad reconciliationem Græcorum cum Latinis, CONC. TOM. XII. pag. 367. 380.

Facile cognosci possunt causæ convocationis Concilii BASILEENSIS; tres enim assignantur *Cap. 12. Sess. I.* scilicet, extirpatio hæresum, Nationum Christianarum pacatio, & reformatio morum. Idem videri potest sub Initium *Sess. II.* his verbis, *ad Laudem Dei Omnipotentis, ac Benedictæ Individuæ Trinitatis gloriam & honorem, pro hæresum atque Errorum extirpatione, morum in capite & in membris Ecclesiæ Dei reformatione, ac Regum & Regnorum, cæterorumque Christianorum . . . dissidentium pacificatione.*

Errores, ob quos, ex parte Concilium convocatum fuit, sunt Bohemorum, deque iis agit, 1. In narratione brevi convocationis Bohemorum ad Concilium Basileense, atque in petitionibus eorum, CONC. TOM. XII. pag. 442. ad 458. 2. In prima Appendice Actorum hujus Concilii n. 5. p. 801. Locus hic præcedentibus adjectus docet, eos erravisse, circa Communionem, cum putarent eam dari oportere sub duplici specie; circa punitionem criminum, etiam publicorum, dicendo eam aliquando privatis competere; circa prædicationem, affirmando quod, si Prælati absque justa causa, licentiam prædicandi Sacerdoti, vel Diacono deneget, utrique illud licere, non obstante Prælati repugnantia; circa possessionem Feudorum per Clericos, nec non fructuum Jurium honorificorum temporalium, quale est exercitium Justitiæ Sæcularis.

In eadem Appendice in 101. Rex Arragoniæ an. 1436. laudat Concilium ob studium ejus, operamque ad conciliandos Bohemos; unde confirmatur mea observatio, nempe, errores Bohemorum ex iis esse, ad quorum extirpationem Concilium fuit convocatum. Illud præterea laudat Rex ob ipsius laborem, ad reducendos Græcos ad Communionem Latinam. p. 994.

Omnes Causæ convocationis hujus Concilii commemorantur in *Sessione III.* fufiusque exponuntur Cum Concilia FERRARIENSE, & FLORENTINUM nihil aliud sint, nisi Basileense translatum à Basilea Ferrariam à Ferrara Florentiam, sequitur, hæc Concilia convocata fuisse ob easdem rationes, quæ in Congregationem Concilii Basileensis influxerant. Et quidem

quidem EUGENIUS IV. in Bullâ convocationis Concilii ad Ferrariam, expressè dicit: *Ad eumque locum præfatum Concilium Basileense ad omnes & singulos effectus inchoatos & inchoandos, & pro iisdem causis, pro quibus fuerat Basileæ congregatum.* Causam tamen Bohemorum excipit, sed tantum quoad caput Communionis sub duplici specie, & in triginta dies à data translationis offerendo nihilominus Bohemis audientiam Ferrariæ circa hoc caput, cum maximâ indulgentiâ ac benignitate. CONCIL. TOM. XIII. p. 865. Idem Pontifex, in Bullâ Translationis, aliam causam convocationis Concilii Basileensis expressè attingit, & supponit, Concilium Ferrariense ex parte congregatum fuisse ob hanc causam; scilicet, reductionem Græcorum ad Communionem Latinorum; nam dicit, se cupivisse, ut id negotii Ferrariæ conficeretur, sed ob pestem id non licuisse p. 1030.

Plura sunt loca Concilii LATERANENSIS V. sub JULIO II. & LEONE X. habiti, quæ expressè agunt de causis generalibus, ob quas illud celebratum fuit. Sunt quoque quæ loquuntur de causis particularibus; denique, nonnulla sunt, è quibus una ex istis causis particularibus elici possit. Prioris generis loca sunt 1. in Bullâ Indictionis per *Julium II.*; ibi dicitur; Concilium habitum iri ad Dei gloriam, ad exaltationem, unionem, & reformationem Ecclesiæ, ad extirpationem totalem hæresum, schismatumque denique ad procurandam pacem & salutem Fidelium, CONC. TOM. XIV. p. 38. & 39. Confimilis locus extat in Bullâ *Leonis*, quâ præcipit, continuationem Concilii sub *Julio II.* inchoati, & prorogationem Sessionem V. ab illo Pontifice indictam. Ibi dicitur, defunctum Pontificem convocavisse Concilium, ad statum Ecclesiæ in melius mutandum p. 130.

De causis particularibus indictionis hujus Concilii, expressè loquitur Bulla *Leonis X.* continens saluum conductum eorum omnium, qui jus quodvis assistendi Concilio habebant; ibi enim dicitur, illud ex parte celebratum iri, ad ineundum fœdus contra hostes fidei Catholicæ.

Quantum ad causas particulares convocationis hujus Concilii, quæ inferri possunt ex quibusdam locis Actorum ejus, attinet; talis videtur esse abrogatio *Pragmaticæ Sanctionis* sub CAROLO VII. abfectæ; omnes enim Galli, quorum specialiter intererat, ut eam defenderent, citati fuerunt ad Concilium hoc, ut rationes suas proponerent. *Leo X.* id expressè dicit in Bullâ prorogationis Sessionis VI. p. 130. Idem facit in Bullâ *Primitiva*, quæ Concordato inserta fuit p. 293. Idem videtur in præfatione Textus integri *Concordati*, relati à pag. 358. usque ad 388. & apud *DOUJAT Specim.* Tom. I. part. I. pag. 91.

Denique, notum est, Concilium TRIDENTINUM, Generalium novissimum, celebratum fuisse ad restituendam pacem Ecclesiæ turbatæ, præsertim per hæreses LUTHERI & CALVINI; præterquam quod enim omnes Historici in eo consentiunt, manifestum est errores, quos in XXV. sessionibus suis profligat, alios non esse, quàm illorum Hæresiarcharum. Præterea, id significatur in tribus Bullis indictionis, nempe PAULI III. JULII III. & PII IV.: Omnes enim ferunt, Concilium congregari ad sopiendas discordias ab hæresibus ortas; nemo autem ignorat, hæreses illius temporis Lutherum & Calvinum auctores habere. Hæ Bullæ sunt in TOM. XIV. CONCIL. p. 725. 793. 836. Bulla JULII III. mentionem expressam facit turbarum Germaniæ, quas ab hæresibus Lutheri natas esse notum est. In iisdem Bullis reformatio morum annumeratur inter causas, ob quas Concilium Tridentinum convocatum fuit. Singulæ hæ causæ commemorantur 1. In Decreto Session. I. 2. In commotione & exhortatione Legatorum, quæ in eadem Sessione lecta fuit. In præfatione Decreti circa Sacramenta legitur, Concilium convocatum fuisse, ad extirpationem hæresum circa Sacramenta, sive recens

inventarum, seu damnatarum atque renovatarum. Ex dictis circa causas convocationis Conciliorum Generalium, sequitur 1. In convocatione Conciliorum Generalium Orientis, plerumque indicatas fuisse causas particulares, ob quas habenda erant; sed in convocatione Conciliorum Generalium Occidentalium, causas generales; ut plurimum propositas fuisse.

2. Inter Concilia Generalia Orientalia, unicum esse, ad Schismatis extinctionem celebratum; nempe *Ostiarum*: partem verò majorem Conciliorum Occidentalium habitam fuisse, ad finiendam Schismata, sive inter Latinos utrimque, sive inter Latinos & Græcos. Talia sunt Concil. *Lateranense II. Lugdunense II., Pisanum, Constantiense, Senense, Basileense, Ferrariense, & Florentinum*; è quibus, Lateranense II. Pisanum, Constantiense & Senense, pertinent ad Schisma Latinorum utrimque; reliqua, ad Schisma Græcorum à Latinis.

SECTIO IV.

Nota circa LOCUM, in quo Concilia Generalia celebrata sunt.

NON hic agitur de *Loco medio*, seu de Urbe, in qua unumquodque Concilium Generale habitum fuit; idè quòd inutile sit quærere, quis hic fuerit locus: quia, in Quæstionibus præcedentibus, non potui, quin de eo loquerer; Constat enim, ut jam observavi, pleraque Concilia Generalia traxisse nomen ab Urbe, in quâ celebrata fuerunt: sed, hic loquor de *Loco immediato*, ubi Patres conveniebant, an in Ecclesiis? an in Palatio Episcopali? an in Palatio Imperiali, vel Regali? Porro, Quæstio hæc vel in genere, vel in specie, tractari potest.

Generaliter dico, plura esse Concilia Generalia, quorum Acta non indicant Locum Immediatum, in quo habita sunt. Talia sunt *Nicanum I. Constantinopolitanum I. Lateranense I.* Sed cum reliqua Concilia generalia, ut infra observabimus, habita fuerint aut in Basilica principali Urbis, aut in Palatio Imperiali, credibile est, Concilia, in quorum Actis mentio non fit loci eorum immediati, conventus suos habuisse in alterutro Locorum ejusmodi. Id eò verifimilius est, quoad primum Concilium Nicanum, quòd existant probationes, secundum habitum fuisse in Ecclesiâ Cathedrali Nicææ; & quoad Constantinopolitanum I. quòd constat reliqua ejusdem nominis habita fuisse in Ecclesiâ principali, vel in Palatio Imperiali.

Quantum ad quinque Concilia Lateranensia attinet, dicendum est, sufficere quod apparet, aliquot ex illis celebrata fuisse in Ecclesiâ Sancti JOANNIS Lateranensis, ut inferatur, reliqua habita quoque fuisse in eadem Ecclesiâ, nisi contrariæ afferantur probationes: Ratio est, quòd probatio, quoad priora, est vehemens præsumptio, quoad cætera.

Ad discutiendam eandem Quæstionem particulariter sumptam, iustrabimus singula Concilia Generalia, observando quid in eorum Actis dicatur, de Loco Immediato, ubi habita fuerunt.

Omnes Sessiones, seu Actiones Concilii *Ephesini* habitæ non fuerunt in Loco eodem Urbis Ephesi, sed quatuor habitæ fuerunt in Basilicâ Virgini dicatâ, & *Maria* nuncupatâ; tales sunt 1. 4. 5. 7. Namque, in principio earum legitur hæc formula, *Confidentibus in Sanctissimâ, vel Sanctâ, vel eadem, Ecclesiâ, quæ appellatur Maria* CONCIL. TOM. III. Reliquæ habitæ sunt in Domo Episcopali *Memnonis*; tales sunt 2. 3. & 6. hæc enim verba leguntur, in principio 2. in... *Memnonis Episcopali ead.* In 3. *Sancta Synodo ad eundem locum conveniente*: In 6. *In Episcopali ead Memnonis.* CONCIL. TOM. III.

Concilium *Calcedonense* celebratum fuit in Ecclesia Sanctæ *Euphemie*, Martyris; idque probatur, per singulas Actiones, in quarum principio id dicitur fere iisdem verbis, exceptis 1. & 2. quæ aliquantulum variant.

variant. Præterea, reperitur, in primâ Actione, circumstantia in cæteris omiſſa, qua designatur pars Ecclesiæ, ubi sessiones habebantur, *antè Cancellos Sanctissimi Altaris.*

Quot sunt Collationes in 5. Concilio Generali, tot habemus probationes, illud habitum fuisse in Palatio Imperiali; cum itaque *Octo* sint Collationes, 8. probationes hujus facti habemus; nam, in singularum principio legitur, confesſum haberi in *Secretario*, quod erat Porticus Palatii Imperialis cujus Lacunar concaemeratum erat, undè nuncupatur *Trullus*. In 6. Concilio Generali intrâ eandem Urbem Constantinopolim habito, quod dicit expresse locum istum esse partem Palatii Imperialis; in *Secretario sacri Palatii*, quod cognominatur *Trullus*. ACT. I. sexti Concil. Gener. Tom. VI. pag. 607.

Locus modo allatus ex Actis 6. Concilii Generalis, non est solus, quo probetur, Sessiones istius Concilii habitas fuisse in Palatio Imperiali; idem enim iisdem verbis reperitur in cæteris XVII. Actionibus ejusdem Concilii, exceptâ penultimâ, in quâ non indicatur locus sessionis.

Inscriptio Orationis, quam Patres Concilii *Quinifexti*, seu *Trullani*, habuerunt ad Imperatorem *Justinianum Rhinometum*, docet Concilium istud confesſisse in Palatio Imperiali; hæc enim sunt ejus verba; *Patrum, qui in Trullo Imperatorio Palatio conveniant, ad Justinianum Pium Imperatorem allocutoria oratio.*

Septem priores Actiones, seu Sessiones 2. Concilii Nicæni habitas fuerunt in Ecclesiâ, quæ dicebatur *Sophia*, juxta Ambonem. *Considentibus antè Sacratissimum Ambonem Templi Sanctissimi & Magnæ Dei Ecclesiæ, quæ cognominatur Sophia.*

Octava Actio habita fuit in Palatio *Magnaure* dicto; *Quod & factum est in Palatio, quod Magnaura vocatur.* Octava hæc Actio non reperitur in Editione merè Latinâ, sed in Græco-Latina.

Extra dubium est 8. Concilium Generale confesſisse in Ecclesiâ Sanctæ Sophiæ Constantinopolitana; nam ex decem hujus Synodi Actionibus, 8. sunt, in quibus dicitur expresse, eas haberi in illâ Ecclesiâ, his verbis: *In dextris partibus Cathæcumenionem nominatissimi Templi Sanctæ & magni nominis Sophiæ: vel his; in dexterâ parte magni nominis Templi magnæ Ecclesiæ.* Actiones 2. & 5. non indicant locum.

In historia duorum priorum Conciliorum Lateranensium refertur, ea fuisse habita in *Aede Sacra Lateranensi*, nulla probatione laudata. Fortè conclusum id fuit ex eo quod, in principio Actorum *Tertii* Concilii Generalis ejus nominis, dicitur, illud celebratum fuisse, in Basilicâ *Constantiniana* dicta, quæ est ipsa Lateranensis. *In Basilicâ, quæ appellatur Constantiniana; & ex eo quod Abbas Uspergensis, idem dicit de Quarto Concilio Lateranensi.* Testimonium ejus refertur in historia hujus Concilii, CONC. Tom. XI. Part. 1. p. 118.

In Epitome gestorum Concilii *Lugdunensis I.* legitur, illud habitum fuisse, in *majori Ecclesiâ*. Id etiam legitur in Epitome gestorum *Lugdunensis II.* cum hac adjæctione, *Sancti Joannis Lugdunensis.*

Acta Concilii *Pisani* docent, illud habitum fuisse, in Ecclesiâ Cathedrali hisce verbis: *Sedit dictum Concilium in dictâ Ecclesiâ Cathedrali.* Hæc verba leguntur, in *Sess. I. CONC. Tom. XI. Part. 2. pag. 2162.*

Initio singularum sessionum Concilii *Constantiensis*, observatur, eas haberi in Ecclesiâ Cathedrali; & in quibusdam dicitur, locum specialem ad hoc destinatum fuisse.

Primum factum probatur per hæc verba, in *Ecclesiâ Cathedrali, in Ecclesiâ majori, in Ecclesiâ prædictâ*; quorum alterutra leguntur in singulis Sessionibus. Posterioris facti probatio existit, in *Sess. XVII. Tom. I.*

in *majori Ecclesiâ, loco solito, ad hoc specialiter deputato.* Quod hic dicitur de quadam parte Ecclesiæ, dicitur *Sess. XXII. de rotâ Ecclesiâ; in majori Ecclesiâ Constantiensi ad hoc specialiter deputatâ.* Porro: utrumque verum est: nam, sicut erat una Ecclesiâ Constantiæ specialiter ad Concilii celebrationem destinata, ita, erat una pars ejusdem Ecclesiæ destinata ad Sessiones habendas.

In plerisque locis citatis, ubi dicitur, Sessionem habitam fuisse in Ecclesiâ Constantiensi, adjicitur *generalem.* Undè discimus, quasdam fuisse Sessiones particulares, quæ alibi, quàm in Ecclesiâ, habebantur. Verisimile est, has Sessiones eas fuisse, in quibus argumenta Sessionis Generalis discutebantur.

In Actis Concilii *Basileensis* tria designantur loca, in quibus Patres convenerant. Primum, in *Capitulo Ecclesiæ Cathedralis: Qui quidem Præsidentes. 23. Julii convocatis omnibus Ecclesiasticis personis, tam extraneis, quàm intraneis, in Capitulo majoris Ecclesiæ Basileensis, inchoaverunt Concilium.* CONC. Tom. XII. p. 459. Secunda vice Patres convenerunt, in quadam *Aulâ Domûs S. Leonardi. Eisque unâ cum Domino Legato Præsidente in certa aulâ domûs S. Leonardi Basileensis, in qua soliti sunt in unum convenire pro tenendis Conciliis ad hæc specialiter congregatis.* Pro Conciliis, Legendum videtur *Consiliis*; quia unicum Concilium legitimum, id nempe de quo agitur, Basileæ congregatum est: nisi fortè nomen *Conciliorum* attributum sit Congregationibus particularibus habitis, ad præparanda Decreta in Sessionibus generalibus proponenda.

Tertia vice Patres Basileenses congregati fuerunt in Ecclesiâ Cathedrali, ut primam Sessionem publicam & generalem celebrarent, quæ indicta fuerat in *Domo S. Leonardi: Prima Sacri Concilii Basileensis sessio celebretur in Ecclesiâ Cathedrali Civitatis hujus Basileensis.* p. 461. Reliquæ sessiones habitas pariter fuerunt in eadem Ecclesiâ, quod cognoscitur, ut plurimum, ex data, quâ singulæ Actiones clauduntur, ubi expresse fertur, eas habitas fuisse in *majori Ecclesiâ Basileensi.* Ut plurimum, inquam, idè quod in nonnullis id observetur initio Sessionis. Talis est, præ cæteris, xxviii. ubi præterea dicitur, id fieri juxta consuetudinem; in *majori Ecclesiâ Basileensi, in quâ sessiones præsentis Sacrosanctæ generalis Synodi Basileensis celebrari solent.* Talis est etiam *Sessio X.* nisi quod, in hac, prædicta observatio reperitur in fine & in principio, cum hoc tamen discrimine, quod initio dicatur, sessionem habitam fuisse in *Navi Ecclesiæ*, in fine autem simpliciter dicitur, in *Ecclesiâ.*

Extra dubium est, Concilium *Ferrariense* habitum fuisse in Ecclesiâ, ex quo Græci ad Synodum convenerunt: nam Author Actorum hujus Concilii in formam *Dialogi* redactorum, id disertè dicit; atque observat ordinem sessionis, nempe *Latus dextrum, in quo Sedes Pontificalis collocata erat, assignatum fuisse Latinis, sinistrum verò Græcis: Fierant pro generali Concilio Sedilia in medio Ferrariensis Ecclesiæ primitivè ordinata; Dextera pars Ecclesiæ, ubi Summi Pontificis erat sedes, Latinis, sinistra Græcis, disposita sunt. Inter Papæ Tribunal & Sanctæ Ecclesiæ Romane Cardinales, sedes erat pro Romanorum Imperatore, etsi absente, præordinata, CONCIL. Tom. XIII. Collat. 1. p. 905.*

Idem observatum fuit in Concilio à *Ferrariâ Florentiam* translato, ut colligitur ex his verbis: *primò in Conventu Florentiæ convenientibus cunctis ordine & modo, quo Ferrariæ relatum est.*

Denique, ex Præfatione sessionum Concilii *Tridentini* facile probatur, Concilium habitum fuisse, in Cathedrali Ecclesiâ Tridenti; nam in 2. 4. 5. cernitur, Ecclesiam, in qua *Missa* celebrata fuerat, dici locum Sessionis; *Celebravit Missam de Spiritu*

Spiritu Sancto in Ecclesia Cathedrali, & loco sessionis. In 6. leguntur hæc verba, in Ecclesia Cathedrali, in loco eminentiori ipsius Ecclesie, ad Concilium celebrandum & sessiones habendas deputato. Eadem verba leguntur in Præfatione Sessionis VII.

In Sessione XI. postquam dictum fuit, eam in Ecclesia Cathedrali fuisse habitam, adjicitur circumstantia in præcedentibus omiſſa; nempe, Ecclesiam hanc sub Titulo Sancti Vigili dicatam esse. In Ecclesia Cathedrali Sancti Vigili Civitatis Tridentine, in qua celebrantur primam sessionem. Sessio XI. dicitur hic prima: quia prima est sub Julio III. in sessionibus, sequentibus omittitur locus immediatus celebrationis; nam illum indicare supervacaneum fuisset, postquam sessionibus VII. & VIII. dictum fuerat, esse in Ecclesia Cathedrali Tridenti, locum eminentiorem Concilio deputatum.

SECTIO V.

Nota Historica circa Tempus celebrationis Conciliorum Generalium.

Pura observanda essent circa Tempus celebrationis Conciliorum Generalium, quorum nonnulla jam delibata sunt; reliqua ita facilia inventu, ut indicare sufficiat loca unde illa petenda sint. Præcipua capita sunt: 1. Sub quibus Principibus & Imperatoribus, & Regibus. 2. Sub quibus Pontificibus. 3. Quo Sæculo, quo anno, quo Mense, quo Die. 4. Quando absoluta fuerint: 5. An interrupta fuerint, 6. Quanto intervallo.

Porrò: Saltem ex parte tractavimus primum & secundum caput in Notis circa convocationem; nam, observando quis Imperator, quis Pontifex, Concilium convocaverit, adverti potuit sub quo Imperatore, & Pontifice, illud fuerit celebratum. Quoad sæculum celebrationis illud observatum fuit erga insigniora, in 3. numero *Observationum* Generalium, ubi diximus, quinque vel sex esse Sæcula, in quibus singulis plura extiterunt Concilia Generalia & Sæcula nec non Concilia indicavimus. Quoad Annum, Mensem, & Diem, dicimus, facillimum esse cognoscere Annum celebrationis singulorum Conciliorum, quia plura sunt genera Indicium Conciliorum, in quibus hæc circumstantia, nec non Principis & Pontificis, atque etiam loci indicatur, quæque vulgatissima sunt. Quantum ad Mensem & Diem, hi parvam attentionem merentur, quoad propositum nostrum, in quo intendimus observare discrimina graviora Conciliorum Generalium.

Unicum est Concilium Generale cujus celebratio intermissa fuit, nempe Tridentinum; idque bis: *primò*, ab anno MDXLVII. 14. Sept. ad MDLV. 1. Maii. *secundò*, à MDLII. 27. Aprilis, ad MDLX. 24. Februarii.

SECTIO VI.

Nota Historica circa PRÆSIDENTIAM.

Hic præfessionem sub verbo generali *præfidentia* complectimur, observabimusque, non solum quis primam sedem in Conciliis Generalibus obtinuerit, sed etiam quis ordo servatus fuerit in confesso reliquarum personarum, quæ ibi convenerunt.

Quantum ad præfidentiam, specialiter sumptam, attinet, constat, Pontificem præfedisſe in omnibus Conciliis Generalibus, quibus ipse interfuit; itaque, cum plerisque Conciliis Generalibus Occidentalibus interfuerit, certum est, eum plerisque Conciliorum Occidentalium præfedisſe. Et quidem in Occidente XIII. ad summum, Concilia Generalia habita fuerunt. Scilicet, *quinque* in *Ædibus Lateranensibus*: *Duo* Lugduni: *Unum* Vien-

na: *Unum* Pisis: *Unum* Constantiæ: *Unum* Basileæ: *Unum* Florentiæ: *Unum* Tridenti. Ipse autem Pontifex interfuit quinque Lateranensibus, Duplici Lugdunensi, unico Viennensi, & unico Florentino ac proinde, *novem*. Superfunt igitur *quatuor*, à quibus abfuit: à quibus tamen excipienda sunt, principium Concilii Constantiensis, cui JOANNES XXIII. adfuit, & finis ejusdem, cui MARTINUS V. interfuit.

Quoad reliqua Concilia, certum est Pontificem nullo modo interfuisse Concilio Pisano, neque per se, neque per Legatos; adfuisse autem, & præfedisſe, per Legatos, omnibus sessionibus Concilii Tridentini: quoad verò Concilium Basileense, Legatos Pontificis non adfuisse nisi quibusdam sessionibus, cum eos revocaverit, quoties dissolvit, aut tranſtulit Concilium, qua durante dissolutione, aut translatione, plures habitæ fuerunt sessiones, quibus antiquiorem Cardinalem præfedisſe, (si tamen aliquis remansit) probabile est, vel eorum defectu antiquiorem Archiepiscopum, vel Episcopum, eorum qui aderant, juxta ordinationem factam à Concilio in sessione XVII. in qua videtur imitatum fuisse Concilium Pisanum, cui Cardinalis antiquior præfederat, ut colligi potest ex eo quod instrumentum convocationis à Cardinalibus confectum, Cardinalis antiquior subscripserit primus, idemque recensentur primus eorum, qui Concilio interfuerunt, in Indice sub finem ejusdem Concilii confecto.

Prætermittimus hic Concilium *Senense*, cui Pontifex interfuit, per nuntios. Licet enim Conciliis Generalibus annumeretur, tam pauca gessit, ut, circa illud immorari superfluum sit.

Et hæc dicenda erant, circa præfidentiam in Conciliis Generalibus Occidentis strictè sumptam. Omitto jura præfidentia in eo sita, quod præfidentiam aperiat primus, item subscribat; quia nihil circa hoc observatione dignum. Secus est de jure exclusivo proponendi res, & quæstiones discutendas, Præfidisſibus Tridentinis attributo: ejus enim novitas illud notabile fecit; cum omnino inauditum fuisset ante *sess. XVII. An. 1562.* quæ prima habet clausulam, *proponentibus legatis.*

Quoad ordinem observatum in confesso Conciliorum Generalium, plura reperiuntur statuta, circa hunc confecta, in ejusmodi Conciliis, mox referenda, postquam observaverimus, Concilium Constantiense, in Decreto circa modum celebrandæ sessionis publicæ, velle, ut, per Missam, Prælati sedent pro dignitatibus, & prerogativis suis. In actis Concilii Ferrariensis, unum est statutum ferens 1. Ut Patriarchæ gradum habeant, pro sedium suarum dignitate (hæc determinatur à Concilio Lateranensi IV. in Canone *cap. 23. de Privilegiis* relato.) 2. Ut Archiepiscopi & Episcopi sedent, pro tempore promotionis suæ, exceptis iis, qui Principum Legati sunt, eaque de causâ ceteros quoscumque præcedent, atque inter se gradum Principi, cujus personam gerunt, debitum obtinebunt.

3. Ut Episcopi electi & confirmati sequantur. Credibile est, eos inter se distinctos fuisse ex tempore confirmationis suæ. 4. Abbates Generales, vel qui plures Abbates jurisdictioni suæ subditos habent, ex ordine sedebunt, & ante alios omnes Abbates, quamvis eorum Benedictio recentior sit quàm Abbatum particularium, ad exemplum Archiepiscoporum, qui ante omnes Episcopos; licet antiquius consecratos, sedent. 5. Abbates particulares sedebunt pro tempore Benedictio- nis suæ. 6. Legati, non Episcopi, & Laici cujuscumque ordinis aut dignitatis non sedebunt nisi in medio Navis, ante gradus Tribunalis, dextersum, & sinistrorsum, juxta consuetum in aliis Conciliis ordinem. 7. Protonotarii, Auditor, seu Judex disceptationum, & Corrector, sedebunt, prout

prout in aliis Conciliis; nempe, in gradibus Superioribus Tribunalis; quod si intendant præcedere Episcopos, atque etiam Archiepiscopos, in Concilio, vel alibi, Pontifex auditis partibus jus dicet. 8. Generales Ordinum Mendicantium, Deputati Universitatum, Subdiaconi, Auditores Palatii, Auditor camera, Clerici camera Apostolica, Advocati Consistoriales, Procuratores, seu Deputati Episcoporum, & aliorum Prælatorum absentium, Deputati Capitulorum, Doctores, & Licentia-ti, sedem habebunt, quam in sessionibus Conciliorum Constantiensis & Basileensis obtinuerunt; & nihilominus Pontifex, decernet, ut sedes, quam quis in Concilio occupabit, nemini officiat, aut proficiat, CONC. Tom. XIII. p. 888.

In Concilio Florentino, Episcopi Legati Ducis Burgundiae, & Brabantiae, primum locum obtinuerunt inter meros Episcopos, post Patriarchas, Primate, & Metropolitanos; & Archidiaconus, Legatus ejusdem, sedem habuit, post plerisque Episcopos. Consule subscriptiones, CONC. Tom. XIII. p. 519.

Acta Conciliorum Constantiensis, & Basileensis; mentionem expresse non faciunt sessionis, circa quam Concilium Ferrariense remittit ad utrumque Concilium: nihilo magis continent opiniones, & subscriptiones Patrum, aut aliquem indicem eorum, qui interfuerunt, ex quibus colligi potuisset ordo sessionis.

Historia Concilii Basileensis à PATRICIO, Senensi, scripta, loquens de ordine in publicis sessionibus observato, dicit duntaxat, Generales Ordinum, Magistros, Doctores, alios Graduatos, & Presbyteros, sedisse post Legatos, singulos Ordine suo cap. 45. CONC. Tom. XIII. p. 615.

Unde fit, ut cognosci nequeat, quis fuerit ordo sessionis ejus generis Personarum, in Conciliis Constantiensis & Basileensi, nisi recurrendo ad Acta Concilii Pisani, immediatè ante Concilium Constantiense habitum, in quibus videtur Index, sive Series Personarum, quæ interfuerunt. Credibile autem est, in eo servatum fuisse ordinem sessionis præsertim, si attendatur locus datus Cardinalibus, qui ante reliquos ponuntur, pro ordine dignitatis Episcopalis, aut Sacerdotalis, aut Diaconalis. Post Cardinales, veniunt Legati Principum; tum Patriarchæ, qui per se ipsos interfuerunt; tum Protonotarii; sequuntur Archiepiscopi, Episcopi, Abbates Generales Ordinum, Ministri Provinciales, Commendatarii Ordinum Militarum, Priores & Procuratores Generales Ordinum, Priores Conventuales & non Conventuales, Universitates, Procuratores Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, Priorum, Monasteriorum, Ecclesiarum Angliæ, Capitulorum, Urbium, & Dioceseon, Provinciarum, Communitatum.

Aliud reperitur statutum circa sessionem in Actis Concilii Tridentini, propositumque in Brevi PIR IV. Pontificis occasione sumpta ex eo quod Primate locum distinctum postulabant. Fert illud, posthabitâ hâc pretensione, triplicem duntaxat Prælatorum classem constituendam esse; nempe, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum: Prælatos autem uniuscujusque classis processuros, & sessuros, pro tempore Promotionis suæ, CONCIL. Tom. XIV. p. 839. 840.

Discutiendum superest, quis in Conciliis Generalibus Orientalibus præfuerit, & quis ordo sessionis fuerit: circa quod observandum est, nihil circa hæc duo capita certi superesse, quoad Concilium Nicænum I. & Concilium Constantinopolitanum I. ideo, quod Actis eorum Conciliorum careamus. Quoad Præsidentiam in Concilio Nicæno, vulgò hæc tribuitur Orio, Cordubensi Episcopo sed an bigitur quem ob titulum, aliis dicentibus, illum hoc honore positum fuisse, quatenus Legatum sedis Apostolicæ; sed nullum est istius legationis vestigium, Putant alii hoc factum fuisse, ob virtutem ejus, scientiam,

Tom. I.

& experientiam singulares, nec non grandævitem, quæ ipsi magnam venerationem conciliabat. Si fides haberi posset subscriptionibus hujus Concilii, quæ leguntur CONCIL. Tom. II. p. 50. ad 54. & in Bibliotheca JUSTELLI, p. 286. inde concluderetur, Episcopos in eo sedisse, secundum Ordinem suæ Provinciae. Idem inferre licet ex subscriptionibus Constantinopolitanum I. quoad sessionem eorum, qui illi interfuerunt, modò tamen fide dignæ sint: Item Nestarium in eo, præfuisse, cum primus omnium scribatur; sed hoc Præsidentiae caput subscriptiones suspectas facit; quia certum est sanctum Gregorium Nazianzenum præfuisse, cum Nestarius, non nisi post subscriptiones Patrum, electus fuerit. Idem est de subscriptionibus Episcoporum Egypti, qui ad Concilium non advenerunt, nisi perfectâ jam subscriptione. Factum utrumque dicimus à Gregorio in ejus vitâ, ab ipso carmine scripta subscriptiones hujus Concilii in Bibliotheca JUSTELLI p. 301. insignem gerunt falsitatis notam: nempe, iis, qui hoc Concilium subscribere, annumerantur tres Legati S. LEONIS, Pontificis, ad Concilium Calcedonense LXX. annis post celebratum, nempe, ann. 451. Constantinopolitanum an. 381. habitum fuit. Eadem subscriptiones referuntur Tom. II. CONCIL. p. 959. 957.

Quoad reliqua sex Concilia Generalia Orientalia, ex eorum Actis certò cognoscitur, quis illis præfuerit, quisque sessionis ordo fuerit. Utque ab antiquissimo eorum, Ephesino, ordiar, in plerisque VI. Actionum ejus, cernitur, sanctum Cyrillum, Patriarcham Alexandrinum, præfuisse; nam, perpetuò primus eorum, qui interfuerunt, reperitur; item, primus subscripsit sententiam depositionis contra Nestorium à Concilio latam, & definitionem Concilii, pag. 445. 533. 610. 635. 646. 671. 689. Præterea, loca laudata docent, Cyrillum suo nomine præfuisse, nec non Pontificio: idem faciunt hæc verba, quæ leguntur p. 445. 610. 635. Qui & Celestini quoque sanctissimi, saceratissimi que Romanæ Ecclesie Archiepiscopi locum obtinebat.

Nec obijciendum est, S. Cyrillum nunquam assumere qualitatem Legati Pontificii, dum alii, quos Pontifex eo nomine miserat, nunquam prætermittunt illam qualitatem: item, Cyrillum suo tantum nomine subscribere sententiam depositionis contra Nestorium latam, ipsamque definitionem Concilii; denique, Cyrillum se à Legatis Pontificis fecernere p. 646. Act. V. Nam 1. sententia contra Nestorium lata fuit Actione 1. cujus initio legitur S. Cyrillum obtinuisse locum celestini, Pontificis 2. definitio prædicta condita fuit in Actione, cujus principio similis formula reperitur. 3. cum se Cyrillus ab aliis Legatis Pontificis distinguit, loquitur de iis, quos miserat Pontifex, è quorum numero non erat.

Eadem loca supra laudata ostendunt quoque, Patres Concilii in eo sedisse ex ordine dignitatis suæ: nam, in Catalogo, qui primæ Actioni præfigitur, in sententiâ contra Nestorium latâ, & in subscriptionibus definitionis fidei, Legati Pontificis sunt in principio, tum Patriarchæ, deinceps Primate, deinde Archiepiscopi, postea Episcopi, denique Sacerdotes & Diaconi: Et quidem Catalogus incipit à Cyrillo Alexandrino, qui primus, tunc erat Patriarcha, &, præterea, Legatus Pontificis; hunc sequitur Juvenalis, Patriarcha Hierosolimitanus, cui succedit Memnon, Primas Ephesi, post quem veniunt plures Metropolitanæ. Denique, Catalogus clauditur per Bessulam, Diaconum Ecclesie Carthaginensis.

Omittendum non est, Legatorum sedis Apostolicæ à Româ missorum nomina non reperiri in prædicto Catalogo, neque in subscriptionibus sententiæ depositionis contra Nestorium, quod profectò venit, ex eo quod illi nondum advenerant. Adjiciendum est, in subscriptionibus definitionis eos non subscripsisse consecutivè; nam Juvenalis, Patriarcha Hierosol. subscribit inter Legatos Episcopos Ariadium

H 2

&

& *Projectum*, & *Flavianus*, Metropolitanus Philippensis, inter eundem *Projectum*, & Legatum Prefbiterum, *Philippum* nomine.

Hæc ultima observatio eò majori attentione digna est, quòd deinceps patebit, omnes Legatos sedis Apostolicæ semper conjungi in enumeratione Patrum Concilii, & in subscriptionibus. Ejus facti probationes existunt in singulis Actionibus Concilii *Calcedonensis*; nam Catalogus assistentium, qui illic videtur, incipit ordinariè à tribus Legatis Sanctæ Sedis, duobus Episcopis, & uno Presbytero. Sunt autem Actiones *sexdecim*. In nonnullis Actionibus extant subscriptiones; omnes autem incipiunt à subscriptionibus Legatorum. Hi Catalogi & subscriptiones totidem suppeditant argumenta, quibus probetur, Legatos Pontificios huic Concilio præfuisse.

In utrisque, præterea, reperitur, undè inferatur, sessionem ordinatam fuisse juxta dignitatem sedium; nam Patriarchæ nuncupantur, aut subscribunt, immediatè post Legatos: tres autem Primates Orientis, *Heraclea*, *Macedoniæ*, *Cæsarea Cappadociæ*, & *Epheusus*, nuncupantur deinceps & subscribunt; post quos sequuntur nomina, aut subscriptiones Prælatorum, qui tunc Metropolibus præcipuis præerant. Quod si objiciatur, in locis laudatis, infra plures Metropolitanos, reperiri Prælatum nomine *Julianum*, Episcopum *Cœ*, qui se dicit Legatum Sanctæ Sedis veteris Romæ à *Leone* occupatæ: respondemus, credibile esse, hunc Prælatum fuisse Legatum *Honorarium* duntaxat; hunc autem honorem illi competitivè, ex eò quòd nonnulli Prædecessorum ejus Vicarii Apostolici fuerant. Quod si adjiciatur, in fine Actionis XV. reperiri Catalogum Prælatorum, qui Concilio interfuerunt, in quo disponuntur per Provincias: Respondemus, hunc Catalogum nobis videri opus ab aliquo privato, ob suam utilitatem compilatum, ex subscriptionibus Patrum Concilii, prout dispositæ videntur in aliis Actionibus; quin imò, compilatio non est accurata: nam, quartus additur Legatus Apostolicæ Sedis, dictus *Leo*, Sacerdos Sanctæ Ecclesiæ Romanæ, qui ab illis subscriptionibus abest, duo ponuntur Episcopi Africani, *Valerianus*, *Bassianensis*, *Valerianus*, *Afrus*, qui non sunt in iisdem subscriptionibus; duo nempe *Aurelius*, & *Rusticianus*, omittuntur, qui reperiuntur inter Subscriptores. Idem est de hoc Catalogo, ac de eo, qui legitur in *Bibliotheca Justelli*, p. 300. in quo multa deficiunt, & præ cæteris, nomina Patriarcharum *Alexandriæ*, *Antiochiæ*, & *Jerusalem*, nec non Episcoporum *Afrorum*, quos modo retuli. Ordo subscriptionum in utroque mirè discrepat à dispositione, quæ in aliis Actionibus Concilii observatur.

In Singulis Collationibus *Quinti* Concilii Generalis, sive *Constantinop.* II. cernitur, Patriarcham hujus Urbis ipsi præfuisse; nam primus omnium Patrum scribitur, in principio singularum. Idem videtur in fine 8. seu ultimæ, ubi subscriptiones referuntur, nam subscriptio Patriarchæ omnium prima est, *Conc. Tom. V.* hic autem Patriarcha præfuit huic Concilio, quia *Vigilius* Pontifex, neque ipse, neque per Legatos, interesse voluit. Quantum ad ordinem sessionis aliorum Prælatorum attinet, ille idem videtur fuisse, ac in Conciliis præcedentibus; nam reliqui Patriarchæ nuncupantur, aut subscribunt, juxta gradum Sedis suæ, etiam in persona Legatorum suorum. Ultima hæc circumstantia colligitur, ex eo quòd tres Episcopi ab *Eustochio*, Patriarcha *Jerusalem*, deputati nuncupantur, aut subscribunt, immediatè post *Antiochenum* Patriarcham.

Est aliquid singulare in *sexto* Concilio Generali, circa præfidentiam; nimirum, in principio singularum *XVII.* Actionum ejus, dicitur, Imperatorem *Constantinum Pogonatum* præfuisse; præfidente *Piissimo Impera-*

re: at in enumeratione sequenti Episcoporum, qui conventuri erant, primi omnium referuntur tres Legati *Agathonis*, Pontificis, quorum duo Sacerdotes, alter Diaconus, erant. Idem in subscriptionibus videtur; imò, Imperator non subscripsit definitionem à Concilio factam; nisi rogatus, & post omnes Episcopos, etiam eos, qui ob perduellionem, cujus falsò postulabantur, à subscriptione exclusi fuerant, quibus tamen innocentiam eorum testatus, suum honorem restituit. Ad exponendam singularitatem hanc, observandum est, utramque potestatem spirituales & temporales concurrere debere in Conciliis, temporales, ad ordinem conservandum, impediendum tumultum, continendos in officio hæreticos, similesve personas; & quoad hos omnes effectus, Imperator semper Conciliis Orientalibus præfuit, aut ipse, aut per Magistratus à se missos; sed Concilium hoc *sextum* unicum est, quod hujus præfidentia meminerit. In aliis hoc significatur seu innuitur, in Actis referendo, vel ipsam Imperatoris Personam, vel Magistratus ab eo missos, Concilio interfuisse. Auctoritas Spirituales necessaria est quoque in Conciliis, ad Definitiones, seu Decreta Spiritualia, & quoad hos effectus, præfidentia in Conciliis Generalibus pertinet ad Caput Ecclesiæ, quam representant.

Si discutatur ordo subscriptionum, indeque judicium feratur de sessionis ordine, idem hic reperietur, ac in Conciliis præcedentibus; nempe, hic servatur ordo dignitatis sedium; nam Patriarchæ eorumve Legati, gradum Patriarchatui debitum obtinent, Prælati, qui deinceps subscribunt, regebant Ecclesias præcipuas Patriarchatibus inferiores: Tales sunt *Thesalonica*, *Vicariatus Apostolicus Cypri*, quæ se Sanctæ Sedi immediatè subditam esse contendebat. Prælati, qui sequuntur, sunt deputati Concilii *Romani* (*XXV.* Episcopis coalescentis, digni proinde, ut ejus Legati honorificè collocarentur.

Imperator *Justinianus Rhinoteros* subscribit primus in Concilio *Constantinop.* *Quinifexto*, *Trullano* dicto; sed cum verbis, quæ demonstrant, eum non præfuisse Synodo, ut cum illâ Canones ejus conderet, sed potius ut ordini provideret, ejusque Decreta executioni mandaret studio majori, cum sibi conscius foret, omnia ritè gesta fuisse. Et quidem Episcopi subscribunt declarando, se participes esse definitionum Concilii, Imperator subscribit declarando, se consentire Decretis eaque recipere.

Quoad sessionem, idem observatus fuit ordo ac in Conciliis præcedentibus. Prælati dispositi fuerunt pro dignitate sua. Id cernitur in enumeratione, quæ est sub fine *Moniti* Concilio præfixi, & in subscriptionibus. In utroque loco Patriarchæ nuncupantur & subscribunt pro gradu sedis suæ debito; Prælati autem deinceps nuncupati aut subscribentes, ex iis sunt, quorum sedes post Patriarchatus insigniores erant.

Singularitas supra observata in Concilio Generali *sexto* circa præfidentiam, locum habet aliquatenus in Concilio Generali *VII.* ibi enim in actione 8. dicitur, *Irenem* Imperatricem, cum filio suo Imperatore præfuisse. Itaque *propositis Sanctis Evangeliiis, præfidente ipsa cum simul regnante Synodo.* Sed huic soli Actioni præfuerunt, nulla enim præfidentia eorum mentio fit in septem Actionibus præcedentibus: imò in illa ipsa Actione, Imperatrix & Imperator post omnes Episcopos subscribunt; in 7. autem Actione Legati *Adriani* Pontificis definitionem Synodi subscribunt primi; & proinde, *Irene* filiusque ejus *Constantinus*, qui huic subscriptioni consenserunt, agnoverunt Pontificem habere jus præfidenti Concilio, tam per Legatos, quam per se ipsum.

Cæterum, quoad ordinem sessionis Prælatorum in Concilio, credibile est, eum dignitati respondisse; quia Patriarchæ subscribunt juxta gradum Patriarchatus sui, etiam per Legatos; Prælati autem sedium præcipuarum post Patriarchatus deinceps subscribunt. Tales sunt 1. *Cæsarea Cappadociæ*, 2. *Ephesus*, 3. *Constantia Cypri*, 4. *Heraclea Thraciæ*.

Eadem

Eadem ferè videntur in *Octavo* Concilio Generali circa præfidentiam ut in *Sexto*, & in *Septimo*; nata, in Actionibus 6. 7. 8. dicitur, Imperatorem BASILIVM præfuisse, *præsidente piissimo Imperatore*. Et nihilominus in his Actionibus, sicut in præcedentibus, & in subsequentibus, Legati Pontificis primi referuntur omnium, qui ad Concilium convenerunt. *Conveniente Sancta Synodo, id est Donato Deo amicissimo Episcopo Ostiensi, & Stephano Deo amicissimo Episcopo, & Marino Reverendissimo Diacono Sanctæ Romanorum Ecclesiæ, locum tenentibus Adriani Sanctissimi Papæ Romani*. Indè enim cognoscitur, eos fuisse primos Concilii Patres, seu primos Prælatorem, qui illud faciebant. Adice quòd, in subscriptionibus, quæ non minùs præfidentiam, quàm sessionis ordinem probant, hi tres Legati primi subscribunt; deinde Patriarchæ, pro dignitate Sedis suæ, quos sequuntur Imperatores: undè patet, eos non intendisse Concilio præesse, quod etiam patet ex modo, quo subscriptionem suam concipiunt; dicunt enim duntaxat, se Concilium recipere ejusque Definitionibus consentire: *Basiliius Constantinop. & Leo perpetui Augusti, in Christo fideles Principes Romanorum, & magni Imperatores, sanctam hanc universalem Synodum suscipientes, & omnibus, quæ ab ipsa definita & scripta sunt, concordantes, subscripsi manu propria*. Prælati autem, qui antea subscripserunt, declarant, se definitionis esse participes; his verbis; *definiens subscripsi*.

Prælati, qui post Imperatores subscribunt, dispositi videntur pro dignitate sedium suarum, sicut Prælati anteriores; nam Metropolitanus subscribitur ex ordine, incipiendo ab insignioribus, & deinceps Episcopi: Undè manifestum est, Patres Concilii in eo sedisse secundum Ordinem dignitatis suæ. Idem videtur in eorumdem Patrum enumeratione, quæ est in capite singularum Actionum; nam disponuntur juxta dignitatem, Pontifex, Patriarchæ, Metropolitanus, Episcopi, sicut in Conciliis præcedentibus, cum hoc unico discrimine, quòd Magistratus & Officiales Imperii collocantur inter Patriarchas & Metropolitanos, quod huic Concilio peculiare est.

Cæterum, plura sunt Concilia Generalia, quæ, ut occurrerent, vel facilius sopirent controversias circa Sessionem, jussu sunt, sicut *Ferrariense* supra laudatum, ut locus ab aliquo occupatus in Concilio, nemini juri offerret. Vide Concilium *Constantiense* Sess. XXII. XXVI. *Basileense* Sess. XI. Cap. 16. Concilium *Trident.* Sess. XVI. in Declaratione super Brevi P. II. IV.

SECTIO VII.

Nota circa ASSISTENTIAM PER LEGATOS in Conciliis Generalibus.

Nullum est Concilium Generale, cujus Definitiones supersint, in quo non videantur plures Prælati, qui per Procuratorem interfuerunt. Idem videtur in Catalogis personarum, quæ Concilio adfuerunt. Non solum inferiores Procuratoris munere functi sunt pro Superiore suo; sed Superiores, pro inferioribus. Sæpè etiam Episcopi sibi æqualium Episcoporum Procuratores fuere. Nec desunt exempla Procuratorum à Prælatibus electorum, qui vices suas aliis delegavere.

Sæpè factum est, ut eadem persona plurium aliorum fuerit Procurator, & vicissim, plures fuerint Legati unius personæ. Procuratoris officium exercuere, Patriarchæ, Metropolitanus, Episcopi, Chorepiscopi, Sacerdotes, & Diaconi. En! hæc sunt capita attentione digna, moxque probanda, circa assistentiam in Concilio, per Procuratorem.

Ex *Octo* Conciliis Generalibus, in Oriente habitis, sex sunt solum, quorum existant subscriptiones authenticæ: nempe sex posteriora. His in Conciliis, per Legatos interfuit solum Pontifex, vel non interfuit omnino. Utrumque indicatum fuit in *Notis* cir-

Tom. I.

cà Præfidentiam; ibi enim dictum fuit, Pontificem nec per se ipsum, neque per alium adfuisse in Concilio Generali V. aliis autem Conciliis Generalibus præfuisse, per Legatos suos. Quoad alia duo Concilia Orientis, primum & secundum, quorum subscriptiones suppositivæ, aut saltem suspectæ sunt. Historici docent, Pontificem interfuisse Concilio *Nicano*, per duos Legatos, *Vitum, & Vicentium*, qui Sacerdotes erant tantum. In subscriptionibus Concilii *Constantinop. I.* videtur, plures Episcopos, ipsi, per procuratores Presbyteros interfuisse. Duo reperiuntur in Provincia *Cælestria*, *Flavianus & Elpidius*, Presbyteri Antiochiæ: unus in *Cilicia* *Alipius*; unus in *Isauria*, *Pavlus*. Duo in *Pisidia* *Simplicius & Bassus*: unus in *Phrigia* *Pacatiana*, *Theodorus*.

Subscriptiones Concilii *Ephesini* fidem faciunt, aliquot Episcopos illud subscripsisse, per Sacerdotes, *Berecianus Episcopus Pergæ Metropolis subscripsi, per Theodorem Presbyterum*. Alii, per alios Episcopos subscripsere, *Olimpius Episcopus Claudiopolis subscripsi per Episcopum Epiphanium & Theosebium*. Alii, per suum Notarium, seu Amanuensem; *Venantius Episcopus Hierapolis per Notarium meum Theodorum*. Alii, per suum Archidiaconum; *Theodorus Episcopus Gaddatorum, manu Aetirii, Archidiaconi*. Alii, per Diaconum: *Bessula, Diaconus Ecclesiæ Carthaginensis subscripsi*. Probabile est, hunc Diaconum fuisse Legatum Episcopi Carthaginensis. Eadem subscriptiones docent, Pontificem interfuisse Concilio per tres Legatos, duos Episcopos, & unum Presbyterum.

In sententiis Patrum, in prima Actione relatis, videtur, *Flavianum*, Episcopum Philipporum, loqui nomine Episcopi Theſsaloniensis, & omnium Prælatorum Illyriæ. Episcopus *Cerauntus* loquitur pro Metropolitanis *Cæsareæ*, declarando, id sibi mandatum fuisse.

In subscriptionibus Concilii *Calcedonensis*, videtur, plures Episcopos ipsi adfuisse, per procuratorem Metropolitanum suo datam. Quatuor fuere è Provincia *Tyri*, qui hoc modo adfuerunt: Sex ex *Metropoli Cyzici*; quinque è Provincia *Hierapoleos*, & undecim ex *Metropoli Laodicena*. Ibi cernitur præterea, quinque, sexve Episcopos huic Concilio adfuisse per alios Episcopos, aut saltem subscripsisse ejus definitiones, per eorum Ministerium. Tales sunt 1. Episcopus *Apamiæ* è *Syria*, 2. Episcopus *Epiphaniæ*; uterque per *Meletium*, Episcopum *Larissæ*, 3. Episcopus *Rhodi*, 4. Episcopus *Aretusa*, 5. Episcopus *Seleucobel*. 6. Episcopus *Mopsuestæ*. Nonnulli adfuerunt, seu subscripsere per Presbyteros. Tales sunt 1. Metropolitanus *Claudiopoleos*. 2. Episcopus *Halicarnassæ*, 3. Episcopus *Thranades*, 4. Episcopus *Pompeiopoleos*. 5. Episcopus *Amitrideæ*. Reperiuntur qui, per Archidiaconum suum adfuerunt, seu subscripserunt. Talis est Episcopus *Pisuntis*, per *Photinum* subscribens. Alii per *Chorepiscopum* suum. Talis est Episcopus *Abila*, qui per *Paternium* *Chorepiscopum* adfuit: Episcopus *Lesbis*, per *Evelpistum*, *Chorepiscopum* suum. CONC. *Tom. IV. p. 797*. Hos inter Subscriptores, Legati Pontificis non reperiuntur. Tres autem fuere: duo Episcopi, unusque Presbyter. Subscriptiones eorum reperiuntur inter eas, quæ merè *Latina* sunt, & per Provincias dispositæ: quatuor autem hic numerantur, adjecto Presbytero uno p. 786. In Suffragiis, seu sententiis Patrum, quædam sunt, per Sacerdotes Episcopi sui locum tenentes, data: unum extat, in Actione III. pag. 436.

In subscriptionibus *Quinti* Concilii Generalis multa occurrunt exempla Episcoporum, qui Concilio per alios Episcopos, Procuratores suos, interfuerunt, eoque inter plures sunt Metropolitanus, qui per Suffraganeos suos adfuerunt. Tales sunt *Theſsalonicensis*, *Carthaginensis*, *Ancyranus*, & *Cyzicenus*: unus Patriarcha; nempe *Hierosolymitanus*, per tres è Suffraganeis suis interfuit, Episcopus *Tuneti* Episcopi *Carthaginensis* nomine, nec non Concilii suæ Provincie, adfuit, ut expressè dicit.

H 3

Subf.

Subscriptiones *Sexti* Concilii Generalis similia exempla suppeditant Episcoporum, qui Concilio, per alios Episcopos, interfuerunt: nam, præter quatuor, vel quinque Episcopos, qui Concilio huic adfuerunt, nomine CXXV. Prælatorum, è quibus Concilium Romanum constabat, Episcopus Buratenfis adfuit, pro Metropolitano Iconensi. Verùm aliquid notabilius est in his subscriptionibus. 1. Pontifex *Agatho*, per duos Sacerdotes, & unum Diaconum interfuit. 2. Patriarcha Alexandrinus, per unum Presbyterum interfuit. 3. Similiter Hierosolymitanus Presbytero usus est: quo in Legato id singulare est, quòd à Vicario Patriarchæ missus fuerat. 4. Sacerdos unus locum tenet Archiepiscopi Ravennatis. 5. Diaconus Amastriensis Episcopi sui Legatus est.

Nec pauciora, in Concilii Generalis subscriptionibus, existunt exempla Episcoporum, qui Conciliis Generalibus, per Procuratores interfuerunt: verùm discrepant à præcedentibus. Hic enim videmus, quinque Diaconos Episcoporum suorum Legatos, & decem, duodecimve Presbyteros, ab aliis Episcopis, ad idem officium missos. Porro, in Conciliis præcedentibus, pauci sunt Presbyteri delegati & pauciores Diaconi, plures autem Procuratores ex Episcoporum numero sumpti sunt. Præter has res, est aliquid notabile in subscriptionibus VII. Concilii Generalis: nam Pontifex mittit Abbatem cum Presbytero, Procuratorum nomine, quod hucusque non vidimus; tres Patriarchæ, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus eosdem Legatos mittunt, qui sunt Presbyteri Monachi.

Si Concilium Generale VIII. conferatur cum præcedentibus, quorum subscriptiones authenticæ extant, nullum est, cui pauciores Prælati per Procuratores interfint: soli enim Pontifex & tres Patriarchæ, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus hoc modo interfuerunt. Pontifex duos misit Episcopos, & unum Diaconum; Patriarcha Alexandrinus, unum Diaconum; Patriarcha Antiochenus Metropolitanum Tyri: Hierosolymitanus, Presbyterum.

Priusquam ad Concilia Occidentis deveniam, observari necesse est, quòd in plerisque utriusque Regionis, existunt probationes assistentiæ Imperatorum & Principum per Procuratores: nam perrarò ipsi convenerunt, & multò rariùs per se ipsos omnibus Sessionibus interfuerunt: undè factum est, ut loquendo de præsentia, notaverimus, tria solummodò esse Concilia, in quibus dicitur, Imperatorem præfuisse, id autem dicitur de aliquot Sessionibus duntaxat. Porro, si omnibus Conciliis, omnibusque eorum Sessionibus adfuisset Imperator, præfuisset ipsis pariter, idque expressè commemoratum fuisset, ut major auctoritas temporalis Concilio tribueretur. Quoad Concilia Generalia Occidentalia, duo sunt, quibus Imperatores per se ipsos adfuerunt, *Constantiense* & *Florentinum*; imò *Sigismundus* Imperator non adfuit hoc modo Constantiensi, per totum tempus celebrationis ejus; sed sæpiùs per Legatos suos, qualiter cæteri Principes huic Concilio, & aliis præcedentibus ejusdem Regionis interfuerunt.

Est etiam notabile quòd, cum in Actis Conciliorum Orientalium aliquot existant exempla Conciliorum Particularium, quæ ad Concilia Generalia delegaverunt; similiter Acta Conciliorum Occidentalium, plures suppeditant probationes Legationum ad hæc Concilia missarum, per Capitula Ecclesiarum Cathedralium, aliave Collegia Ecclesiastica.

Præterea, observandum est, triplex esse Instrumentorum sive Actorum genus; ex quibus dignosci potest, an ii, qui Conciliis Generalibus interesse tenentur, id fecerint per Procuratorem. 1. Bullæ convocationis, quæ præcipiendo assistentiam, excipiunt eos, qui legitimo impedimento detinentur, quibus jubent, ut Legatum mittant. 2. Catalogi eorum, qui Concilio interfuerunt, in quibus distingui solent ii, qui per se ipsos adfuerunt, ab iis, qui Procuratores misere. 3.

Subscriptiones, in quibus ii, qui alienam personam gerunt, id expressè significant. Hæc ultimâ ratione, patuit quòd in omnibus Conciliis Orientalibus extiterint Prælati, qui per Procuratores convenère, & quinam sint hi Prælati, & quinam Procuratores; quia subscriptiones illorum Conciliorum sedulo conservata fuerunt: at, propter contrariam rationem, similia facta dici nequeunt ex subscriptionibus Conciliorum Occidentalium, quæ perire excepto Concilio *Florentino*, si ex *Labbæi* Collectione judicium feramus. Quantum ad Bullas Indictionis attinet, indè peti non possunt hæc facta quoad Concilia Orientalia; quia nullæ sunt, & quoad Concilia Occidentalia nihil suppeditare valent, nisi post Concil. *Lateranense IV.* nam primum illud est, cujus Epistolæ convocationis mentionem faciunt assistentiæ per Procuratorem; & tam illi quam alii, qui canonicè forte præpeditone detenti personaliter venire nequiverint, idoneos pro se dirigant responsales CONCIL. Tom. XI. p. 124. Quod venit ex eo, quòd nullæ sunt Epistolæ convocationis 1. nec 2. & convocationis 3. ad solos Episcopos Etruriæ inscribuntur, qui ob propinquitatem facillè ad Concilium convenire poterant.

Sed, post Concilium *Lateran. IV.* pleraque Concilia Generalia per Bullas fuere indicta, quæ mentionem facere solent potestatis assistendi per Procuratorem, in casu impedimenti; quæ autem illam omittunt, illud faciunt, quia ea juris est, quæ subauditur, etiam si non exprimitur. Epistola convocationis *primi* Concilii Lugdunensis, Archiepiscopo Senonensi inscripta, & probabiliter ad alios Archiepiscopos transmissa, mentionem facit assistentiæ per Procuratorem, quoad Capitula; *Innocentius IV.* ejus est author. Idem, in Epistola ad Regem Galliæ, eadem de causâ, illum rogat, ut aliquem suo nomine mittat ad Concilium. Credibile est, eandem Epistolam, ad alios Principes transmissam fuisse,

Similes existunt probationes, in Actis 2. Concilii *Lugdunensis*. De licentia assistendi per Procuratorem in casu impedimenti expressus fit sermo, in Epistola *Gregorii X.* ad Patriarcham Hierosolymitanum, omnesque Prælatos districtus ejus, in quâ jubet, ut ii, qui remanebunt in Provinciâ, ad obeunda munera Episcopalia, pro se, atque aliis, delegent Procuratores: similiterque faciant ii, qui legitimo impedimento præpeditur, nec non & Capitula; quia non possunt venire ad Concilium.

Credibile est, similes Epistolas ad alios Prælatos, Prælatorum Superiores, transmissas fuisse. De assistentiâ per Procuratorem, par fit sermo, in Epistola ejusdem Pontificis ad Imperatorem *Michaellem Paleologum*, circa idem Concilium, in qua hunc rogat, ut mittat Legatos, nisi ipse conveniat.

Quod observatum fuit in Epistola *Gregorii X.* ad Patriarcham Hierosolymitanum, adverti quoque potest in Epistola *Clementis V.* ad *Philippum Pulchrum*, ad convocationem Concilii Viennensis; Pontifex expressè dicit, Episcopos, qui remanebunt, ut munera Episcopalia exerceant, & eos, qui legitimo obstaculo impediuntur, mittere debere Legatos, sicut Capitula, CONCIL. Tom. XI. part. 2. p. 1543.

Cardinales scribendo ad *Benedictum XIII.* eumque rogantes, ut in Concilio, quod convocabant, conveniret, excipiunt casum legitimi impedimenti, qui si acciderit, cupiunt, ut Procuratores mittat, CONCIL. Tom. XI. part. 2. p. 2116.

Joannes XXIII. in Bulla convocationis Concilii Constantiensis, invitat omnes jus assistendi Concilio Generali habentes, ut Constantiam conveniant, sive per se ipsos, posito quòd valeant, sive per Procuratorem, in casu impedimenti, CONCIL. Tom. XII. p. 12.

Julius II. prorogando tempus 1. Sessionis *Quinti* Concilii Lateranensis, jubet, ut ii, qui tenentur interesse Concilio Generali, huic assistant seu per se ipsos, seu per Procuratorem, si legitime impediuntur, CONCIL. Tom. XIV. p. 43.

Eadem

Eadem res videtur in Bulla indictionis Concilii Tridentini à Paulo III. p. 731. & in Bulla Pii IV. Sess. 16. p. 837. In his omnibus Bullis Convocationis, aliisque supra laudatis, Abbates annumerantur Prælati, qui jus habent assistendi Concilio, etiam per Procuratorem.

Subscriptiones junctæ Definitioni Concilii Florentini plura suppeditant exempla Prælatorum, qui per Procuratorem interfuerunt; tales sunt 1. Patriarcha Alexandria, pro quo adfuerunt Metropolitanus Heracleæ, & Primas omnis Thraciæ ac Macedoniæ; & Abbas Protosyncellus & Confessarius ipsius. 2. Patriarcha Antiochia, pro quo interfuit Primas Russiæ; 3. Patriarcha Hierosolymitanus, cujus nomine adfuit Metropolitanus Monembasiæ. 4. Archiepiscopus Ancyranus, pro quo adfuit Metropolitanus Cyzius. 5. Primas Cæsariæ, cujus Procurator fuit Metropolitanus Trapezuntis. 6. Metropolitanus Sardium, pro quo Archiepiscopus Nicea interfuit. 7. Metropolitanus Nicomediæ, cujus nomine adfuit Metropolitanus Tornobii. Duo sunt, præterea, Metropolitani, qui pro aliis Prælati interfuerunt. Deinceps videntur Duo Episcopi, unusque Archidiaconus, quatenus Legati Ducis Burgundiæ & Brabantiæ, CONC. TOM. XIII. p. 518. & 519. Quoad catalogos Personarum, quæ Conciliis Generalibus interfuerunt, duplicis illi sunt generis: alii Generales, complectentes nomina Personarum, quæ Concilio assisterunt in qualibet Sessione: alii Particulares, continentes nomina eorum, qui uni Sessioni adfuerunt. Antiquiores generalium, sunt Catalogi Concilii Pisani, in quibus multa sunt notabilia circa assistentiam per Procuratorem. Distinguntur 8. Classes Procuratorum: 1. Est Legatorum Principum immediatè post Cardinales locata. 2. Est Procuratorum Archiepiscoporum, sequens omnes continet Prælatos, qui personaliter adfuerunt. 3. Procuratorum Episcoporum continuè sequitur. 4. Illi subjecta est Classis Procuratorum Abbatum. 5. Est Procuratorum Capitulorum. 6. Est Deputatorum Urbium & Dioceseon. 7. Sequuntur Deputati Provinciarum. 8. Denique Deputati Communitatum. Post Indicem generalem prædictum, nullus est Catalogus, nisi is, qui legitur ad Calcem Concilii Tridentini, in quo plura sunt notabilia circa assistentiam per Procuratorem. Nam 1. una est classis Cardinalium Legatorum. 2. Alia est Legatorum Principum, seu Misorum. 3. Alia est Classis Procuratorum Episcoporum absentium. 4. Computando in fine numerum omnium Patrum, qui, tam per se ipsos adfuerunt, quam per Procuratores, undecim Procuratores numerantur. Quoad Catalogos Particulares personarum, quæ singulis Sessionibus adfuerunt, duo sunt tantum Concilia, in quibus ii videntur, Lateranense V. & Tridentinum, in singulis eorum una est Classis Procuratorum.

His probationibus assistentiæ in Conciliis Generalibus per Procuratorem undequaque petitis, ex subscriptionibus, opinionibus, Bullis indictionis, Catalogis assistentium, aliud genus adjici posset, sumptum è Conciliis, in quibus Patres Nationis suæ nomine egerunt tantum, de quibus mox dicemus; illi enim reipsa Procuratores fuere, Nationis suæ Corpus representantes.

SECTIO VIII.

Note Historica circa MODUM SENTENTIAM DICENDI, in Conciliis Generalibus.

Patres Conciliorum pluribus modis sententiam ferre possunt, 1. per Nationes, 2. per Patriarchatus, 3. per Primatias, 4. per Provincias, 5. per Dioceses. Si autem quatuor modis prioribus opinentur, id fit, vel per Capita, vel per Collegia. Per Capita, si unusquisque Prælati Nationis, aut Patriarchatus, aut Primatiæ, aut Provincie, suo nomine suffragium proponat in Sessione publicâ: per Collegia, seu Corpora, cum, post collecta in Congregatione particulari vota singulorum Patrum, ab unoquoque districtu delegatorum, aliquot ex iis, ad Sessionem publicam mittuntur, ut conclusionem totius districtus in eâ proponant.

Quærimus hic, quis modus sententiam dicendi observatus fuerit in Conciliis Generalibus? Circa quod, constat, 1. in *Octo* prioribus, suffragia Patrum per Capita data fuisse, quod evincitur per Acta: Nam singuli Patres suo nomine subscribunt; & si quandoque pro aliis subscribant, id fit, ut plurimum, alicujus privati nomine, cujus mandatum se habere declarant. Dicimus, ut plurimum; ideò quòd, prout observatum fuit Titulo præcedenti, quædam sunt Concilia, in quibus tres quatuorve Metropolitani subscribunt, pro pluribus Episcopis Provincie suæ, à quibus commissi fuerant. Idem colligitur ex suffragiis, seu opinionibus Patrum: nam singuli vulgò pro se loquuntur, & raro pro aliis; hoc autem in casu, pro uno aut altero tantum, exopto casu prædicto Metropolitanorum.

Utraque probatio sumpta ex opinionibus & Subscriptionibus locum habet solum erga sex posteriora Concilia namque, ut multoties observavimus, ea sola sunt, quorum sinceræ super sint subscriptiones, nec non opiniones. Quoad duo priora, verum est iis adjectas fuisse aliquot subscriptiones, in quibus Patres per Provincias disponuntur; sed nihilominus verum est, has subscriptiones suspectas esse falsitatis, maxime quoad dispositionem.

Quoad Concilia Occidentis, neque per subscriptiones, neque per Opiniones, cognosci potest, quis fuerit modus suffragiorum ferendorum, nullum est enim ex iis Conciliis, in cujus Actis Opiniones relatæ fuerint: unicum est *Florentinum*, cujus subscriptiones existant; hæ autem probant, suffragia per Capita data fuisse, sicut in Conciliis Orientis, & credibile est, eundem modum in Conciliis Occidentis observatum fuisse, nisi contrarium appareat. Cum enim hic modus opinandi, à Jure Communi sit constitutus, & in Conciliis Particularibus omnium Sæculorum observatus, perinde ac in Conciliis Generalibus novem priorum Sæculorum, magna est præsumptio, hunc morem in Conciliis Generalibus Occidentalibus, observatum fuisse; huic autem standum, nisi contrariis probationibus destruat. Sed quænam sunt illæ probationes? Tales ne existunt in Actis aliquot Conciliorum? Respondemus 1. in Actis Concilii Pisani quædam esse loca, quæ suggerant, Patres Concilii per Nationes distinctos fuisse. CONCIL. TOM. XI. part. 2. Primus est in Sess. V. p. 2172. ubi fit sermo de Electione Scrutatorum Testium, ex singulis Nationibus sumendorum. Secundus, in Sess. VI. p. 2194. ubi dicitur, Nationem Anglicam, & Nationem Germanicam nondum elegisse Scrutatores.

2. Alia sunt Loca in iisdem Actis, ex quibus inferri potest, suffragia provincialium fuisse collecta: nam in Sess. V. supra laudata, dicitur, Scrutatores Testium eligendos esse per Provincias, & in Sess. XX. p. 2209. leguntur hæc verba, *Sumpta deliberatione per Provincias aliquot diebus.*

Contra has conjecturas objici non debet, quòd in catalogo personarum, quæ huic Concilio adfuerunt, ea neque per Nationes, neque per Provincias disponuntur; id enim provenire potest ex eo quòd Author Catalogi nihil aliud statuit, quam referre singulos in Classem dignitati eorum competentem, prout Cardinales erant, vel Legati vel Patriarchæ, vel Protonotarii, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates Generales Ordinum, Commendatorii, Priores, & Procuratores Generales, Priores Conventuales & non Conventuales, Graduati, missi ab Universitatibus, Procuratores Archiepiscoporum, aut Episcoporum, aut Abbatum, aut Capitulorum, aut Dioceseon, aut Provinciarum, aut Communitatum.

3. In Actis Concilii *Constantiensis*, plura videntur loca, quæ faciunt mentionem distinctionis Patrum Concilii in quatuor Nationes, Gallicanam, Italianam, Germanicam, Anglicam. Nam, circa medium Sess. I. electi fuerunt Protonotarii & Notarii uniuscujusque Nationis; & in principio Sess. IV. fit sermo de Procuratoribus & Syndicis earumdem Nationum, In Sess. xxvi. fit mentio ordinis inter Nationes &

conservationis ejusdem Ordinis. **SESSIO XIII.** expressè loquitur de modo opinandi per Nationes, **CONCIL. Tom. XII. pag. 1448.** In *Appendice* observatur, propositam fuisse quaestionem, an per Capita suffragia ferrentur, an per Nationes: responsum autem fuisse, quòd jure communi suffragia ferrentur per Capita; sed, si id fieret, fore, ut Pontifex vinceret; quia multò plures erant Praelati ex Italia, Pontifici dediti, muneribus aut promissis illecti, vel minis coacti, quam ex reliquis Nationibus; quaestionem autem indecisam mansisse, sed postea Nationes eam suo facto diremissè, separatos Conventus faciendo.

In eadem *Appendice*, à pag. 1739. ad 1752. cernitur, Nationem Hispanam reliquisse Pontificem **BENEDICTUM XIII. Petrum de Luna**, Conciliumque adivisè; tunc autem Nationi Anglicanae controversum fuisse jus unius vocis integræ, idè quòd satis magna seu numerosa non esset, ut unam ex aliis æquaret; itaque sufficere, ut dimidium unius vocis haberet, quo frueretur in Natione Germanica. Illa autem prolixè ostendit, unum suffragium integrum sibi competere debere, idque respondendo sigillatim omnibus rationibus præferentia Nationis Gallicanae, supra Anglicam. Cùm autem, ad finiendam hanc Controversiam, aliasve similes, quæ ex quarundam Nationum magnitudine, & quarundam exiguitate nasci poterant, propositum fuisset, ut rediretur ad priscum morem opinandi, per Capita, jure constitutum; Natio Anglicana respondit, quòd, in circumstantia præsentis, Jus commune servari non poterat, sine periculo operam amittendi, propter magnam copiam Episcoporum deditorum Pontifici, pluraque momenta adjecit, sumpta ex consuetudinibus Judæorum, apud quos, in multis casibus, suffragia per Tribus ferebantur; Universitatum, quæ per Facultates opinantur; Hæredum, Compatronorum, qui per stirpes, & non per Capita, vocem habent, Statuum, in quibus per Familias deliberatur. His exemplis, quæ satis plausibilia sunt, alia possent adjici, sumpta ex praxi Congregationum Regularium aut Sæcularium, in quarum Generalibus Conventibus sententiæ non feruntur per Capita, sed per Provincias, aut Districtus.

Aliud accedit momentum in gratiam modi opinandi per Nationes, nimirum, Nationes propiores loco, in quo Concilium celebratur, plures Episcopos ad illud mittunt, quàm remotiores; itaque multum aliis prævalent, in negotiis pertinentibus ad generale commodum omnium Nationum, positò quòd Episcopi per Capita opinentur: nusquam autem prævalent, sed perfecta æqualitas servatur, si per Nationes ferantur suffragia. Idem momentum inservire potest Nationibus, quæ, licet vicinæ loci celebrationis, tot in Concilio Episcopos habere nequeant, quot aliæ Nationes, idè quòd perpauci sunt in illis Nationibus.

Rationes supra expositæ rationem præbent distinguendi duplex rerum genus, quarum aliæ requirunt, ut suffragia per Capita ferantur, aliæ, ut per Collegia id fiat. Prioris generis sunt materiæ Fidei; quia omnium & singulorum Episcoporum specialiter in eis interest; idem foret de negotio prioritatis gradus inter Episcopos, si illud in Conciliis tractaretur; idem etiam foret, si in Concilio deliberaretur de subsidio super unumquemque Episcopum imponendo, ad Cruciatam contra Turcas.

Quaestiones prioritatis, inter Collegia, secundigenis sunt. Tales fuerunt eæ, quas Synodus *Constantinopol. I.* & Synodus *Calcedonensis*, Generales, discussèrunt, circa prioritatem Patriarchæ Constantinopolitani super Patriarchas Alexandrinum, Antiochenum & Hierosolymitanum; multum quippe horum trium Patriarcharum intererat, ut suffragia ferrentur per Collegia; quia Patriarcha Constantinopolitanus plures habebat Episcopos in suo districtu, quàm singuli, aut saltem nonnulli cæterorum.

Ad modum opinandi referri potest cura sententiam suam confirmandi à quolibet Patre adhibita, cùm de Fidei quaestionibus ageretur: puta aliquis dicebat, se talem Propositionem damnare, oppositamve adprobare, idè quòd hac consona foret Definitionibus jam factis, Doctrinæ Sanctorum Patrum, traditionibus Ecclesiæ suæ, illa verò iis adversaretur. Totidem supersunt exempla hujusmodi opinandi, quot in iisdem Conciliis referuntur suffragia circa argumenta Fidei: vide Concilia *Ephesinum* & *Calcedonense*. Imo Patres, ut ostenderent hanc consonantiam, legi jubebant Definitiones Fidei, & loca Patrum argumento congrua, ut patebit evolventi Concilia Orientalia.

Illud notabile est circa hunc morem, quòd, is observatus fuerit in receptione Epistolarum Pontificum, qui Capita controversa, & in Conciliis discutenda, definiverant. Vide Action. IV. Concilii *Calcedonensis*.

Denique, modus subscribendi pertinet quoque ad formam opinandi: nam subscriptio nihil aliud est quàm testimonium opinionis. Porro, ut infra patebit, subscriptiones concipiuntur verbis indicantibus, Episcopos agere quatenus Judices, etiam cum Pontifices Capita proposita definiverant, eorumque Definitio à Concilio recipiebatur. Hujus facti probationes existunt in Conciliis, quorum subscriptiones habemus. Earum insignior est in Actione VI. Concilii *Calcedonensis*. Nam, cùm Epistola S. LEONIS, quæ definebat, duas esse in CHRISTO Naturas, sine confusione, & mutatione unitas, recepta fuisset in Actione IV. Definitio autem Concilii confecta in Actione V. Patres eam subscribere in Actione VI. his verbis, *ego definiens, aut statuens subscripsi*.

SECTIO IX.

Note Historica circa Definitiones factas à Conciliis Generalibus, in REBUS FIDEI aut MORUM.

PAUCA sunt Concilia Generalia, quæ non fecerint aliquot Definitiones circa Fidem & Mores, sed illarum Forma sæpè multum discrepat, sicut earum Materia. Denique, illud iis Definitionibus peculiare est, quòd nusquam retractatæ, neque discussæ, neque in dubium revocate fuerint. Factum postremum in 2. *Observationum Generalium* probatum fuit. Primum ex parte expositum fuit, per *Notas*, circa causas convocationis Conciliorum Generalium; ibi enim vidimus, pleraque ex iis celebrata fuisse, ad faciendas Definitiones. Secundum itaque duntaxat probandum superest, sed prius expedit aliquot novas *Observationes* proponere, circa duo alia.

Viginti aut viginti & unum Concilia numerantur Generalia, 4. Constantinopolitana. 2. Nicæna. 1. Ephesinum. 1. Calcedonense. 5. Lateranensia. 2. Lugdunensia. 1. Viennense. 1. Pisanum. 1. Constantiensis. 1. Basileense. 1. Florentinum, & unum Tridentinum. Ex iis autem, septem sunt, quæ nullam Definitionem circa Fidem aut mores fecerunt. Scilicet, 2. & 4. Constantinopolitana: tria priora Lateranensia, primum Lugdunense, & Pisanum. Possent tamen attribui 2. & 4. Conciliis Constantinopolitanis Definitiones à Conciliis Generalibus præcedentibus factæ, quæ in illis innovatæ fuerunt; & in 2. novam receperunt formam Anathematismorum, qui sunt damnationes propositionum contrariarum, sub pœna anathematis ipso facto incurrendi, ab iis, qui illas tueri auderent. **CONCIL. Tom. V. p. 567. ad 579.** Præterea nonnullus est credendi locus, condemnationem errorum Origenis ad novem Anathematismos redactam, & relatum *ibidem* p. 635. ad 679. adprobata fuisse à Concilio, illamque esse expositionem, de qua illud alloquitur Justinianus in Epistola sequenti, qua illud rogat, ut damnet atque anathematiset singula Capita errorum Origenis.

Quoad Concil. Constantinopolitanum IV, quod est Con-

Concilium Generale VIII. adeo verum est innovacionem Definitionum à Conciliis præcedentibus conditarum, quam facit, Definitionem cognominari posse, ut illa sic appelletur in *Indice*, qui *Tomo VIII. Conciliorum* præfixus est; quod profecto venit ex eo, quod Concilium ipsum, loquendo de Capitibus, quorum Definitiones innovat, dicit se illa definivisse; *definit subter annexa, CONCIL. Tom. VII. pag. 1145.*

Non hic enumerabimus Definitiones ab unoquoque septem priorum Concil. Generalium factas, non solum quia illa jam indicata fuerunt in *Titulo de Causis convocacionis*, sed etiam quia satis aliunde cognita sunt.

Ob rationem contrariam, contraria methodo utemur quoad Definitiones Conciliorum subsequenium, & exordiemur à Concilio *Lateranensi IV.* Observamus, duplex esse Caput ab illo procul dubio definitum. 1. Transsubstantiationem, seu conversionem totius substantiæ Panis & Vini, in substantiam Corporis & Sanguinis Jesu Christi. 2. Essentiam Divinam non esse rem à Personis realiter distinctam, ita, ut Trinitas in Deo sit, non Quaternitas; quod profecto & necessario à tali distinctione sequeretur. Tertium est Caput, quod ab hoc Concilio definitum fuisse videtur; nempe, Spiritus non habere corpora; nam substantiam spirituales opponit substantiæ corporeæ, mentem corpori, *CONC. Tom. XI. Part. 1. p. 142. ad 148.*

Concilium *Lugdunense II.* contra Græcos definivit, Spiritum Sanctum ab æterno à Patre Filioque procedere, velut ab unico principio, & unica operatione, *ibid. pag. 975.* Tres aut quatuor sunt novæ Definitiones in Concilio *Viennensi*: 1. est, S. JOANNEM, Evangelistam, dum refert, Militem lanceâ Christi latus aperuisse, undè exivit sanguis & aqua, secutum fuisse in hac narratione verum facti ordinem: 2. est, animam rationalem & intellectualem esse, per se ipsam, & essentialiter, formam corporis humani: 3. est, quod, cum unum sit Baptisma, sicut una est Fides, illud habere eandem efficaciam in parvulis & in adultis; & cum sit perfectum remedium ad salutem, operari in illis gratiam sanctificantem & virtutes, sicut in aliis, CLEMENT. I. *de Summ. Trinit.* 4. est, hæreticum esse, pertinaciter, asserere, usuram non esse peccatum, CLEM. *de Usur. §. 2.*

Facile foret ostendere, Concilium *Constantiense* multas Definitiones novas condidisse, quia damnavit errores *Joannis Viclesii*, *Joannis Hus*, & *Hieronymi Pragensis*, qui non pauci sunt, & quorum plures procul dubio novi sunt. Verum, qui fuerint illi errores, mihi non videtur necessarium observare; sufficiet indicare locum, in quo factum illud reperiri poterit, vid. *Tom. XII. CONC. p. 122. ad 144.* Duas autem seligenus Definitiones particulares. Una respicit quæstionem, *an liceat occidere Principem, qui auctoritate sua abutitur?* Et dicitur, id nunquam, & nemini licere. *CONC. Tom. XII. p. 144.* Altera respicit *Communionem Laicorum sub utraque specie*; & dicitur, eam non licere sine dispensatione Ecclesiæ; puniendos autem esse Sacerdotes, qui Communionem eo modo distribuunt, nisi respiciant, *CONC. Tom. XII. p. 100. 101.* Est alia Definitio ab eodem Concilio facta, quæ non minus est notabilis; scilicet Concilium Generale Universalem Ecclesiam representans esse supra Pontificem, ita, ut hic teneatur, sicut alius quilibet filiorum ejus, illius Decretis obtemperare, in rebus, quæ mores aut reformationem spectant.

Definitio hæc multis in locis innovata fuit à Concilio *Basileensi*, sed specialiter *SESS. XXIII.* ubi tria addit: 1. eam pertinere ad fidem, 2. indè sequi, non licere Pontifici transferre Concilium, aut illud dissolvere, absque ejus consensu; hanc autem consequentiam pertinere quoque ad fidem. 3. Pro hæreticis habendos esse omnes, qui his veritatibus resistunt.

Idem Concilium innovavit quoque definitionem

Concilii *Constantiensis* circa Communionem Laicorum sub duplici specie, eamque extendit ad Clericos, qui non consecrant Eucharistiam, adjiciendo, quod, per sublationem Calicis, occurritur periculo irreverentia, nullumque communicantibus infertur præjudicium, quia sub unaquaque specie Christus totus continetur. Observat præterea, quod, cum Ecclesia teneatur curare, ut huic Sacramento debita reverentia exhibeatur, ad eam pertinet discutere quando & quomodo Communionem sub duplici specie concedi potest, sine periculo profanationis; undè concludit, nullam personarum, quæ non consecrant Eucharistiam, posse recipere Communionem sub duplici specie, sine licentiâ Ecclesiæ.

Idem Concilium *SESS. XXXVI.* definivit præterea quodammodo Virginem sacram conceptam fuisse sine peccato, declarando, doctrinam hanc ab omnibus Catholicis, ob multas rationes, adprobendam & suscipiendam esse, & prohibendo contrarium doceri.

Decretum Unionis Ecclesiæ Græcæ cum Ecclesia Latina factum à Concilio *Florentino*, relatumque *CONCIL. Tom. XIII. p. 510. fert 1.* Spiritum Sanctum ab æterno procedere à Patre Filioque, velut ab unico principio, & unica spiratione, quod jam in Concilio *Lugdunensi II.* definitum fuerat: 2. Processione hac Spiritum Sanctum à Filio, sicut à Patre accipere essentiam & subsistentiam: 3. Filium à Patre in sua generatione accipere potestatem communicandi utramque Spiritui Sancto: 4. Clausulam *Filioque*, Symbolo additam fuisse tantum ut exponeretur veritas contenta in verbis *ex Patre procedit*; nempe, Spiritum Sanctum procedere quoque à Filio, quia Filius Patri æqualis est in rebus omnibus, & proindè in potestate circa Processionem Spiritus Sancti. 5. Valide consecrari in Fermentato, sicut in Azymo, & utramque Ecclesiam, circa hoc caput, usibus suis stare debere. 6. Eos, qui moriuntur in gratia Dei, sed nondum absoluta sufficienti satisfactione pro peccatis suis, eam absolvere in Purgatorio, eorumque animam illic juvari per suffragia Fidelium viventium, nempe Missas, Orationes, eleemosynas, aliaque opera pia. 7. Animas eorum, qui post Baptismum non peccaverunt, & personarum, quæ plenè satisfecerunt dum viverent, absque Purgatorio, recipi in Cælo, ubi unum Deum vident in Tribus Personis; sed magis aut minus perfectè, pro meritum suorum ratione: animas verò eorum, qui moriuntur in peccato mortali actuali, aut in peccato originali, cadere in Infernum, ubi, pro iniquitatis suæ modulo, cruciantur. 8. Sanctam Sedem Apostolicam habere Præmatum super omnem Terram, & Summum Pontificem esse Successorem Petri, verum Vicarium Christi, Caput omnis Ecclesiæ, Patrem & Doctorem omnium Christianorum; eum in Petri personâ accepisse plenam potestatem pascendi & regendi Ecclesiam Universam, prout continetur in Actis Conciliorum Oecumenicorum.

Et hæc sunt omnes Definitiones in prædicto Decreto contentæ. Quoad capita Decreto pro Armenis inserta, illa Definitionibus hujus Concilii annumerare nolumus, quia Decretum hoc à Pontifice factum fuit, post Patrum abscissionem; & quidem Pontifex in eo non dicit, sicut in præcedenti, factum illud fuisse, Sacro Universali approbante Concilio *Florentino*. Præterea, Pontifex nullo in loco posterioris hujus Decreti dicit, se facere Definitiones, sed tantum, se præscribere eas, quas Armenii debent accipere, circa fidem Mysteriorum Trinitatis & Incarnationis, idque, quod docere debent & in praxi servare, circa septem Sacramenta. In præcedenti verò Decreto, verbum *definimus* non semel adhibetur.

Unica est definitio in Concilio *Lateranensi*, sub *JULIO III.* inchoato, & à *LEONE X.* absoluto, nempe, Animam rationalem esse immortalem, & singulos Homines animam propriam habere. Cum duplex error definitione hac damnatus, proveniret ex Philosophia Paganorum aut aliorum Infidelium, Synodus præcipit Professo-

Professoribus, ut numquam Discipulos suos doceant opinionibus contrariis doctrinæ Jesu Christi, nisi subjungendo contrariam fidem Catholicæ doctrinæ; & ne studium nimium Litterarum aut Philosophiæ, sine studio Theologiæ, aut Juris Canonici noceat, vult Synodus, ut insumpto, circa Litteras & Philosophiam, quinquenio, transeat ad studium Theologiæ aut Juris Canonici, CONCIL. TOM. XIV. Sess VIII. p. 187.

Novæ definitiones à Concilio Tridentino factæ, nimis numerosæ & notæ sunt, ut eas referamus. Sufficiet observare, eas versari circa Scripturam Sacram; circa Peccatum Originale; circa Gratiam & Justificationem; circa Sacramenta in genere, & singula in specie; circa Jejunium; circa Invocationem, & Reliquias Sanctorum; circa Purgatorium, & Indulgentias: uno verbo, circa omnes errores Religionis Reformatæ, ita ut, ad cognoscendum facile definitiones à Concilio Tridentino factas, noscendi sint errores illius Religionis. Constat enim, Concilium definire contra eorum Doctrinam, circa capita, in quibus errant.

Hic definiunt Observationes supra primum caput discutendum, circa definitiones Conciliorum Generalium. Quoad tertium; unica res notanda est nempe, Concilium Tridentinum videri ad examen vocavisse duo capita, circa Eucharistiam, jam definita à quarto Concilio Lateranensi; scilicet, Præsentiam Realem, & Transsubstantiationem: nam Concilium hoc Lateranense duo hæc capita refert in Titulo de Summa Trinitate CONCIL. TOM. XI. tanquam pertinentia ad fidem, quam profitetur; & Concilium Tridentinum, probata præsentia reali, in Capite 2. sessione. XIII. & Transsubstantiatione, in capite 4. definit primam Canone. 10. & secundam Canone 20. ejusdem sessionis. Sed dicendum est, vel Concilium Lateranense non discussisse hæc duo capita, quia tunc illa non controvertentur, illa autem inseruisse suæ Confessioni Fidei, tanquam duos articulos ab omnibus creditos: vel Hereticos, qui Præsentiam Realem & Transsubstantiationem negabant, rejecisse autoritatem hujus Concilii Lateranensis, admittendo solum Doctrinam quatuor priorum Conciliorum Generalium.

Jam ad secundum caput deveniendum est, nempe Formam definitionum à Conciliis Generalibus factarum, resque notabiliores colligendæ. Hic aliquantulum immoramur quia nonnulla reperimus discrimina nondum observata.

Primum & secundum Concilia Generalia suam definitionem fecerunt sub nomine *Symboli*, in quo fidem Ecclesiæ exponunt, circa Mysterium Trinitatis, & Mysterium Incarnationis, & speciatim, circa caput ab hæreticis controversum, inter utrumque Symbolum aliquot sunt differentiæ attentione dignæ. Prima est, Symbolum Nicænum, post expositam Ecclesiæ fidem, pronuntiare anathema in eos, qui definitioni suæ, circa caput controversum, contradicunt; id autem omitti in Symbolo Constantinopolitano.

2. Posterius hoc Symbolum substantiæ Symboli Nicæni quadam verba adjicit, ut clarius assereret Divinitatem Spiritus sancti, & præ cæteris, hunc ex Patre procedentem, aut Patre & Filio, adorandum & glorificandum. Unum præterea articulum inserit, circa Ecclesiam: Unum, quoad effectum Baptismi, nempe remissionem peccatorum: unum, pro Resurrectione: unum denique, pro vita sæculi futuri.

3. Concilium Generale, scilicet Ephesinum, definitioni suæ nomen Decretum tribuit. Illud in duas partes dividitur. Prima, ne aliud Symbolum quam Nicænum conficiatur, quæcumque de causa, vetat, sub penâ depositionis contra Episcopos & Clericos, & Excommunicationis, contra Laicos. Secunda pars easdem penas decernit in eos, qui cum *Charisio* & *Nestorio* dicunt; duas esse in Jesu Christo Personas, & Virginem Sacram non esse Dei Ma-

trem. CONCIL. TOM III. p. 690.

Definitio Concilii Calcedonenfis definitio nomen gerit. Ipsi inferuntur Symbolum Nicænum, Symbolum Constantinopolitanum, & Doctrina Concilii Ephesini; adjiciturque, duas esse in Jesu Christo Naturas, sine ulla confusione aut mutatione unitas inseparabiliter in una Persona, suasque Proprietates post unionem servantem.

Definitio Quinti Concilii Generalis nuncupata fuit *Sententia*: fertur ea adversus tres personas *Theodoretum* Mopsuestanum, *Theodoretum*, & *Ibanem*, Episcopum Edessenum, & contra aliquot eorum scripta; ideo, quod hæc perverfæ Nestorii Doctrinæ faverint. Id necessarium fuit, inquit, quia, cum Synodus Calcedonenfis hos tres viros ad communionem suam admisisset, metuendum erat, ne quis, indè trahens occasionem eorum scripta comprobandi, concluderet, Nestorium à Concilio Ephesino, injustè damnatum fuisse.

Duæ sunt, præterea, res in hac sententia notabiles: prima est, quod dicitur de necessitate atque utilitate Conciliorum Generalium, ad sopiendas controversias circa doctrinam, sumptum ex duobus locis; nimirum ex Apostolorum exemplo, qui Concilium celebraverunt super questione, an observatio præceptorum Judaicorum ad salutem necessaria esset, in quo suam quisque sententiam per Scripturas comprobavit; ex quatuor priorum Conciliorum Generalium exemplo, quæ ad conficiendas ejusmodi lites congregata fuerunt, easque definiverunt, tenebras mendacii per mutuam lacrimis communicationem dissipando;

Altera res attentione digna, est, quod, cum Pontifex multoties rogatus, ut conveniret ad Concilium isque tamen recusaret, Synodus nihilominus processit ad definiendas controversias, quarum occasione coacta fuerat; cujus actionis has rationes affert: quod unusquisque pro se rationem Deo sit redditurus: quod eos, qui minimum fidelium scandalifaverint magna supplicia maneant; erat autem periculum ne scandalifaretur Imperator, primus fidelium ex ordine Laicorum: quod Deus S. Paulo præcepit, ut sine metu loqueretur ipsi pollicendo, se futurum cum eo, facturumque, ut nemo illi noceret.

Idem Concilium eandem definitionem in aliam formam convertit, eam dividendo in capita XIV. quæ singula clauduntur per anathema in eos, qui contrarium ipsius, circa idem argumentum, asserent. Doctrina Ecclesiæ circa Mysterium Incarnationis, hic optimè exponitur.

Definitio Sexti Concilii Generalis, commune nomen, retinet, ipsi, perinde ac Calcedonenfi inserta fuere Symbola Nicænum & Constantinopolitanum, & quoad controversiam definitam in eo circa voluntatem Christi, dicitur, duas esse in eo Voluntates, Humanam & Divinam; sicut duæ sunt Naturæ, Humana & Divina; quia Scriptura, Concilia SS. Patres asserunt utramque Naturam esse perfectam; undè sequitur, unamquamque suam Voluntatem habere; & quia Pontifex *Agatho*, in sua ad Imperatorem Constant. Epistola, præcipua loca Scripturæ, Conciliorum, & Sanctorum Patrum collegerat, idemque fecerat Concilium 125. Episcoporum Romæ, eandem ob causam, habitum; Synodus utriusque Epistolæ mentionem expressam facit, nec non Scriptorum sancti Cyrilli contra Nestorium, & eorum, quæ ad Orientis Episcopos direxit. Quoad Concilia; nullum quinque præcedentium omittitur. Sanctus *Athanasius* & *Gregorius Nissenus* in hac definitione pariter laudantur.

Terminus vocatur definitio facta à septimo Concilio Generali, seu *Nicæno II.* contra hæresim Iconoclastarum congregato; quia terminavit controversiam. Ipsi inferuntur Symbolum Constantinopolitanum, cum clausula *Filio-que*, nec non epitome Definitionum Conciliorum præcedentium: tum, deveniendo ap hæresim quæ dam-

damnanda erat, exponitur Ecclesiæ fides, pronuncianturque penæ in contradictores Fidei Ecclesiæ: fides est, quod honore digna sit figura Crucis; item Imagines Salvatoris nostri Jesu Christi, Virginis, Apostolorum, Martyrum, sive pictæ, sive sculptæ, in domibus, perinde ac in Ecclesiis, in Vasis, Ornamentisque Sacris, sicut super muris, honore, inquam, simili, ei, qui rei, quam representant, exhibetur, & in eo situs est, quod cera, thus, similiæque ipsi offerantur: quamvis hic honor vocari possit Adoratio, quatenus eo verbo intelliguntur Salutatio, Veneratio, Cultus; plurimum tamen à vera Adoratione discrepat, in eo sita, quod is, cui illa exhibetur, pro Supremo rerum omnium Domino agnoscat. Penæ in contradictores latae sunt; primò, depositio Episcoporum & Clericorum. 2. Excommunicatio Monachorum, & Laicorum. Evangelium hic annumeratur rebus, quibus debetur veneratio, perinde atque Imaginibus.

Terminus pariter vocatur definitio ab Octavo Concilio Generali facta, quamvis mores tantum respiciat. Nihilominus hic refertur substantia definitionum à Conciliis præcedentibus factarum, quæ, ut cum Decreto sequenti connectantur, observatur, violationem præceptorum Dei non minores turbas & divisiones gignere, quam controversias circa fidem: tum, insinuat, præceptum inviolandum illud esse, quod prohibet ambitionem, quæ deposito innocenti novum substituit, ut factum fuerat in spoliatione *Ignatii* & electione iniqui, perversi, & impii *Photii*. Denique, ad medendum huic malo, Concilium confirmat sententiam *Nicolai*, Pontificis, circa restitutionem *Ignatii*, Patriarchæ, novumque anathema in *Photium* pronuntiat.

Generali nomine *Decreti* donantur definitiones à Quarto Concilio Lateranensi factæ: *Decreta Generalis Concilii Lateran. 4.* Disponunturque sub forma Symboli: *firmiter credimus. Cap. I.* Concilium proficitur plura capita, velut ad fidem pertinentia, quæ in nullâ definitione conspiciuntur. Primò, Mentem non habere corpora. 2. Panem & vinum transubstantiari in Corpus & Sanguinem Jesu Christi, per vim consecrationis. 3. Sacerdotium ad minus requiri, in Ministro, ut hanc mutationem operetur. 4. Baptismum à quolibet collatum, secundum Ecclesiæ morem, esse validum. 5. Nullum esse peccatum post Baptisma admittum, quod penitentia reparari non queat. 6. Conjugatos, qui Deo, per fidem atque opera, placent, mereri vitam æternam, perinde ac Virgines & continentas.

Reliquæ definitiones ejusdem Concilii *Censuræ* formam habent: nam, damnando opinionem Abbatis *Joachimi*, qui dicebat, Essentiam Divinam esse aliquid realiter à Personis distinctum, ejus absurditas, falsitasque demonstrantur pluribus ratiociniis, & variis Scripturæ locis, iis præsertim, quæ Trinitatem duntaxat in Deo esse probant, & quæ proinde huic opinioni diametraliter opponuntur, quæ Quaternitatem in Deo inducit, nempe tres Personas, quæ non sunt essentia, & Essentiam quæ, non est Trinitas.

Constitutio vocatur definitio Concilii Lugdunensis II. circa Processionem æternam Spiritus Sancti à Filio, perinde atque à Patre, tanquam ab unico principio, & unica spiratione: hæc præfigitur Decreto, quod dicitur *Constitutio GREGORII X.*, & sub forma Symboli concipitur, *fideli & devotâ professione fatemur.*

Definitio Concilii Viennensis Corpori Juris inserta, sub generali nomine *Constitutionum CLEMENTIS V.* formam singularem habet. In prima Parte Concilium probat veritatem definitionis suæ: in 2. Concilium damnat unam propositionem, velut fidei adversam, vultque, ut, pro hæretico habeatur, quicumque illam tenebitur: in Tertia parte, Concilium inter duas opiniones eligit, declarando, quænam sibi probabilior videatur, & præcipiendo, ut illa recipiatur.

Ex tribus definitionibus particularibus Concilii Constantiensis, una censuræ, fundamentis conjunctæ suis, formam habet; ea nempe, quæ versatur circa Communionem sub unica specie Panis quoad Laicos, consuetudine institutam, & necessariam, ut auferretur periculum irreverentiæ: altera, censuræ simplicis formam habet, continens solummodo damnationem propositionis, de qua agitur, cum ejus qualificationibus; nimirum ea, quæ dicit, nunquam licere occidere Principem auctoritate sua abutentem, hæreticos nuncupando eos, qui contrarium pertinaciter asseverant: Tertia est mera declaratio veritatis, quam Concilium probatione non indigere credebatur; scilicet, Concilium Generale Universalem Ecclesiam representans, auctoritatem suam immediate à Christo habere, neminemque esse cuiuscumque eminentis dignitatis, qui non debeat obtemperare Decretis ejus circa fidem, reformationem morum, extirpationem schismatis.

Hæc ipsa definitio iisdem verbis iteratur in pluribus locis Concilii Basileensis, quod illi duas consequentias annexit, quas ad fidem, sicut earum principia, pertinere dicit. Eiusdem definitio circa Communionem sub unica specie, quoad eos, qui Corpus J. Christi non offerunt, sumitur quoque ex Concilio Constantiensi, iisdem fere verbis; itaque, quoad utrumque caput, nihil est notabile in Concilio Basileensi, quoad formam; & quoad tertiam, Decretum circa conceptionem immaculatam Virginis illud eandem ferè formam habet, ac tertium Decretum Viennense, quod ex duabus opinionibus potiorrem elegit, cum hoc tamen discrimine quod hic prohibetur, opinionem contrariam asseri; Viennense autem liberum iudicium relinquit.

Quod vocatur *Definitio Concilii Florentini*, Conc. Tom. XIII. p. 509. proprie species est *concordati*, inter Ecclesias Græcam & Latinam initi, circa aliquos fidei articulos, inter utramque controversos, & nonnulla capita disciplina, in quibus discrepant, in quo conveniunt de expositione controversiam tollente: id locum habet in doctrina circa Processionem Spiritus Sancti; vel Ecclesia Græca disertè recipit aliquos articulos, quos respuere videbatur: tales sunt validitas consecrationis in Azymo; existentia Purgatorii; glorificatio animarum, quæ nihil expiandum habent; primatus Pontificis: vel utraque consentiunt, ut altera ritum suum retineat, ut sit quoad consecrationem in fermento & Azymo: vel denique, Ecclesia Latina confirmat Patriarchæ Constantinopolitano, secundum gradum inter omnes Patriarchas, quorum primus est Pontifex.

Definitio Concilii Lateranensis V. circa Immortalitatem Animæ rationalis, & multiplicationem Animarum, pro Corporum Humanorum numero, *Bulle* nomen habet, estque censura suis fundamentis innixa. Vide Tom. XIV. CONCIL. Quædam insuper remedia proponit, ad preveniendos errores, quos damnat. Notandum est obiter, quod cum hæc Bulla lata fuisset in Sessione publica, duo Prælati ipsi contradixerunt, unus, dicendo, Philosophos non docere opinionem unitatis Animæ in omnibus Hominibus, sed hanc illis falsò à Theologis imputari; alter, asserendo, non decere Philosophiæ Professores obligare ad docendum & probandum veritates fidei opinionibus erroneis Paganorum Philosophorum contrarias.

Peculiare Concilio Tridentino videtur, in *Canones* redigisse ferè omnes suas definitiones, cum Anathemate in contradictores, exposita, prius in Decretis, Ecclesiæ doctrina, eaque validius testimoniis confirmata. Diximus ferè; quia sunt Decreta, quibus nulli subiaceant *Canones*. Talia sunt Decreta circa Libros Sacros, Editionem vulgatam, Peccatum Originale, Purgatorium, Invocationem Sanctorum, Reliquiarum venerationem, Imaginum cultum, Indulgentias, Ciborum delectum, & pro Jejunio, Indice, Catechismo, Breviario, Missali.

Nonnulli

Nonnulli Canones non præceduntur per Decreta, tales sunt Canones circa Sacramenta in genere, Baptismum, & Confirmationem: tales etiam Canones circa Matrimonium, quibus mera præit Præfatio, sub Titulo, *Doctrina de Sacramento Matrimonii*, & in qua pars Argumenti Canonum exigua attingitur. Non aucti fuimus dicere, Concilium Tridentinum unicum esse Generalium, quod suas definitiones in *Canones* redegerit: nam simile quidpiam videtur in Concilio Generali V. quod eandem ferè rem fecit, & discrimen est, quod Concilium hoc, definita unica facti questione, Personæ Unitatem in Christo ejusque consequentias indirectè respiciente, redegerit in *Canones*, seu *Capitula*, fidem integram Ecclesiæ circa Unitatem, & Incarnationem, quæ in Conciliis præcedentibus exposita fuerat.

SECTIO X.

STATUTA DISCIPLINÆ à Conciliis Generalibus condita.

Quatuor sunt tantum Concilia Generalia, quæ Statuta circa Disciplinam non fecerint, duo vetera, & duo recentiora: imò Concilium aliud deinde convocatum fuit, ut suppleret defectum duorum, Conciliorum veterum, quæ sunt *Quintum* & *Sextum* Illud autem est Concilium Constantinopolitanum in Trullo dictum, quod magna autoritate pollet apud Græcos, & vulgò receptum est à Latinis; quoad Capita, quæ Ritui Latino non repugnant. Cum illud Statuta fecerit pro duobus Conciliis, magnus eorum numerus est, nempe C. I. qui cujuscumque alii Concilii Statuta excedit, excepto Concilio Tridentino.

Duo Concilia recentiora, quæ nullum fecerunt Statutum circa Disciplinam, sunt Pisanum Anno MCCCCIX. & Florentinum MCCCCXXXVIII. Et, quoad hoc, dici potest, ei sufficisse Statuta facta in Concilio Basileensi, cujus membrum erat, cum eodem tempore celebratum fuerit ac Basileense, nec non plures à Patribus Basileensibus ad illud convenerint.

Quod ad Concilium Pisanum, nullum Statutum faciendum habuit, quia coactum fuit solum, ad dirimendam Litem inter *Benedictum XII.* & *Gregorium XII.* de Pontificatu, quod præstitit. 1. Jubendo sub pœna depositionis; ut Pontificatum abdicarent. 2. Ferendo hanc pœnam in eos, ob illorum pertinaciam; 3. Eligendo *Alexandrum V.* in eorum locum.

Non semper idem Nomen adtributum fuit Statutis, quæ Concilia Generalia fecerunt; sed quædam vocantur *Canones*; qualia sunt omnia, quæ ab *Ocho* Conciliis Orientalibus facta fuerunt, qualia etiam ea, quæ in *Primo* & *Secundo* Lateranensibus facta fuerunt. Alia vocantur *Decreta*: qualia sunt Statuta *Tertii* & *Quarti* Conciliorum Lateranensium: talia etiam pleraque Conciliorum Constantiensis & Basileensis: talia etiam omnia Concilii Tridentini. Alia vocantur *Constitutiones*: qualia sunt Statuta *Secundi* Lugdunensis, & Concilii Viennensis. Denique, multa *Bulle* Nomen acceperunt: qualia sunt nonnulla Concilii Constantiensis & Basileensis, & omnia *Quinti* Lateranensis.

Statuta facta à Conciliis Generalibus versantur maxime. 1. Circa Jura Honorifica Pontificis, Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, Episcoporum, & Prælatorum inferiorum. 2. Circa Officia, seu Obligationes Ecclesiasticorum Virorum.

3. Circa Electiones ad Dignitates Ecclesiasticas, aliisque modos ipsis providendi.

4. Circa Impedimenta Canonica, quoad Ordines, Dignitates, & alia Beneficia, seu Officia Ecclesiastica.

5. Circa modum administrandi Sacramenta, & Dispositiones quas requirunt, unde nascuntur Impedimenta Matrimonii.

6. Circa Judicia Causarum Ecclesiasticarum, tam Civilium, quam Criminalium, & specialiter, ordinem procedendi in Litibus, qui Judicialius dicitur.

7. Circa Regimen & administrationem Bonorum Ecclesiasticorum.

8. Circa Privilegia, Exemptiones, Immunitates, tam quoad Personas, quam quoad Bona.

9. Circa Officium Divinum, & Modum illud Celebrandi.

Nullum equidem est illorum Statutorum, quod ad aliquod ex illis Capitibus non pertineat, quod ut probetur, Iustrandi sunt *Canones* Quatuor Priorum Conciliorum Generalium, quæ id continent, quod Ecclesia pulcherrimum utilissimum & venerandissimum decrevit circa Disciplinam. Opera exigua, fructus erit magnus.

Et quidem, evidens est, *Canonem* I. Concilii Nicæni, loquentem de Ordinatione eorum, qui facti fuere per vim, aut Medicorum præcepto vel propria voluntate, pertinere ad Impedimenta Ordinum. Idem est de *Canon.* 2. qui Neophitos ab Episcopatu Sacerdotioque excludit: de *Can.* 9. & 10. deponentibus eos, qui, post aliquod grave facinus admissum, speciatim Idololatriam, Ordines acceperunt. *Can.* 3. vetans, ne Clerici mulieres alienas apud se habeant, Clericorum Officia evidenter respicit: idem est de *Can.* 17. Qui Usuram sordidumve lucrum iis interdicat: nec minus perspicuum est, *Can.* 4. pertinere ad Electiones, cum jubeat, ut Episcopus ab omnibus eligatur Provinciæ Episcopis, nisi legitimo detineantur impedimento, quo in casu, tres eorum saltem interesse, ceteri consensum mittere debent: adfinis est 2. Pars *Canonis* 6. quæ declarat, Episcopum sine Metropolitanis participatione electum, non esse Episcopum; si verò ex consensu omnium Episcoporum Provinciæ, duobus aut tribus tantum præ affectu repugnantibus, electus fuerit, judicium pluralitatis vincere debere. Adjice *Canones* 15. 16. prohibentes, ne Clerici ab una Ecclesia in aliam transmigrant: nam receptio in secunda Ecclesia quoddam genus est Electionis seu Provisionis Beneficii.

Can. 5. loquitur de Judiciis Ecclesiasticis Extraordinariis, & de Revisione horum Judiciorum ad cognoscendum, utrum affectus, an levitas in ea influxerint, & de Conciliis Provincialibus, quæ bis hunc in finem habenda erant.

Dubitari non potest, quin *Canones* 6. & 7. Jura Honorifica Prælatorum Superiorum respiciant; nam *Can.* 6. plenam Alexandrino Episcopo potestatem attribuit super Ægyptum, Libyam, Pentapolim, quia jam illius compos erat, & Romanus Episcopus parem habeat autoritatem in Provinciis sibi subditas: item alias Ecclesias in suis Privilegiis, dignitatibus, & autoritatibus servat. *Can.* 7. definit, ut Episcopus Hierosolymitanus solitis honoribus fruatur, servando tamen Cæsaream Metropolim ejus in propria dignitate, id est Hierosolymitano attribuitur præfessio, Metropolitanum autem servantur cetera Jura, v. g. præsidendi Electioni & Judiciis, convocandi Concilium Provinciæ, convocandi Suffraganeos. Adfinis est *Can.* 8. qui determinat Jura Clericis Novatianis post eorum abjuracionem concedenda; scilicet omnia eademque, quibus fruntur Clerici Catholici, nisi fortè Ordines acceperit aliquis Novatianus sub eodem titulo ac aliquis Catholicus, quo in casu honores Catholico reservantur quamdiu vixerit, linquitur Episcopo facultas quem & quantumliberit honorem impertiendi.

Canones II. 12. & 13. penitentiam Fidelium nec non Cathecumenorum, ob perfectionem lapsorum, ordinantes legi nequeunt, quin agnoscat eos pertinere ad administrationem Sacramentorum. Ad eos accedunt *Canon.* 13. jubens dari Viaticum Penitentibus periculose ægrotantibus ante completam penitentiam, & *Can.* 18. vetans, ne Diaconi Communionem Sacerdotibus distribuant, eamve antè Episcopos accipiant. Hic ultimus *Canon.* ad Jura Honorifica referri potest, maxime in eo, quod dicit circa finem, Diaconos in medio Presbiterorum sedere non debere. Manifestum est, ad Sacramentorum administrationem pertinere *Canonem* 19. jubentem, rebaptisari Paulianistas ad Ecclesiam revertentes, & post Baptismum

reor-

reordinari, posito, quod in sua Hæresi Clerici fuissent, & digni reperiantur. Canon hic ad Diaconifas extenditur, ob similitudinem promotionis earum cum Ordinatione.

Canon 2. pertinet ad celebrationem Officii Divini, quippe qui jubet, ut Oratio fiat erecto corpore diebus Dominicis & Quinquagesima Paschali: nam situs corporis orantium ad caeremonias Officii Divini pertinet.

Nullus est ergo Concilii Nicani Canon, qui ad ali- quod ex observatis capitibus non reducat. Idem facilius ostendi potest quoad Canones Concilii Constantinopolitani, qui Septem sunt dumtaxat. Primus ad fidem pertinet; quippe qui jubet, ut executioni mandentur statuta contra Arianos & proinde contra omnes Hæreticos, qui eorum erroribus quomodolibet adherent. Idem est de Quinto, qui recipit fidei Confessionem Antiochiæ deliberatam, & pactam, quique eandem substantiam in tribus Personis agnoscit. Unde sequitur, Canonem utrumque, proposito nostro extraneum esse. Quantum ad reliquos quinque, tres sunt ad jura honorifica pertinentes, 2. 3. & 4. In 2. decernit Synodus, ut singula Ecclesiæ suis Privilegiis fruatur, ita, ut aliena non attentent tum vetat, ne Episcopi munia Episcopalia obeant extrâ districtum suum, nisi ab aliis vocati fuerint &, quoad Ecclesias apud Barbaros, aut Paganos sitas consuetudinem servari jubet. In 3. gradum secundum post Pontificem assignat Patriarchæ Constantinopolitæ, idem quod Verbs hæc sit nova Roma. In 4. declarat Maximum, ut pote intrasum, frui nullo Episcopali honore debere, neque ordinatos ab eo suorum Ordinum honore, quia nullum est, tam quod ipse gessit, quam quod circa ipsum gestum est.

Can. 6. judicia respicit, fertque in primis, unumquemque posse accusare Episcopos in negotiis, quæ se attingunt, secus verò in alienis, in quibus quadruplex personarum genus ab accusatione excluditur, & Hæretici, Schismatici, Excommunicati, & rei, in jure nondum purgati.

Canon 7. respicit administrationem Sacramentorum, nam præscribit modum admittendi Hæreticos ad Pœnitentiam, jubendo, ut per abjuracionem, manuum impositionem, & Chrismationem recipiantur ii, qui ritè baptizati fuerint; alii verò recipiantur ut Paganis; variis diebus peragendo Cæremonias Baptismi preparatorias, eosque deinceps baptizando.

Prætermittere possemus statuta in Concilio Ephesino facta, Sexque Canonibus comprehensa; quia ad negotia præterita pertinent: sed, cum ad duas Regulas reduci possunt omnibus temporibus inservientes, eas observare operæ pretium est. Duo sunt his in Canonibus. 1. Restituuntur ii, quos Nestorius deposuerat, quia suis erroribus repugnabant, nec non iis, qui ab Ecclesia depositi fuerunt, quia Nestorio consentiebant, posito quod ab eo discedant. 2. Deponuntur ii, quos Nestorius ordinaverat, quia sibi favebant; unde sequitur 1. Ignoscendum esse iis, qui hæresim sincerè deserunt, restituendosque in honore eos, qui ob veritatem ignominiam passi sunt. 2. Puniendos esse eos, qui hæresim amplectuntur, vel in ea post ejus damnationem perseverant, spoliandosque honoribus, quos per iniquitatem adepti sunt: porro, utraque regula locum habet in administratione Sacramentorum, & maxime Pœnitentiæ.

Cum ex præcedentibus notis circa statuta in Conciliis Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, condita, sequatur ea reduci ad aliquod ex Capitibus observatis, id quoque de Concilio Calcedonensis Decretis demonstrandum est, quod facile fiet: nam, Primus ad omnia collectivè pertinet, cum doceat quibus legibus inniti debeant, dicendo, æquum esse observare omnes Canones in singulis Conciliis hætenus conditos.

Secundus, ad 3. Caput evidenter referendus est: nam prohibet Ordines, Ecclesiastica-ve Officia ob mercedem conferri, hæc autem prohibitio respicit modum providendi Dignitatibus, quarum Ordines sunt præcipua. Idem est de Quinto, confirmante omnes,

Tom. I.

qui veterant, ne ab una, ad aliam Ecclesiam transfiretur; quia receptio in secunda Ecclesia, est species provisionis beneficii. Affines sunt Can. 6. 10. 11. 13. 28. 29. 30. qui ad primum caput referri quoque possunt. In Can. 6. prohibentur Ordinationes sine titulo. In Can. 10. prohibetur, ne quis duabus Ecclesiis se addicat, & consequenter, ne duo Beneficia eidem personæ conferantur. Can. 12. prohibet, ne Metropoles ex autoritate Imperiali erigi procurerent, ad quas honores Metropolitanorum pertineant, quibus fruatur, qui erectionem promoverint; decernitque ut ejusmodi sedes solum nomen & Gradum Metropoleon habeant servatis juribus Metropoleos veteris. In fine Can. 17. constituitur, ut, pro Urbium dignitate, Politia Ecclesiastica civili Politia conformetur. Can. 13. vetat, ne ad Ministerii sacri honores admittantur Clerici peregrini, absque litteris sui Episcopi. Can. 28. confirmat Privilegium secundi Gradus sedi Constantinopolitanæ attributi in Primo Concilio ejusdem Urbis, insinuando, sedem Romanam à Conciliis habere honorem primi loci, idem, quod Urbs illa foret Civitas Imperialis: quæ quidem ratio Jædit Pontifices, qui à Christo primatum se accepisse arbitrantur & merito; item illi attribuit jus ordinandi omnes Metropolitanos Ponti, Asiæ, Thraciæ, & Episcopos Diocesum inter Barbaros sitarum. Can. 29. vetat, ne Episcopi ad gradum Sacerdotum redigantur, quia si criminosi sunt, etiam honore Sacerdotali spoliandi sunt; si innocentes, juribus Episcopalibus frui debent. Can. 30. approbat jus, quo fruebatur Antistes Alexandrinus, ne aliquis Episcopus Ægyptius accipere posset definitiones fidei, absque ejus participatione, ita, ut si aliqua fieret definitio sede ejus vacante, ejus acceptio differenda erat, donec sedes occuparetur. Facile percipitur Canones ad Tertium, primumque Caput reductos, ad alia, & præsertim ad Secundum reduci potuisse, quod de sequentibus faciam. Can. 3. prohibet Ecclesiasticis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, exercitium negotiorum sæcularium, puta conductiones, aut gestiones pro personis sæcularibus, excepta Tutelâ aut Curâ Pupillorum Minorumve inexcusabilis administratione & causarum piarum, quales sunt causæ Orphanorum, & Viduarum defensione. Can. 4. prohibet, ne Monachi ullum Cænobium sine consensu Episcopi ædificent, præcipitque, ut iidem jejuniis atque orationi vacent, maneant intra Monasteria, quibus additi sunt, nec exeant nisi cum licentia Episcopi, abstineantque à negotiis sæcularibus; denique, ut Episcopus Monasteriorum curam singularem gerat. Can. 7. prohibet Ecclesiasticis Sæcularibus & Regularibus susceptionem cujusvis expeditionis militaris, dignitatisve sæcularis. Can. 8. jubet, ut Clerici in Hospitalibus aut Monasteriis aut Oratoriis constituti Episcopo sedulo obtemperent. Can. 10. & 20. prohibent Beneficiorum pluralitatem. Can. 11. vetat, ne hospitalitas exerceatur ergâ pauperes, qui non habent litteras Pacificas, quæ differunt à Commendatoriis, in eo, quod hæc egen- tibus, illæ suspectis darentur. Can. 12. monet Episcopos, ne honorem Archiepiscopalem ambiant. Can. 13. vetat, ne Clerici peregrini admittantur, ad exercitium Ministerii Sacri, nisi litteris Episcopi sui instructi fuerint. Can. 14. permittit conjugium Clericis Lectoribus, aut Cantoribus; modo uxores Catholicas ducant, vel, si alias jam duxerint, è quibus susceperint liberos nondum baptizatos, jubet, ut, eos ad Ecclesiam Catholicam baptizandos adducant, vel reducant, si baptizati ab Hæreticis fuerint. Denique, ut non nisi cum Catholicis eos conjugant. Can. 16. nuptias interdicat Religiosis utriusque sexus. Can. 18. prohibet sub depositionis pœnâ, ne Ecclesiastici contra suum Episcopum conspirent.

Can. 19. jubet, ut bis in anno Concilia Provincialia habeantur, in loco, quem Metropolitanus assignabit, objurgenturque ii, qui non convenient, si legitima excusatione careant. Can. 22. sub pœna depositionis prohibet, ne Clerici spolia defuncti Prælati capiant. Can. 23. prohibet, ne

Eccle-

Ecclesiastici Sæculares ac Regulares eant Constantinopolim sine licentia Episcopi sui; & jubet, ut si magnus Defensor Ecclesiæ Constantinopolitane tales peregrinos reperiat, moneat eos, ut abeant, nolentes autem ex Urbe ejiciat. *Can. 24.* Pœnas Canonicas comminatur in Episcopos, qui sinent Monasteria Deo dicata Laicis dari. *Can. 25. & 26.* Statutum, ut bona Ecclesiastica administrarentur per Aëconomos ab Episcopo electos, tam sede vacante, quam occupata.

Ceteri Canones ejusdem Concilii, vel Judicia Ecclesiastica, vel administrationem Sacramentorum, vel Irregularitates respiciunt. *Can. 7. 17. & 21.* ad primum Caput pertinent: nam 9. jubet, ut si Clericus cum alio Clerico litiget, ad Tribunal Episcopi recurrat, vel, si Lis fuerit contra Episcopum, Metropolitanum adeat, vel denique Exarcham, aut Patriarcham Constantinopolitanum, si res cum Metropolitanano fuerit. *Can. 17.* jubet, ut si de Parochiis ruralibus & Episcopatu vicinis quaestio mota fuerit, iudex eas addicat ei, qui illas ab annis 3. possidet, & renovat quod dictum fuit de reversu ad Exarcham, vel Patriarcham Constantinopolitanum, cum Lis est adversus Metropolitanum. *Can. 21.* prohibet, ne accusatio contra Episcopos ab alijs Clericis, vel Laicis propoſita, admittatur, priusquam fama accusatorum discutatur, sub Canonica pœnis.

Can. 25. & 27. pertinent ad Sacramentorum administrationem: nam 25. præcipit, ut Metropolitanus consecret Episcopos intra tres menses, nisi legitimo impedimento detineatur: 27. præcipit Episcopis, ut eos, qui, sub obtentu Matrimonii, mulieres rapiunt, afficiant pœna depositionis, si Ecclesiastici fuerint, Excommunicationis, si Laici. Ad idem Caput referri possunt *Can. 14. & 15.* in eo, quod jubent circa Matrimonium. *Can. 15.* pertinet ad Irregularitatem, in eo, quod præscribit aetatem XL. Annorum ad promotionem Diaconis, & ad Sacramentorum administrationem: in eo, quod dicit, de examine præmittendo huic Promotioni.

Jam absolvimus enumerationem Canonum Concilii Calcedonensis, ad Capita supra observata reductorum, & tam generatim, quam sigillatim consideratorum. Facile foret idem ostendere quoad omnia Statuta Conciliorum Generalium posteriorum, nec mediocris foret ejus operis utilitas; nam sic conficeretur epitome Disciplina Ecclesiastica, ab ejus exordio usque ad hoc tempus ex ejus monumentis authenticis eruta: verum longius excurreret tractatus, limitesque propositi operis excederet, in quo intendimus dare solummodo aliquas observationes historicas circa Concilia Generalia.

SECTIO XI.

Note Historica circa Acta Conciliorum Generalium.

Multa sunt observanda circa Acta Conciliorum Generalium. 1. Quanam sunt Concilia, quorum Acta habemus, & quorumnam Actis caremus. 2. Quanam sint divisiones Actorum superstitum. 3. Ex quibus Instrumentis constant. 4. Quanam sint Characteres eorum, Epochas, seu Datas distinguentes.

Ex *Octo* Prioribus Conciliis, seu Orientalibus, duo sunt, quorum Acta non existunt; scilicet Nicænum, & Constantinopolitanum I. nam propriè loquendo Acta Conciliorum nihil aliud sunt, quam diaria, seu relationes rerum in iis gestarum autoritate Concilii confecta. Ex duobus autem prioribus, supersunt tantum definitio in Symbolo comprehensa, & aliqui Canones: reliquorum *Sex* habemus Acta Græco-Latina; quod necessarium fuit, ut Communia fierent utriusque Linguae Episcopis & præsertim Latinis, qui magnam in iis partem habuerunt.

Quoad XIII. Concilia Generalia Occidentalia Sex tantum sunt, quorum Acta existant; nempe Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum, Lateranense V. & Tridentinum: nam *Quatuor* priorum Lateranensium supersunt tantum Canones, & aliquot Epistolæ Convocatoria. Hoc *Quarto* peculiare est, quod ejus Canones sint Latini & Græci, ex primitivo scilicet idiomate translati in Græcum statim post redactionem, ut à Græcis Patribus, qui Concilio adfuerant, in Græciam deferrentur. Quoad Concilium Viennense, supersunt tantum ejus Definitiones insertæ collectioni *Clementinarum*, & Sententia extinctionis Ordinis Templariorum, cum Epistola circulari convocacionis, nec non Epistola Commissionis ad inquirendum adversus Templarios cum nominibus eorum ad quos, vel saltem dignitates, ad quas inscriptæ fuere. Quoad duo Concilia Lugdunensia, solas habemus Constitutiones eorum, quarum pleraque relata sunt in collectione BONIFACII VIII. & Epistolæ circulares convocacionis, cum Epitome rerum illis gestarum; item Sententiam adversus FRIDERICUM, Imperatorem latam in *priori*, & aliquot Instrumenta, circa unionem Græcorum cum Latinis, tractatam in posteriori.

Cum res Concilium immediatè præcedentes & subsequentes, non sint partes Concilii, sed aliæ sint præludium, aliæ appendices, minus accuratè dividerentur Acta Conciliorum in tres partes, quarum prima continet Instrumenta antè Concilium confecta; 2. Complecteretur Instrumenta facta in Concilio, aut relata in Concilio, prævia ad definitiones faciendas aut ferenda in eo judicium; commoda tamen foret hæc Divisio, posito, quod aliquis de omnibus omnino illis Actis disserere vellet. Sed cum loquamur solum de Instrumentis, quæ propriè dicuntur Acta Conciliorum, rejecta illa divisione, tres alias afferemus. *Primo* dividuntur ACTA in ACTIONES. 2. In COLLATIONES. 3. In SESSIONES. 1. Divisio reperitur solum in Concilio Constantinopolitano II. sive V. Generali. 3. usurpata fuit in Conciliis Pisano, Constantiensi, Basileensi, Florentino, Lateranensi V. Tridentino. Horum factorum veritas cognosci potest ex inspectione Actorum prædictorum. Eandem divisionem secuti sunt Historici, qui retulerunt gesta Conciliorum Lugdunensium & Viennensium, ut docent Nota circa posterius & Epitome alijs duobus præfixa; ibi legitur, *tres fuisse Sessiones* in Lugdunensi I. *sex*, in II. & *tres*, in Concilio Viennensi.

Quadruplex est, ut plurimum, Instrumentorum genus inter Acta Conciliorum Orientalium, quod in Actis Occidentalium non reperias. 1. Enumeratio omnium Prælatorum, qui Actioni, per se ipsos, aut per Legatum adfuerunt: item Magistratum præsentium. Ex hac observatione excipiendæ sunt aliquot Sessiones Concilii Lateranensis V. & Concilii Tridentini, quarum initio occurrit Index Prælatorum, Procuratorum, & Legatorum Principum, qui eis Sessionibus interfuerunt.

2. Genus Instrumentorum, quod in Conciliis Orientalibus, non verò in Occidentalibus occurrit, est collectio sententiarum omnium Patrum in propriis verbis. Hæc collectio collata cum enumeratione præcedenti, ostendit, omnes Prælatos, qui Concilio adfuerunt, ejus definitionem comprobasse.

3. Genus Instrumentorum est collectio testimoniorum Patrum & Conciliorum præcedentium, quæ versantur circa Caput definiendum. Hujus collectionis utilitas in eo sita est, quod definitionis Concilii conformitatem exhibeat, cum definitionibus præcedentibus ex Traditione.

Ultimum genus Instrumentorum sunt subscriptiones uniuscujusque Patris, quæ Notam paulò supra positam confirmant. Hæc collectio inservit, præterea; ad exhibendum ordinem Sessionis Patrum in Concilio. Concilium Florentinum ab hac observatio-

ne excipiendum est, utpote cujus subscriptiones existant.

Quemadmodum in Actis Conciliorum Orientalium sunt Instrumenta, quæ in Conciliis Occidentalibus non existunt, ita quædam sunt genera Instrumentorum Concilii Occidentalibus peculiaris. Tales sunt Epistolæ circulares attinentes ad convocationem, in XIII. & XIV. sæculo usurpatæ, ut videre est in Concilio Lateranensi IV. in Lugdunensibus duobus & in Vienneis: Tales sunt Bullæ Indictionis, quæ Epistolis successerunt.

Inter Instrumenta, quæ leguntur in Conciliis quorum Acta non habemus, quædam sunt, quæ reperiuntur, in pluribus, quorum Acta habemus. Talia sunt Symbola Nicænum & Constantinopolitanum, quæ seorsim, aut conjunctim videntur, in Concilio Ephesino *Act. 6.* in Calcedonensi *Act. 2.* in III. Constantinopolitano, *Sexto Generali Act. 18.* in Nicæno II. *Act. 7.* in Concilio Florentino *Sess. 5.* in Concilio Tridentino *Sess. 3.*

Præterea, in Conciliis, quorum Acta supersunt, quædam sunt Instrumenta, quæ in Actis plurium Conciliorum reperiuntur, v. g. Acta pseudo-Synodi Ephesinæ referuntur in Concilio Calcedonensi, sicut in Ephesino Concilio; sed cum hoc discrimine, quod hic simpliciter referuntur, illic refelluntur. Ex Instrumentis ad verum Concilium Ephesinum pertinentibus, quædam sunt in Actis Concilii Calcedonensis, & in Actis Concilii Constantinopolitani V. quod provenit ex eo, quod causa *Theodoretæ*, Episcopi Cyrani, *Ibæ*, Episcopi Edesseni, *Theodori* Mopsuestani, cohæreat cum Nestorianâ, in Concilio Ephesino discussa, cumque Eutychniana, apud Calcedonens. ventilata, eaque ipsa causa in Concilio Generali V. consulto discussa fuerit.

Epocha, sive Data Conciliorum Generalium denotatur, modò per solum Annum Consulatus Imperatorum, ut in *Quatuor* prioribus; modò per eundem Consulatum, & per Annum Indictionis, ut in *Quatuor* sequentibus; modò per Indictionem, & per annum Incarnationis, ut in plerisque reliquis, quorum data ex documento autentico cognoscitur, vid. *Lateran. III. Concil. Pisannum, Conc. Constantiense, Lateranense V. & Conc. Trident.* modò per solum Annum Incarnationis, ut in Concilio Basileensi; modò, per Annum Incarnationis & Annum Pontificatus, sub quo habitum fuit, ut in Florentino *Conc. Tom. XIII. pag. 1168.*

SECTIO XII.

Notæ Historica circa SUBSCRIPTIONES Conciliorum Generalium.

Septem duntaxat Generalia sunt Concilia, quorum autem has Subscriptiones habeamus: nempe, *Sex* Orientalia postrema, & *Unum* Occidentale, seu Florentinum.

Ex iis Subscriptionibus patet, 1. Prælatos, qui Concilio per Procuratorem intererant, per Procuratorem quoque subscripsisse. Probationes repetere supra, ubi de Assistentia per Procuratorem.

2. Nullus Abbas Concilia Orientalia suo nomine subscripsit; omnes autem, qui ad Florentinum convenerunt, quique non pauci sunt, suo nomine subscripsere.

3. In iisdem Subscriptionibus Florentinis, duo tresve Monachi reperiuntur, qui Abbatum suorum loco subscripserunt.

4. Unus præterea Prior, unusque Abbas veterani atque honorarii subscripsere Conciliis.

5. JOANNES PALEOLOGUS, Imperator, eidem subscripsit, primus Græcorum, sine ulla restrictione: ejus autem Prædecessores Imperatores Orientis non subscripsere Conciliis, quibus adfuerunt, vel saltem post omnes Prælatos subscripserunt, ut CONSTANTINUS

Tom. I.

POGONATUS, in 6. Concilio. CONSTANTINUS & IRENE in Nicæno II. vel post Patriarchas; ut Imperatores BASILIUS, CONSTANTINUS, & LEO, in Concilio Generali VIII. vel ubi antè omnes subscripsere, adjectæ clausulam, se subscribere recipiendo Definitiones, seu Constitutiones à Prælatibus factas, ut JUSTINIANUS *Rhinometos*, in Concilio Trullano.

Fortè dicendum est, Decretum Florentia confectum esse quoddam veluti Concordatum inter duas Ecclesias, cujus autor fuit Imperator, cujusque executionem, quoad Ecclesiam Græcam, procurare debet idem Imperator, qua duplici de causâ, primus inter Græcos subscripsit.

6. In Subscriptionibus Conciliorum Orientalium Episcopi non usurpant nomen in Baptismo sibi impositum, sed Pro-nomen suum, cum cognomine Dignitatis suæ; in Subscriptionibus Concilii Florentini adhibentur nomina è Baptismo & Dignitate petita.

7. Subscriptiones non omnes iisdem verbis concipiuntur non solum in diversis Conciliis, sed etiam in eodem v. g. in Synodo Ephesina, tres hæ formulæ reperiuntur *cum Sancta Synodo pronuntians subscripsi, & Synodo consentiens subscripsi, & subscripsi*, simpliciter. In Concilio Calcedonensi duæ, *ego definiens subscripsi, & subscripsi* solitariè.

Priores ex Patribus Concilii Generalis V. suis Subscriptionibus definitionis summam inferuerunt, dicendo, *se recipere IV. Priora Concilia Generalia, se anathematizare præ omnibus Hæreticis & eorum Scriptis, impium Theodorum Mopsuestanum, ejusque Scripta impia, item impiam Ibæ Epistolam & Scripta impia Theodoretæ, denique omnes illis consentientes: reliqui declarant, se suscipere & damnare ea, quæ præcedentes receperant & damnaverant.*

In Concilio Nicæno II. Tarasius, Patriarcha Constantinopolitanus his verbis subscribit . . . *Paterna dogmata sequens & traditionem Ecclesiæ Catholica, subscripsi.* Cæteri eadem formula utuntur vel hæc *subscripsi, similiter.*

In Concilio Generali VIII. Legati Pontificis subscribunt his verbis . . . *Locum obtinens Domini mei Hadriani, Summi Pontificis, & Universalis Papæ, omnia quæ superius leguntur, huic Sanctæ Synodo præsidens, usque ad voluntatem ejusdem eximii Præsulis, promulgavi & propria manu subscripsi.* Patriarcha Constantinopolitanus subscribit hoc modo: *Sanctam hanc & Universalem Synodum suscipiens, & omnibus, quæ ab ea judicata & scripta sunt concordans & definiens subscripsi, propria manu.* Legati aliorum Patriarcharum idem faciunt. Imperator & Episcopi deinceps utuntur eadem formulâ omisso *definiens.*

Inter Prælatos, qui Concilio Ephesino subscripsere, multi dixerunt *minimus Episcopus*, quod exemplum imitati sunt plures in Conciliis subsequenter. Nonnulli in 5. scripserunt *humilis* vel *humillimus*. In sequentibus multi scripsere *indignus*, vel *peccator*. In Concilio Calcedonensi, & in sequentibus, plures Episcopi dicunt se Episcopos *gratia Dei*; alii *miseri cordia*. Præsules Florentini nullum ex his titulis usurpaverunt, nisi tres Archiepiscopi Græci, qui scripsere *humilis Archiepiscopus*, & præter unum itidem Græcum Episcopum, qui dixit *gratia Dei, vel misericordia.*

Aliquid est singulare & notabile in Subscriptionibus Concilii Calcedonensis in fine earum, quæ Canonibus subjacent, sub finem *Actionis ib.* nempe, cum Legati Sedis Apostolicæ questi essent, Patres Concilii Patriarchæ Constantinopolitano, Sessionem antè reliquos Patriarchas, post Romanum, concessisse, contra Canonum tenorem, suamque voluntatem, Magistratus jusserunt Canones circa hanc præsessionem referri: *Lectis autem Canone 6. Nicæno, & Quinque Prioribus Canonibus Constantinopolitani, I. Judices declaraverunt, Episcopos Asiæ & Ponti, qui Patriarchæ Constantinopolitano submitti se passi fuerant, id libera fecisse voluntate.*

I 2

Plerique

Plerique autem ex his responderunt, se in eo secutos fuisse, tam usum receptum, quam propensionem suam; cum non solum ipsi, sed etiam prædecessores sui consecrati fuissent à Patriarcha Constantinopolitano.

Alia circa subscriptiones observanda forent; verum id jam præstitimus *Titulo VI.* ubi iis usi sumus, ad probandum ordinem Sessionis, & Tit. præcedenti, ubi diximus subscriptiones junctas Catalogo Prælatorum, qui Concilio adfuerunt, ostendere definitiones è communi voto factas fuisse.

SECTIO XIII.

Nota Historica circa CONFIRMATIONEM Conciliorum Generalium.

Non hic agitur de quæstione *Juris*, sed de quæstione *Facti*. Non quarimus, an sit necesse confirmatas esse definitiones à Conciliis Generalibus profectas, ut illa vim obligandi habeant: nam consistere debet apud Ecclesias, quæ Concilia Constantiense & Basileense receperunt, quod ejusmodi definitiones non egent Confirmatione Pontificia, ad obligandum, posito, quod Concilia legitime coacta fuerint, vel per Pontificem, vel ejus defectu, per eos, qui auctoritatem habent, illa convocandi; ratio est, quod ambo hæc Concilia jure merito definiunt, Concilia Generalia legitime congregata in Spiritu Sancto, suam à CHRISTO habere auctoritatem, cui Pontifex subditus est, sicut reliqui fideles; quia ejusmodi Concilia Universalem Ecclesiam repræsentant, quam pro Matre agnoscere debet, sicut reliqui Christiani Catholici. Porro, si Pontifex subditus sit Decretis Conciliorum Generalium, quonam modo trahent illa suam auctoritatem ab ejus confirmatione? 1. Potest-ne Inferior Superiori suo auctoritatem impertire? Nonne potius inferior Superioris autorisatione indiget. 2. Superfluum, proinde esset, quoad Galliam discutere, an Decreta Conciliorum Generalium confirmari debeant à Pontifice, ut vim legis habeant: Cum ea Concilia Constantiense & Basileense receperit, hancque doctrinam pro certa & constanti tueatur. Vide 2. *Proposit. Declarationis Cleri Gallicani; anno 1682.*

Agimus ergo de quæstione *facti*; nimirum, an probari possit, quod alia Concilia Generalia quam Tridentinum, Pontificem rogaverint, ut sua Decreta confirmaret. Discussio hæc eò utilior erit, quod multum interfit scire, an doctrina Ecclesiæ Gallicanæ hac in parte consentiat antiquitati, & praxi sæculorum sequentium. Verum perspicuitatis & ordinis gratia, triplex Conciliorum genus distinguendum est. Primum, eorum, quibus ipse Pontifex interfuit: Secundum, eorum, quibus interfuit, per Legatos: ultimum, eorum, quibus neutro modo interfuit.

Quoad *primum* genus, credibile est, ea nunquam rogavisse Pontificem, ut sua Decreta confirmaret: nam constat, Pontificem in eis fecisse quidquid libuit; imò Concilia nil aliud fecisse, quam adprobare, quod Pontifici placuerat: undè ejusmodi Conciliorum Decreta, sub Pontificis nomine concipiuntur, cum clausula, *Sacro approbante Concilio*. Multæ hujus facti probationes existunt in Lateranensi IV. in duobus Lugdunensibus; in Concilio Viennensi, & in Lateranensi V. Itaque, si hæc Concilia suorum Decretorum confirmationem à Pontifice petiissent, hoc ipsum fuisset rogare, ut Pontifex suum-met opus confirmaret, quod mera fuisset cærimonia, tam inutilis, vel etiam absurda, quam si Titius postularet à Mævio confirmationem Instrumenti à Mævio confecti, & cui Titius solum consensisset. Et quidem Concilia non possunt rogare Pontificem, ut sua Decreta confirmet, nisi ob aliquam ex his causis; vel, ut his impertiantur auctoritatem, qua indigent, ad obligandum; vel, ut declaret Decreta, per auctoritatem legitimam, & modo

legitimo, fuisse confecta: scilicet, Concilia ritè convocata fuisse, vocatis omnibus personis assistendi jus habentibus, & ritè habita fuisse, seu præsentibus habuisse jus suffragii, illudque spontè & libere tulisse. Porro, cum Pontifex adfuit Concilio, ejusque Decreta confecit, is non potest eis novam auctoritatem tribuere per confirmationem: nam Pontifex Confirmator non habet majorem auctoritatem quam Pontifex Autor. Quod si dicatur, Episcopum, qui statuta fecit cum Capitulo, quatenus Capituli Membra, posse deinceps illa confirmare, quatenus Episcopum, & proinde, Pontificem, qui fecit Decreta in Concilio, quatenus Concilii Membra, posse deinde illa confirmare, quatenus Pontificem, vel Episcopum Universalem.

Respondemus, Episcopum non posse confirmare statuta, quæ ipse fecit cum Capitulo, nisi cum ea fecit, ut Canonicus, non verò cum fecit, ut Episcopus. Discrimen in eo situm est, quod, si egerit ut Canonicus, habeat, quatenus Episcopus, auctoritatem superiorem, quam eidem statutis impertiri potest: si fecerit ut Episcopus, nullam supra habet auctoritatem, quam eis confirmatione dare possit. Itaque, paritas objecta non valet; quia nunquam accidit, ut Pontifex aliter Concilio Generali interfuit, quam prout Caput Ecclesiæ Universalis, & consequenter, is extrà Concilium habere nequit auctoritatem superiorem ei, quam in illo exerceret, & confirmatione communicabilem Decretis, quæ cum aliis Patribus fecit.

Quoad confirmationem, quæ consistit in declaratione, quod Decreta legitime facta sunt, præterquam, quod non agitur hic de tali confirmatione, dici potest, contumeliam factam iri Pontifici, si illa postularetur; ideò, quod ejusmodi preces supplicant, in dubium vocari posse, an quod ipse fecit, legitimo factum sit modo. Præterea, quis esset fructus istius confirmationis? Nam Pontifex declararet id, quod satis aliunde præsumitur ex modo, quo Decreta concipiuntur; nempe, illum esse eorum autorem.

Sanè in Actis Conciliorum, quibus adfuit Pontifex, nullum est vestigium, illa rogavisse Pontificem, ut sua Decreta confirmaret, vel eum non rogatum ea confirmavisse. Concilia hæc sunt Lateranensia, Lugdunensia, Viennensia, & Florentina.

Quod ad Concilia, quibus Pontifex adfuit per Legatos, defuisse ipsis non videtur ratio rogandi Pontificem, ut sua confirmaret Decreta, ob gestionem Legatorum suorum, sicut à Mandante requiri potest rati habitio negotii cum Procuratore gesti: Potuissent etiam petere confirmationem sitam in declaratione, quod Decreta legitime facta fuerunt; quia visis Concilii Instrumentis, Pontifex declarare potuisset, omnia ritè facta fuisse; nullum tamen existit monumentum, quo probetur, Concilia alterutram confirmationem petivisse à Pontifice, quod patebit evolviendo Epistolas, quas Concilia ad Pontificem scripsere, post condita Fidei aut Discipline Decreta, & in quibus gesta sua exponunt, quæ videntur in Actis Conciliorum, sub hoc nomine, *Ratio Synodi*.

Prima, quæ legitur in Collectione LABBÆI, est in Actis Concilii Ephesini. CONCIL. Tom. III. p. 659. Concilium ad CELESTINUM, Pontificem, scribit, suaque narrat gesta, circa quatuor facta, de quibus egit, per totum durationis tempus. Primum respicit JOANNEM, Patriarcham Antiochiæ, quo favebat Nestorio, quia hic fuit Ecclesiæ Clericus fuerat: alterum respicit Synodum Ephesinam ab eodem Joanne habitam, & xxx. Episcopis constantem; in qua Cyrillus, Alexandrinus Patriarcha, & Mennon Ephesinus Episcopus, depositi fuerant, sub obtentu, quod essent Apollinaristæ Eunomiani.

Tertium

Tertium respicit specialiter Nestorium multoties citatum & contumacem, demum damnatum cum Joanne Antiocheno & aliis Episcopis falsi Concilii, de quibus dicitur Pontifici, quod, licet meruerint depositionem, quam contra eos Concilium pronuntiavit, ipsi tamen sententia executione reservatur, illis interea interdicens exercitium Ordinum, eosque à Communione excludendo.

Factum ultimum est damnatio *Pelagii, Caelestii*, plurimumque ex eorum Affectis, hic nuncupatis, à Concilio Ephesino accepta.

Absoluta hac narratione, Concilium dicit, se Acta adiecisse, ut Pontifex, ex ipsis, factorum veritatem cognosceret. Et hac est summa Epistola, in qua nullum est verbum, quo probetur, Concilium à Pontifice suorum Decretorum confirmationem rogavisse.

Epistola praefata negativè tantum probat, Concilium Ephesinum non rogavisse Pontificem, ut sua Decreta confirmaret: at Epistola Concilii Calcedonenfis, ad LEONEM Pontificem, praeter negativam probationem, aliam quodammodo positivam praebet; nempe, postquam Synodus sua contra *Dioscorum Alexandrinum, Eutichis* fautorem, & contra ipsum *Eutichem*, eorumque haesim, gesta retulit, non postulata à Pontifice confirmatione sententiarum, quas in personas, ob earum pertinaciam, & in haereses, ob earum perversitatem, tulerat, ad aliud factum transit multo minus grave, ejusque confirmationem petit, quia Legati Pontificis ei contradixerant: scilicet, secundum gradum adtribuerat Patriarchae Constantinopolitano, nec non potestatem consecrandi Metropolitanos Asiae, & Ponti, atque Episcopos Diacesum inter Barbaros sitarum; Legati autem repugnabant huic attributioni, utpote quae adversaretur dispositionibus *Sexti* Canonis Niceni, & *Primi* Concilii Constantinopolitani, & praeterea, dignitati sedis Apostolicae, cujus erat talem praerogativam concedere: Concilium itaque tollere cupiens hoc obflaculum, recurrit ad Pontificem, petitque ab eo, sub confirmationis verbo, ratihabitionem eorum, quae contra Legatorum voluntatem gesta erant. Diversa hac agendi ratio, circa haec duo Capita, docet, Concilium non putavisse, quod sua Decreta annuentibus Legatis confecta, confirmatione Pontificis indigerent; sed eam necessariam esse Decreto iisdem repugnantibus facto, circa rem, quae ad Pontificis dignitatem pertinebat.

Concilium 5. nullam scripsit Epistolam ad *VIGILIVM* Pontificem, ut eis gesta sua exponeret circa damnationem trium Capitulorum, ob quam fuerat convocatum. Causa dicitur ex ejus definitione; nam Pontifex multoties rogatus, multotiesque se adfuturum pollicitus, neque venerat ipse, neque ullum suo nomine miserat. Praeterea, ex Decreto ejusdem Pontificis ad *Eutichium* misso, aliquandiu post finem Concilii, apparet, Vigilium damnanda esse tria Capitula non duxisse, ne Concilii Calcedonenfis Decretis noceretur; nam sententiam hanc deponit, declaratque, se, perlectis Tribus Capitulis, multa in eis reperisse damnatione digna. Quamvis in Inscriptione hujus Decreti feratur, illud factum fuisse ad confirmationem S. Concilii, nullum tamen est verbum quo id probetur, nisi pro confirmatione Concilii, accipiatur damnatio trium Capitulorum, quae ostendit, Pontificem consentire Decreto Concilii & equidem Pontifex non loquitur de Concilio, & multominus de damnatione, quam tulit.

Fatendum est Concilium VI. videri postulare ab *AGATONE*, Pontifice, suorum Decretorum confirmationem *CONCIL. Tom. VI. p. 1073.* nam postquam dixit Pontifici, se damnavisse *Theodorum, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pirrhum, & Petrum*, seque deposuisse *Macarium* Patriarcham An-

tiochenum, propter ejus impenitentiam; se autem adjutum luminibus tum ipsius Pontificis & Concilii Romani, cum Legatorum Pontificis, & Legatorum ejusdem Concilii, Sancti Spiritus auxilio suffultum, Doctrinam Scripturae, Quinque Conciliorum praecedentium, & Sanctorum Patrum sequendo, definitivè, duas esse in Christo Voluntas, prout duae sunt Naturae, quae singulae suam habent voluntatem, jamverò discussis erroris tenebris, se splendidum Fidei Orthodoxae, lumen proposuisse; adjiciunt Patres, quam ut iterum per honorabilia Rescripta vestra confirmetis, vestram oramus Paternam Sanctitatem. Sed mactum abest, ut postulent confirmationem, de qua hic agitur, sine qua Decreta Conciliorum non habent vim obligandi; nam rogant duntaxat confirmationem, quae sita est in nova adprobatione, quae cum sit novum Testimonium Pontificem Concilio consentire, definitionem aliquatenus corroborat. Nam 1. verbum iterum hunc sensum firmat, evincitque nihil aliud peti à Pontifice nisi, ut rursus faciat, quod jam fecit. 2. Praetensa haec confirmatio complecti deberet quidquid fecit Concilium, posito quod necessaria foret, & proinde, si talis visa fuisset, Concilium eam rogavisset, quoad damnationem Personarum, de quibus dictum fuit, depositionemque *Macarii*, & quoad Statuta Disciplinae; non minus quam circa Definitiones suas, & nihilominus confirmatio, de qua Concilium hic loquitur, pertinet solum ad Definitiones.

Epistola *Tarasii* ad *Hadrianum* Pontificem post celebrationem Concilii Niceni II. annumerari potest Epistolis, de quibus loquimur, quae Synodi Relationes appellatur: ille enim Concilii gesta narrat; nempe Legatis Pontificis & variis Patriarcharum Orientis Niceae congressis, & congregari incipientibus, lectans fuisse primum Epistolam Papae, tum Epistolas Patriarcharum Orientis, quibus junctis testimoniis Patrum, inde exorta est probatio perfecta traditionis circa Imaginum Cultum, juxta talem confecta est definitio, quae ad Pontificem missa fuit. Porro, in toto hoc contextu nihil est, quod probet, Concilium petivisse à Pontifice confirmationem Decretorum suorum. Nam 1. nihil dicitur de Canonibus factis à Concilio, & circa Definitionem, nihil aliud dicitur Romae favorabile, nisi illam fuisse Romam transmissam: unde concludi non potest, Concilium petivisse à Pontifice confirmationem Decretorum suorum; nam credibile est, Concilium similes Epistolas misisse ad sedes Insigniores. Una est hujus speciei dicta, ob id, Encyclica sive Circularis, scripta à Concilio VIII. in qua, post deterrimam *Photii* picturam, per narrationem corruptio- nis morum, ejus effrenatae ambitionis, viarum illicitarum, quibus utebatur, ut perveniret ad Dignitates, fraudium, quas adhibuerat, ad deponendum *Ignatium*, Patriarcham, & violentiae, cum qua sedem ejus invaserat, adjicitur Imperatorem, juxta sedis Apostolicae judicium, deposito *Photio*, & *Ignatio* restituto, Concilium convocavisse Generale, quod anathema contra *Photium* ejusque Affectas dixerat, *Ignatium* in sua sede conservaverat, variaque fecerat Statuta circa Disciplinam *CONCIL. Tom. VIII. pag. 1379.* Praeter hanc Epistolam narratoriam gestorum hujus Concilii, & probabiliter missam ad omnes Episcopos, qui non adfuerunt Concilio, saltem ad praecipuos, alia est ejusdem speciei, inscripta ad Pontificem *HADRIANUM* II. in qua Synodus aliquot factorum praedictorum mentione facta, & specialiter Celebrationis, & Conclusionis Concilii, definit, per verba, quae ostendunt, eam longè abfuisse à petenda confirmatione Decretorum suorum, ut ea vim obligandi haberent; Vos autem conventum omnium nostrum & consonantiam hujus Synodi benevole recipite, & precibus apud Deum vestris confirmate. *Quid non*

Et haec sunt omnia Concilia Orientis, quae ad Pontificem misere gestorum suorum relationem; & quoniam

in nulla earum repertum est aliquid, probans hæc Concilia petiisse à Pontifice confirmationem suorum Decretorum; valde credibile est, nullum eorum eam petivisse; hic enim erat locus ad eam petendam opportunus. Porrò: si Concilia, quæ ad Pontificem relationes miserunt, non rogaverunt eum, ut sua Decreta confirmaret, nonne dicendum est alia multo minus id fecisse? Unde meritò concluditur, nullum ex Orientalibus Conciliis postulavisse Confirmationem Pontificiam.

Quantùm ad Concilia Occidentis, quibus Pontifex solum per Legatos interfuit, nullum est quod miserit ad Pontificem gestorum suorum relationes; unicum est Concilium Tridentinum, de quo aliunde constat illud illam confirmationem rogavisse. Is igitur, qui *Bullam* PII IV. Concilii Tridentini confirmatoriam confecit, parùm versatus erat in historia Conciliorum, vel ipsos fontes non consuluerat, cum Pontifex dicat, Concilium, dum petit confirmationem Decretorum suorum, veterum Conciliorum vestigia secutum esse.

Loquendum superest de Conciliis Generalibus, quibus neutro modo Pontifex interfuit: circa quod observandum est, quædam esse, quibus Pontifex legitimus non nisi sub fine adfuit: talia sunt Pisanum, anno 1409. & Concilium Constantiense. Quoad prius, constat illud non petiisse à Pontificibus ejus temporis confirmationem Decretorum suorum. Nam I. invitis Pontificibus ejus temporis BENEDICTO XIII. & GREGORIO XII. congregatum fuit, & contra eos processit, eos multoties citando, & denique ob eorum contumaciam, deponendo: & quoad ALEXANDRUM V. electum in Concilio, & duobus depositis substitutum, non apparet Concilium eum rogavisse, ut sua gesta confirmaret; sed apparet tantum, Pontificem ea rata habuisse, *CONC. Tom. XI. part. 2. pag. 2311.* Hæc autem ratihabitio dicta fuit *Confirmatio*, quia tollebat prætextum dubitandi de validitate Actuum, qui potuisset nasci ex eo, quod Ecclesiæ Caput, eorum particeps non fuerat, & nihilominus Concilium se Generale esse contendebat: Præterea, non agitur hic de confirmatione Decretorum præterea necessariâ, ut vim obligandi habeant; sed de confirmatione sententiæ latae contra duos Pontifices, & processum qui illam præcesserunt & secuti sunt. Hæc autem confirmatio fortè data est tantum ad cautelam, ut tolleretur omnis Schismatis prætextus, incapacitatem Concilii, vel nullitatem processus allegans. Denique, confirmatio hæc erat mera cærimoniam: nam, si sententiæ depositionis à Concilio lata valida non fuisset, *Alexander V.* non fuisset Pontifex legitimus, & proinde, dare non valuisset huic sententiæ auctoritatem, qua caruisset.

Quoad Concilium Constantiense, neque etiam apparet illud rogavisse Decretorum suorum confirmationem ab ullo Pontifice, neque ab eo, sub quo inchoatum fuerat, neque ab eo, sub quo conclusum fuit. Quoad primum, qui erat JOANNES XXIII. Synodus eum deposuerat, ob ejus crimina, non ergò Decretorum suorum confirmationem ab eo poterat rogare, quem legitimè spoliatum putabat. Quoad alterum, qui est MARTINUS V. Synodus ab eo postulare confirmationem potuisset, quia eum legitimè electum credebatur; & præsumendum est futurum fuisse, ut eam peteret, si eam necessariam duxisset. Ejus autem petitionis vestigium aliquod remansurum fuisse, si vera esset: Verum quidem est, Pontificem rata habere & approbare aliquot Decreta hujus Concilii; nempe ea, quæ fidem recipiunt, & conciliariter facta sunt; hæc autem ratihibitionem dici posse confirmationem: sed nihilominus verum est, hæc ratihibitionem petitionem non fuisse à Concilio, sed Pontificem eam dedisse motu proprio, occasione rogationis Polonorum, perentium, ut damnatio quorundam errorum facta à Deputatis Concilii, circa causas fidem respicientes,

& approbata ab omnibus Nationibus, & conclusa in Collegio Cardinalium, promulgaretur in Sessione publica, ante finem Concilii, addito, quod si fieret secus, protestabatur de gravaminibus futuris, & se appellaturos ad futurum Concilium. Circumstantia hæc notabilis est, ad expositionem verborum, *conciliariter facta*: ea enim ostendit *Martinum*, per eas voces, distinguere voluisse Decreta facta à solis Deputatis, & nondum approbata, à Collegio Cardinalium & ab omnibus Nationibus, quæ cum isto Concilio Concilium faciebant, distinguere, inquam, à Decretis, quæ ab omnibus Nationibus, & à Cardinalium Collegio adprobata fuerant. Quibus sic factis, *Sancissimus Dominus noster Papa dixit respondendo ad prædicta, quod omnia & singula determinata conclusa & decreta per præsens Concilium in materiis fidei, conciliariter, tenere & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contraire quoquo modo, ipsaque sic facta conciliariter approbat, & ratificat, & non aliter & alio modo.* Expositio hæc confirmatur per silentium Polonorum, post responsum Pontificis, quæ, si ipsis non placuisset, illi suam protestationem iterassent; nam Pontifex dimiserat Patres Concilii, Patresque dimissionem hæc adprobaverant *CONCIL. Tom. XII. Sess. XLV. pag. 258.*

Quædam sunt Concilia, quibus Pontifex etiam per Legatos, non nisi in primis Sessionibus interfuit, iis deinceps revocatis. Tale est Concilium Basileense, quod constat non petivisse confirmationem Pontificiam; plura enim Decreta fecit, post depositionem Pontificis, non autem apparet eos invicem conciliatos fuisse, post depositionem & post discordias, circa tempus Sessionis XXVII. exortas. Constat etiam videtur, Concilium hoc non petivisse confirmationem hæc à Pontifice FELICE V. in EUGENII locum electo: nulla enim existit Bulla vel Decretum hujus Pontificis, ex quo id consequatur. Denique, Concilium non potuit à Pontifice NICOLAO V. confirmationem postulare: nam hic electus non fuit, nisi post annos plures à fine Concilii; Basileensis, nempe, anno 1447. Concilium anno 1442. absolutum fuerat.

Sed fortasse aliquis fatebitur, Concilium non postulavisse confirmationem Decretorum suorum à NICOLAO V., sed objicit, eundem Pontificem existimavisse Decreta hæc sine approbatione Sedis Apostolicæ esse invalida, ideoque ipsum illa confirmavisse Diplomate suo 18. Junii 1649. Verum huic objectioni repugnat ipsum Diploma; nullum enim verbum continet circa Decreta facta à Concilio Basileensi, sed mentionem tantum facit quorundam Actuum pro vel contra quosdam privatos factorum.

Sunt denique Concilia sine ullo Pontificis interventu habita. Tale est I. Concilium Constantinopolitanum I. sub DAMASO Pontifice, cujus Acta & specialiter subscriptiones nullam mentionem habent Legatorum Pontificis. *Damasus* autem neque per se, neque per Legatos huic Concilio interfuit, ideo, quod ipse eadem de causa Concilium haberet Romæ, in quo expectabat Episcopos, qui Constantinopoli coacti fuerunt. Factum hoc cernitur in Epistola eorumdem Episcoporum, ad hoc Concilium, *CONCIL. Tom. II.* in qua nullum est verbum, quo probetur, Concilium Constantinopolitanum Decretorum suorum confirmationem postulavisse, quod sanè fecisset, si putavisset, hæc confirmationem esse necessariam, quippe locus opportunus erat.

Idem est de Constantinopolitano II. *Quinto* Generali, cui Pontifex, neque per se ipsum, neque per Legatos interfuit, quia non probatur, moveri questionem de Tribus Capitalis, & quidem in Concilio; cum hæc circumstantia Concilium non lateret, satisque constaret, ex eo, quod convenire nolebat Pontifex, quamvis multoties rogatus & pollicitus se ad futurum; valde credibile est; Concilium non petivisse ab eo

confirma-

confirmationem definitionis suæ, quod si postea eam adprobavit Pontifex, minæ fortasæ ad ejus mutationem contulerunt. Hoc certum est in Decreto Pontificis, cujus inscriptio fert, illud fuisse factum ad confirmationem hujus Concilii, nullum esse verbum undè inferri possit, Concilium eam rogavisse, vel illud factum esse hujus definitionis confirmandæ causâ: itaque credibile est, verba hæc, *pro confirmatione Synodi*, quæ leguntur in Inscriptioe, inserta fuisse ob effectum, quem pro luxit hoc Decretum, dando vim novam definitioni Concilii, per acceptationem & subscriptionem primæ Ecclesiæ.

Ex omnibus, quæ hæcenus dicta sunt, circa confirmationem Conciliorum Generalium per Pontificem, indè non sequeretur illa credidisse, sua Decreta non habere vim obligandi, sine confirmatione Pontificiâ. Nam verbum *Confirmatio* variè acceptum fuit. Plura Concilia Particularia, & specialiter Hispanica, postulaverunt, à Principe confirmationem Canonum suorum; Leges autem ad hunc effectum conditæ, nuncupantur. *Leges confirmatoria: Vide Concilia Toletana XI. XII. & XVII. Concil. Tom. VI.* extant Leges ad confirmationem singularum, quarum titulus est, *Lex in confirmatione Concilii edita*. Concilium Constantinopolitanum in sua ad Theodosium Imperatorem Epistola, petit confirmationem gestorum suorum, his verbis, *rogamus igitur Clementiam tuam, ut per litteras pietatis tue ratum habeatur Concilii Decretum*. In fine Concilii Generalis VI. existit Lex Imperatoris Constantini Pagonati ad Joannem Pontificem inscripta, ad confirmationem hujus Concilii. *Exemplar Divinæ Iustionis Justiniani Augusti directæ ad Joannem Papam Urbis Romæ, in confirmationem 6. Synodi Constantinopolitana.* Docet illa, Imperatorem, convocatis, cum Senatu, Patriarchis, Metropolitanis, Episcopis, qui erant Constantinopoli, & compluribus militaribus viris, afferri Acta Sexti Concilii, & coram omnibus legi fuisse, atque ab omnibus Auditoribus suscipi. Talis est Summa hujus Legis, undè discimus de quibusdam Actis ad executionem Conciliorum factis, dici, ea facta esse, ad eorum confirmationem: fieri ergo potuit, ut Concilia, petendo confirmationem Pontificiam, nil aliud intenderent, quam impetrare ab eo aliquas litteras eorum executioni inservientes, per testimonium adprobationis Capitii Ecclesiæ.

SECTIO XIV.

Nota Historica circa ACCEPTATIONEM Conciliorum Generalium AB EPISCOPIS, qui eis non adfuerunt.

Quæstio proposita non minus utilitatis habet, quam ulla ex præcedentibus; quia nullum est Concilium quod perfectè Generale fuerit, aliter quam per *acceptationem*: observatum autem fuit, solas definitiones Conciliorum Generalium esse Regulas infallibiles, sive quoad fidem, seu quoad mores. Porro, novum factum hic propositum facile probatur, quoad Concilia, quorum subscriptiones habemus, vel Catalogos eorum, qui interfuerunt. Illi enim ostendunt, paucos fuisse Prælatos ex Occidente, in Conciliis Orientalibus, & paucos ex Oriente, in Conciliis Occidentalibus: undè sequitur, quod, licet omnes Prælati Orientales vocati fuissent ad Concilia Occidentalia, & vicissim; quod dubium est, tamen Concilia Generalia, in utraque regione habita, non essent verè Generalia, nisi per acceptationem: Namque, ut Concilium verè Generale sit, oportet ut Ecclesiam perfectè representet; hæc autem non representatur perfectè, nisi per Corpus integrum Pastorum, in eodem loco corporaliter, vel spiritualiter coadunatorum. Porro, hæc perfectæ Pastorum conformatio constare non potest, nisi per acceptationem definitionum factarum à Conciliis Generalibus. Semper enim multi sunt,

qui legitime impediuntur, quominus intersint Conciliis; vel propter ætatem vel propter valetudinem; alii remanent in Provincia, ad obeunda munera Episcopalia, dum absunt eorum Collegæ. Itaque, nisi ii Pastores recipiant quod gestum fuit ab aliis, Corpus Pastorum non perfectè conspirabit circa caput definitum. Nec refert quod Prælati absentes Procuratores miserint ad Concilia Generalia: esto enim quod Legati ab omnibus missi sint, necesse adhuc est nihilominus, ut hi Pastores acceperint, ratam habendo Procuratoris sui gestionem; verum accidit sæpius, ut plerique eorum, qui ad Synodum non vadunt, neminem suo nomine mittant.

Nec refert quod Concilia Constantiense & Basileense de se ipsis dixerint, se representare Ecclesiam Catholicam, quamvis multum abesset, ut omnes Episcopos Orbis Christiani complecterentur; nam duplex est representatio, alia Virtualis, & imperfecta; alia Formalis, & perfecta. Ad primam, sufficit, ut convocato universo Corpore Pastorum, pars eorum insignis conveniat; quia absentes reputantur credidisse sua jura præsentibus, qui, ob hanc causam, *Virtualiter* representant Corpus Pastorum. Ad aliam representationem, requiritur, ut omnes Pastores simul Corpore, vel Spiritu conveniant. Porro, hæc ultima representatio necessaria videtur, ut definitiones Conciliorum Generalium sint infallibiles.

Quod si acceptatio Decretorum Conciliorum Generalium ab Episcopis, qui non adfuerunt; necessaria videtur, ubi de Fide & moribus agitur; multo magis necessaria erit, cum de Decretis Disciplinae agitur, vel de eo, in quo alia Decreta Disciplinae aguntur.

Ratio est, quod, cum hæc Decreta Universalia sunt pro omni loco, includant semper conditionem, si utilia erunt iis, pro quibus facta sunt; nam Leges ad publicam utilitatem tendere debent, hæc autem multum pendet à moribus populorum: nam si repugnant his moribus, perniciosæ potius, quam utiles sunt.

Utraque veritas à Concilio Basileensi agnita fuit; plures enim misit viros ad CAROLUM VII. hunc rogaturos, ut ab Ecclesia Gallicana accipienda procuraret Decreta sua: Cum autem acceptatio hæc multum conduceret ad Ecclesiæ Universalis commodum, eam Rex instanter pro novit. *Nos plurima cum Charitate & Prælatos ceterosque viros ecclesiasticos ipsam nostrorum Regni & Delphinatus Ecclesiam representantes, maxima cum instantia exhortando & obsecrando, ut Decreta statutaque & ordinationes ab ipsa Sancta Synodo condita recipere vellemus, etiam & acceptare.* Præfat. Pragm. 53.

Qua in re Doctrina Concilii eo majus habet pondus, quod illud unum sit eorum, quæ discussæ sunt quænam sit potestas Conciliorum Generalium, ejusque, utpotè Concilii Generalis, referebat asserere, Decreta sua obligare priusquam acceptarentur. Huic Concilii Basileensis instantia obsecuta Gallia, discussis ejus Decretis, judicavit, Decreta Doctrinæ, circa Superioritatem Concilii Generalis supra Pontificem, & obligationem illi parendi ex parte Pontificis, congruere traditioni Ecclesiæ suæ, tum inter Decreta Disciplinae, non nulla certò modo temperata Gallorum moribus non aliena esse; alia verò iis planè consentire, prout concipiuntur, & hæc Decreta merè ac simpliciter suscepit, perindè ac prædicta Doctrinæ Capita; alia verò cum modificationibus accepit.

Post hæc ratiocinia circa necessitatem acceptationis Decretorum Conciliorum Generalium ab Episcopis, qui ipsis non adfuerunt, manifesta est utilitas discutiendi qualis fuerit Ecclesiæ praxis circa hoc Caput, ab ejus initio, usque ad hanc ætatem. Monumenta ex Collectione Conciliorum petita subjicio.

Primum Monumentum est Epistola *Constantini* ad omnes Episcopos, qui Concilio Nicæno non adfuerant, circa celebrationem Paschæ in die Dominica

post quartam decimam diem Lunæ Martiæ, quæ etiam nunc hodie illud celebramus, non verò in ipsa decima quarta, more Judaico. Inter illa momenta quædam sunt peculiariora Decreta circa Pascha, quædam communia omnibus Decretis Concilii. Rationes prioris generis sunt, nihil nobis commune esse debere cum Judæis Religioni nostræ infensis, neque ipsis dari locum gloriandi, quod eorum ritum sequamur in præcipua Festivitatibus nostrarum.

2. Ante Decretum Concilii multas fuisse Ecclesias, quæ celebrabant Pascha, prout Concilium decrevit; hoc autem in capite multum referre, ut praxis sit ubique una: quia secus, accidit, ut aliis jejuniis ante Festum, alii jam transierant ad lætitiarum, quæ Festum comitatur, aut sequitur. Aliæ rationes sunt: *Primo* voluntati Divinæ adscribendum esse quod decernitur à Conciliis, *Secundo*, hæc Decreta jam recepta esse Romæ, in Italia, in Africa, in Ægypto, in Hispania in Galliis, in Britannia, in Lybia, in omni Græcia, in Diocesi Asiæ, in Diocesi Ponti, denique, in Sicilia. Epistola hæc refertur Libro secundo, Capite. 35. Historia Concilii Nicæni, per *Gelasium Cygizenum*, CONCIL. TOM. II. p. 162. Eadem reperitur apud SOCRATEM & THEODORETUM.

Disertum est magis monumentum sequens & majorem autoritatem habet. Sumptum est ex Capite 2. Concilii Toletani XIV. anno 684. „Clara omnes notio populos Hispania implet, quod de currentis evoluti temporis serie, per Romani Præsulis bajulum gesta Synodalia Societati nostræ advecta sunt, quibus, Constantinopolim, Constantino pio & religioso Principe mediante, magna & sublimi copia aggregata Pontificum, Appollinaris dogma comperimus fuisse destructum, cum quibus etiam gestis, Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis, invitatorio, epistolaris gratia consultata suscepimus; per quæ omnis ordo gestorum gestaque ordinum dilucidè, ut acta sunt, nostris sensibus patuerunt. In cuius etiam gratioso epistolæ tractu, ad hoc omnes Præsules Hispaniæ invitati sunt, ut prædicta Synodalia instituta, quæ miserat, nostri etiam vigoris manerent autoritate suffulta, omnibusque, per nos, sub Regno Hispaniæ consistentibus, patecerent divulganda.”

Canones sequentes docent hanc acceptationem factam esse, postquam definitio missa discussa fuisset juxta Decreta Quatuor Conciliorum Generalium præcedentium, & repertum fuisset, eam receptione dignam esse, ob suam cum illis consonantiam. Hoc examen fieri debuisse in Concilio Nationali; sed cum multæ magnæque causæ non finerent illud convocari, convenerat, ut discussio crederetur Conciliis Provincialibus, ad quæ pariter mitteretur judicium Episcoporum Provinciæ Cartaginensis, qui Toleti convenerant cum aliquot Episcopis Ecclesiarum insigniorum Hispaniæ, Tarraconis, Narbonæ Emeritæ, Bracharæ, & Hispalis.

Cum LEO nullam haberet causam, cur Hispaniæ Ecclesiæ consensum peteret, potius quam Gallicanæ, aut Germanicæ, aut Britannicæ, credibile est eum scripsisse quoque ad has Ecclesias eadem de causa.

Est in eodem Concilio Generali VI. locus, qui accomodari posset argumento Acceptationis Decretorum Conciliorum Generalium, per Episcopos, qui eis non adfuerunt, *Ass. XVIII. CONCIL. TOM. VI. pag. 1072.* „Sancta Synodus dicit: petimus à Domini potestate instructa à Deo ad majorem fidei orthodoxæ stabilitatem & confirmationem; ut subscripta exempla definitionis relectæ, præsentem vestram Serenissimam potestatem, edantur quinque Patriarchalibus sedibus, una cum vestra pia subsignatione. Constantinus piissimus Imperator dicit; quod etiam nunc à sancto & universali pe-

nitum est pie conficimus. Exempla definitionis cum subsignatione mansuetæ ejus Serenitatis præbuit quinque Patriarchalibus sedibus. Sanè credibile est, hanc distributionem petitam & concessam fuisse, ut Patriarchæ secum ferentes hæc exempla, ea communicarent Episcopis districtis sui, qui non adfuerant huic Concilio Generali VI., & ii Definitionem susciperent.

Acta Concilii Nicæni II. missa fuerunt ad Concilium Francofortense anno 794. ut illius definitionem acciperet circa Imaginum cultum, nec non Canones, circa Mores, & Disciplinam. Id inferitur ex Inscriptione Concilii Francofortensis, in qua dicitur, illud confirmavisse Acta Concilii Nicæni II. presentibus Legatis sedis Apostolicæ ab Adriano missis.

Sunt qui asserant, Concilium Francofortense nedum accepisse Definitionem Nicænam, sed eam damnasse per errorem facti; quia putabat illam ferre adorandas esse Imagines, sicut adoratur Sancta Trinitas. Allegant illi *Canonem 2.* Concilii Francofort. Verum probabile est eos falli. Nam, 1. Canon laudatus hunc errorem tribuit Concilio Constantinopoli habito. 2. cum Legati Pontificis hic adessent, quomodo accidere potuit, ut falleretur Synodus, attribuendo Concilio Nicæno errorem, à quo longissime abest.

In Actis *Octavi* Concilii Generalis, seu *Quarti* Constantinopolitani est Epistola circularis à Concilio scripta, ad omnes Episcopos, qui non adfuerant, in qua, relatis gestis contra *Photium*, & pro *Ignatio*, nec non Definitione & Canonibus in eo conditis, rogantur Præsules, ut utraque recipiant. Malè objiceretur, Concilium videri supponere, quod Episcopi, ad quos scribit, Definitionem & Canones suos recipere tenentur, prohibendo, ne quis Christianus Prælatum, aut inferior, aliquid attentare contra suas Constitutiones audeat: *Neque audeat quisquam eorum, qui Christiano nomine censentur, sive subsint contra ea, quæ magna hæc & Oecumenica Synodus decrevit, aliquid efficere, vel conari; quicumque voluerit januam, quam sancta hæc & Oecumenica Synodus clausit, aperire, aut claudere tentaverit, quam illa aperuit, in Deum ipsum impius pugnet:* Sic enim locus intelligi de privatis debet, qui sensum suum temerariè anteponebant limitibus tot Episcoporum; non verò de Ecclesiis integris, quæ ad supplendos, si qui sint, in Concilio, defectus, discuterent ejus Decreta, recepturæ Definitionem, si non sit contraria Scripturæ, neque Traditioni, nec non Canones, quos Nationis suæ moribus congruos existimabunt. Expositio hæc respondet quoque omnibus Canonibus Conciliorum Generalium, qui in contradictores anathema pronuntiant.

Canones ejusdem Concilii Generalis *Octavi*, novas suppeditant probationes necessitatis acceptationis per Episcopos absentes, ut Concilium habeat vim obligandi in eorum districtu: ut enim observatum fuit, plures sunt Canones, qui nunquam obligavere Gallos, idè, quod recepti nunquam fuerint. Talis v. gr. 1. is, qui Principes excludit ab assistentia in Conciliis ditionis ipsorum: Talis 2. is qui vult Electiones ad Prælaturas Ecclesiasticas fieri sine Principum participatione: Talis 3. is, qui jubet, ut Episcopi ad Synodum Patriarchalem conveniant sine licentia Principis, etiam ubi è Regno egrediendum esset; Nam Concilium locuitur sine restrictione.

Nec difficile foret similes probationes congerere; nam sufficeret lustrare Canones aliorum Conciliorum Generalium, atque ostendere, eos nunquam habuisse vim legis in Gallia, propter usum contrarium eorum dispositioni; hic autem usus probari posset per Canones Conciliorum Particularium in Gallia habi-

habitorum. Verùm hic labor inutilis videtur, quia probationes expressa supra relatae plusquam sufficientes; & præterea, novæ illa probarent solum per inductionem. Simili de causa prætermittimus quædam loca Tridentini, quæ argumento infervere possent. Primus est, in *Cap. I. Sess. IV. de Ref. Matrim. sub finem*, ubi declaratur, quod Decreta præcedentia non obligabunt, nisi post 30. dies à prima promulgatione; promulgatio autem supponit acceptationem. 2. Est *sub medium Cap. V. continuationis Sess. XXV.* Concilium monet Principes, ut auctoritatem suam adhibeant, non solum, ut impediatur, ne ejus Decreta corrumpantur, aut violentur ab Hæreticis, sed etiam, ut ea devotè recipi, & ab omnibus suis subditis observari procurent.

Quod dictum fuit hætenus de necessitate acceptationis Conciliorum Generalium per Episcopos absentes, ut illa sint verè Concilia Generalia, & agnita pro talibus, à pluribus Autoribus impugnatur; cumque, inter rationes, quas ii afferunt, una sit, quæ valida possit videri; necessarium duxi ad eam respondere, duabus de causis. 1. Ne aliquem fulgore suo seduceret. 2. Ut ii, qui has Notas legent, scientes eas esse firmiter opinionis contrariæ fundamentum, & tamen illud esse falsum, alias cognoscere non satagant.

Hæc ratio est, quòd, posita necessitate acceptationis prædictæ, nullum est discrimen inter Concilia Generalia, & Concilia Particularia, quoad auctoritatem Decretorum eorum: nam, si Decreta Conciliorum Particularium à reliquis Episcopis accipiuntur, auctoritatem generalem acquirant; Decreta autem Conciliorum Generalium particularem tantum auctoritatem habent, donec recipiantur ab Episcopis absentibus: imò, inquirunt, juxta hanc suppositionem, definitiones Synodorum Diocæsanarum & statuta Episcoporum facta extrà Synodum, eadem auctoritate pollebunt, ac Decreta Conciliorum Generalium; nam, si recipiantur ab omnibus Episcopis, illa auctoritatem universalem habebunt; sine hac autem acceptatione, decisiones Conciliorum Generalium non habent auctoritatem universalem.

Sanè, hæc est speciosior objectio, quæ fiat, & fieri possit contra sententiam nostram, de necessitate acceptationis definitionum Conciliorum Generalium, ut hæc generalem auctoritatem habeant; hæc sic solvitur. Concilia Generalia habent per se ipsa auctoritatem obligandi Episcopos, ad recipiendas suas definitiones, nisi iusta adsint causæ, quæ id impediunt: verùm definitiones Conciliorum Particularium, Synodorum, & Episcoporum, extrà Synodum, non obligant, nisi in districtu eorum Conciliorum, Synodorum & Episcoporum: quòd si alii Episcopi illas accipiant, id non faciunt propter illarum auctoritatem supra se, sed tantum propter illarum bonitatem & utilitatem: cum autem definitiones Conciliorum Generalium accipiuntur ab Episcopis absentibus; id fieri debet, non solum propter utilitatem ipsarum, sed propter auctoritatem eorum, qui illas fecerunt. Uno verbo, inter duas species definitionum, & inter duas species acceptationum, de quibus loquitur objectio, idem est discrimen, quod inter Leges Regis Hispaniæ, ab Hispanis receptas, & easdem Leges, à Gallis adoptatas, vel ab aliqua alia Natione non subdita Regi Hispaniæ: prima acceptatio necessaria est, posito quòd Leges sint iustæ, utiles, possibiles; alia verò est merè voluntaria, & à solis bonitate & utilitate Legum producta.

SECTIO XV.

Nota Historica circa SUMPTUS necessarios ad celebrationem Conciliorum Generalium.

IN argumento proposito distinguendi sunt Deputati, qui alieno tantum nomine Concilio interfunt,

ab iis, qui tenentur, & habent jus assistendi suo nomine. Quoad Deputatos, non potest dubitari, eos non assistere Concilio suis sumptibus, sed eorum, qui eos miserunt; quia nomine alieno agentes, magnisque impensis obnoxios, sive in itineribus, sive in mansione, iniquum esset eos ferre ex suo: hi Deputati sunt Procuratores; hi autem habent jus impensas suas repetendi à mandantibus *Cap. VI. de procurat.*

Quoad Prælatos, qui jus habent, & tenentur adesse Conciliis Generalibus, certum videtur, eos ire & manere suis sumptibus debere, idè, quòd agant, non pro utilitate aliquot privatorum, qui sumptus iis præstare possint aut debeant, sed pro Ecclesia universa, quæ nullam habet pecuniam, ad ejusmodi impensas destinatam. Præterea, magnos illa reditus Prælati assignavit, partim, ut illi suo sumptu subvenire possent necessitatibus spiritualibus, quæ Conciliorum Generalium celebrationem requirunt.

Quamvis sæpè acciderit, ut Prælati Conciliis Generalibus adfuerint pro aliis Episcopis Provinciæ suæ, vel etiam pro Metropolitano suo, sumptuum tamen restitutionem petere non potuerunt; quia, cum proprio nomine adesse tenerentur, nihil impendebant in dando pro aliis suffragio. Quod de Episcopis diximus, valet ergà Metropolitanos, qui sæpè Conciliis interfuerunt pro Suffraganeis suis. Undè sequitur. 1. Quòd si quis Imperator, aut Pontifex, aliquid erogavit in sumptus Episcoporum, qui Conciliis Generalibus aderant; id ex mera liberalitate profectum est; 2. Credibile esse, Episcopos Conciliis Generalibus adfuisse suis impensis, nisi contrarium appareat. Porrò, unus est Imperator, qui ad sumptus Conciliorum Generalium contulerit: nempe, *Constantinus*, qui vehicula præstitit Episcopis Nicaeam convenientibus. Duo Pontifices aliquam opem tulere quibusdam Episcopis, ut possent adesse Conciliis Generalibus.

Prior est *Eugenius IV.* qui pepigit, se Imperatori, Patriarchæ, Episcoporum, & aliorum Græcorum, sumptus suppeditaturum, qui adfuturi erant Concilio Ferrariensi, aut Florentino, ad unionem Ecclesiæ Græcæ cum Latinâ, celebrando. Pactum fert. 1. Quòd Pontifex certam summam Ducatorum mittet eis distribuendam, antequam proficiscerentur. 2. Certum Navium numerum cum armamentis suppeditabit; nec non pecuniam necessariam ad alimenta in itinere. 3. Post eorum adventum Ferrariam, vel in alium locum celebrationis Concilii, Pontifex erogabit pecunias, quibus se usque ad discessionem exhibeant honestè. 4. Eos Constantinopolim revehi curabit. 5. Ne Turca absentia Imperatoris abutatur ad capiendam Constantinopolim, vel alias Civitates, Pontifex pollicetur certam summam ad custodiam & securitatem illarum Urbium. Concilium Basileense eadem cum Græcis pepigerat. Sed, cum una ex conditionibus concordati erat, quòd *Eugenius IV.* adesset Concilio, hic autem cum Synodo Basileensi, & vicissim Synodus cum eo reconciliari noluerat; Græci cum Pontifice egerunt, & tractatus effectum habuit, ideoque Decima super omnes Beneficiarios imposita fuit.

Alius Pontifex, qui ad impensas Conciliorum Generalium contulit, est *Pius IV.* qui pensionibus adjuvit quosdam Episcopos Concilii Tridentini, qui ibi vivere non poterant suo ære.

Facile foret asserere probationes è Conciliis Generalibus petitas, quòd Episcopi suo sumptu iis interfuerint; nam Concilium Ephesinum *Act. I.* relatione ad Imperatorem Theodosium circa depositionem Nestorii, unam suppeditat: quippe Concilium exponendo Imperatori, cur Nestorii causam discutere incepisset, ante Joannis Antiocheni adventum, postquam dixit, se illum expectavisse 16. diebus post Pentecosten, quæ dies ab Imperatore assignata fuerat, ad celebrationem; pluribus autem causis

se

se impeditum fuisse, quominus expectaret diutius, eas inter causas penuriam aliquot Episcoporum referret. *Quidam verò rerum penuria constricti nos adeuntes instanter urgebant, ut mox audientiam auspicaremur.* CONCIL. Tom. III. p. 570. Cum inopia aliquot Episcoporum Concilium haberi præmaturius coggerit; quæri potest, an utilis foret suppeditare sumptus Episcopis ad Concilium euntibus? Ratio est, quia, si pauperies aliquot Episcoporum cogit, ut Concilium citius, quam par sit, inchoetur, eadem cogere potest, ut tempus brevius adhibeatur tractandis negotiis. Aliundè, avaritia eosdem effectus gignere potest, quos inopia. Huic questioni respondemus, quòd, si incommodum sit Episcopos assistere Conciliis Generalibus suo sumptu, periculosum quoque esset sumptus eis suppeditari. Vel enim divites & pauperes promiscuè exhiberentur; sed iniquum est divitibus erogari sumptum, quem ære suo facere tenentur, & cuius gratiâ partim suos reditus habent; Præterea, metuendum esset, ne ipsi negotia prorogarent, ad prorogandam fructuonem honorum & facultatum, quibus in Conciliis potirentur: majorque esset metus ex parte Episcoporum egentium, maxime, si in majoribus abundantia & honore versarentur quam in suis Diocesisibus. Vel soli pauperes hoc beneficio fuerentur, & tunc periculum esset, ne ii, qui sumptus largirentur, suffragio eorum ad arbitrium uterentur in negotiis ad se pertinentibus, ita ut, sive Imperator aut Princeps, sive Pontifex, tot votorum certi essent, quot stipendia solverent.

SECTIO XVI.

Nota Historica circa Conciliorum Generalium NUMERUM, quæ prout talia à GALLIS habentur.

Nullum est Concilium inter Generalia collocatum, cujus Definitiones circa fidem in Gallia non sint receptæ, sicut alibi; sed indè concludi non potest, Galliam pro Generalibus habere omnia Concilia, quæ Generalia creduntur ab aliis Ecclesiis: nam possibile est illam accepisse Definitiones quorundam Conciliorum, ideò solum, quòd Scripturæ & Traditioni consonæ essent, minime verò propter auctoritatem Conciliorum; idque eò magis possibile est, quòd etiam illud constet, ergà definitiones Concilii Lateranensis V. circa Animam rationalem, quia Gallia illam recepit; attamen nunquam illud pro Generali habuit.

Contra hanc observationem objici posset, Galliam accipere Concilium Constantiense, quod declaravit, se pro Generalibus recipere omnia Concilia, quæ prout talia, usque ad ejusdem tempus habebantur. Sess. XXXIX. ubi componendo Professionem fidei à Pontifice post suam creationem faciendam, dicitur, profitentem agnoscere auctoritatem Octo Conciliorum Generalium Orientis; nempe quatuor Constantinopolitanorum, *Secundi, Quinti, Sexti, & Octavi;* Duorum Nicænorum, *Primi & Secundi;* unius Ephesini, & unius Calcedonensis, & se idem facere quoad Concilia Generalia, Lateranensia, Lugdunensia, & Viennense. Ex hoc autem loco inferri posset, Galliam pro Generalibus recipere, non solum Octo priora, sed etiam Quatuor Lateranensia, Duo Lugdunensia, nec non Viennense: nam, licet Synodus in illis designandis utatur singulari numero, *Lateranensis, Lugdunensis;* certum videtur, eam illis verbis completi omnia Concilia Lateranensia, tunc temporis inter Generalia numerata; talia autem sunt Quatuor habita à CALIXTO II. usque ad INNOCENTIIUM III. inclusivè, & omnia Concilia Lugdunensia, tunc pro Generalibus habita; hæc autem sunt Duo,

habita Lugduni Sæculo XIII. nulla est enim ratio; cur verbo *Lateranensis*, unum è Quatuor potius quam aliud, aut alia, designetur, & verbo *Lugdunensis*, Primum potius quam secundum, & vicissim.

Huic Objectioni responsio multiplex occurrit, 1. Ex eo, quòd Gallia Conciliis Generalibus annumeret Constantiense, ejusque auctoritatem agnoscat, non sequitur, eam approbare & recipere quodcumque illud fecit. Sanè, *recipere Concilium*, non est approbare quidquid gessit: sed recipere ejus definitiones; exceptis tamen iis Decretis, quæ doctrinæ vigenti sunt contraria: necessaria est hæc modificatio; nam supponendum est, Ecclesiam illam agere rationabiliter, & proindè nihil recipere sententiæ suæ contrarium.

Et quidem falso atque injuriâ putaretur, Ecclesiam Gallicanam approbare Decreta ejus Concilii, quæ Potestati Spirituali videntur attribuire Jura Potestatis Temporalis, sive comminando penas temporales in contradictores, sive Salvum-conductum Imperialem infringendo, per licentiam Judici Ecclesiastico datam, procedendi capitaliter in eos, quibus securitas atque impunitas promissa fuerant. Factum posterius est in Sess. XVII. CONCIL. Tom. XII. p. 170. Prioris generis factum reperitur in Sess. XV. p. 144. & 147. adversus eos, qui grassabantur in Personas ad Concilia Generalia commeantes. 2. Concilium Constantiense prædicta Concilia non approbat, nisi quoad fidem, astringendo solum Pontificem ad declarandum, se credere, quod illa defini-verunt; supra autem ostendi, concludi non posse, quod Gallia Concilium pro Generali habeat, ex eo, quòd ejus Definitiones suscepit.

Quod si acceptatio Definitionum fidei ab aliquo Concilio factarum, non probat, Galliam illud pro Generali habere, id multo minus efficit acceptatio Decretorum, circa Disciplinam, ab eodem Concilio factorum. Nam plura sunt Concilia Particularia, quorum Canones in Gallia recepti sunt: tales sunt Canones non solum Conciliorum Gallicanorum, sed etiam plerique ex Conciliis Africanis, & longè plures è Conciliis Particularibus Orientalibus Sæculi IV. approbati à pluribus Conciliis Generalibus, & inserti Codici Ecclesiæ Universalis. Præterea, multi sunt Canones priorum Conciliorum Generalium, quos Gallia non recepit, quia suis moribus alieni visi sunt, quamvis illa pro Generalibus agnoscat. Itaque, sicut, ex non receptione Canonum, inferri non debet, Galliam non habere pro Generalibus Concilia, à quibus ipsi facti sunt; ita, ex acceptatione quorundam Canonum ab aliis Conciliis conditorum, concludi non potest illa pro Generalibus haberi in Gallia: à Particulari ad Universale non valet consecutio.

Scitu ergò difficile est, quæ, & quot sint Concilia pro Generalibus habita, apud Gallos: nam medium prædictum, quod insufficiente esse evicimus, omnium aptissimum videtur: non igitur nos circa hoc caput immorari diutius expedit, præsertim, si difficultati inquisitionis, adjiciatur consideratio spei quam modicæ fructum aliquem indè percipiendi. Sanè, reperitur quot Concilia Generalia à Gallis agnoscentur; quid indè emolumenti capiemus? Major-ne veneratio Decretis illorum accederet? Melius-ne observarentur? Certè, ad conciliandam reverentiam Decretis ad fidem pertinentibus, sufficit, ut illa recepta esse cognoscatur: cætera, vel repudiata fuere; hæc autem observari non debent, etiam si Concilia, à quibus condita fuerunt, pro Generalibus haberentur in Gallia: vel recepta fuere; horum autem utilitas sufficit, ut accuratè custodiantur.

SECTIO XVII.

Accommodatio Notarum Superiorum ad SENTENTIAS atque USUS GALLICANOS.

ET si facillimum sit *Notas* præcedentes circa Concilia Generalia, applicare Sententiis atque Usibus Gallicanis; tamen operæ pretium erit aliquot afferre exempla hujus applicationis in certis capitibus, quibus illa facilius evadet in reliquis: iis vero, qui parum cognoscunt eos Usus, ad eos plenius discendos invitabuntur. En igitur exempla per modum Observationis.

Eadem loca, quæ docent, Imperatores, per *Novem* Sæcula, non injuriose Concilia Generalia, probant, Principes non injuria sibi vindicare facultatem; 1. Convocandi Concilia Particularia ditionis suæ, 2. Impediendi, ne Episcopi ejusdem ditionis ullum, sine licentia sua, Conventum habeant: 3. Impediendi, ne iidem Episcopi è finibus suis egrediantur, ad commeandum ad Concilia, extrâ eosdem fines convocata, sine sua participatione; nam rationes, quæ militant pro Imperatoribus, Principibusque favent. Hæ sunt 1. Quod ii, quos convocabant, subditi ipsorum erant. 2. Quod ipsum referret, ut Ecclesia pacaretur; quia turbæ circa Religionem, sæpè discordias gignunt, circa Imperium. 3. Quod erant Protectores Religionis, quibus incumbat circa eam in statu optimo conservare; quod fit per Concilia. Porro, manifestum est has valere erga Principes, quoad tria jura prædicta, idè, quod Concilia Particularia, quæ in illorum ditionibus habentur, ex eorum subditis componuntur: quod controversiæ circa Religionem non minus Regnum, quam Ecclesiam labefactent; &, quod Dignitas Principum non minus eos faciat Tutores Ecclesiæ, quam olim erant Imperatores.

Jus assignandi Locum celebrationis Conciliorum, & Tempus præniendi, accessorium est juris ea convocandi: undè sequitur, testimonia, quæ probant Imperatores Orientis assignavisse Locum, & Tempus celebrationis Conciliorum Generalium, ostendere quoque, Principes idem posse erga Concilia Particularia Nationis suæ. Porro, in Conciliis in Gallia habitis, maxime sub *secunda* Regum progenie, cernitur, eos quintuplici hoc jure potitos esse erga Concilia Particularia, sicut Imperatores olim erga Concilia Generalia. Probationes referuntur in nostris Quæstionibus Historicis, circa Concilia Nationalia. Plures earum retulit D. DE MARCA in suis Libris de *Concordiâ*.

Quemadmodum Imperatores, utendo jure determinandi Locum celebrationis Conciliorum, quædam habuere in Palatio suo; qualia sunt *Quintum*, *Sextum*, & quod dicitur *Quini-Sextum*, ita plures Galliæ Reges Concilia Particularia Regni sui habuere in Palatio suo; talia sunt *Vernense*, *Verberienſe*, *Compendiense*, *Aquisgranense*. Multæ rationes suadent Præfidentiam Concilii Niceni, quam habuit Osius Cordubensis, ipsi delatam fuisse per electionem Concilii cum beneplacito Imperatoris; neque enim credimus eum fuisse Legatum Pontificis. 2. Non habuit Præfidentiam ratione sedis suæ; cum Episcopus foret tantum, & Concilium non haberetur in ejus Diocesi. Porro, exemplum hoc favere videtur Gallicano usui, circa Præfidentiam Conciliorum Cleri.

Quot probationes attulimus assistentiæ per Procuratorem in Conciliis Generalibus, tot habemus fundamenta moris Cleri Gallicani assistendi Comitibus per Procuratorem: nam Deputati, tam primi, quam secundi Ordinis, nihil aliud sunt, quam Procuratores Provinciæ suæ. Quod relatum fuit de modo opinandi per Nationes, in quibusdam Conciliis Generalibus usurpato, simile est usui eorundem Comitiorum, opinandi per Provincias. Cir-

ca *Opiniones*, & *Subscriptiones* Conciliorum Generalium, notavimus, quod, ex earum dispositione, noscatur Ordo Sessionis Patrum, quem Dignitati respondere probavimus. Porro, hunc Ordinem partim sequuntur subscriptiones Comitiorum; nam Archiepiscopi semper & ubique præcedunt Episcopos. Loquendo de *Actis* Conciliorum, multa observavimus, quæ perfectè congruunt Relationibus Comitiorum Cleri, ita, ut hæ videantur dispositæ juxtâ methodum Actorum Conciliorum Orientalium; quæ divisa erant in *Actiones* aut *Collationes*, in quibus ea reperiuntur, quæ in eis gesta, aut dicta fuere, Instrumenta, quæ fuerunt lecta, Orationes, quæ habitæ fuerunt, denique Opiniones Patrum: Relationes autem Comitiorum in Sessiones distribuuntur; quæ nonnisi nomine differunt ab Actionibus aut Collationibus. In singula *Sessione* cernuntur ipsius gesta, cum Orationibus, Concionibus &c. habitis, Instrumentis, quæ lecta, Quæstionibus, quæ propositæ fuere, denique Opinioni- bus Deputatorum.

Quod observatum fuit circa Confirmationem Decretorum Conciliorum Generalium à Pontifice petitam, applicare sententiis Gallicanis superfedemus; quia id jam eo loco præstitimus, dicendo, Ecclesias, quæ arbitrantur Concilium Generale esse supra Pontificem, debere consequenter tenere, quod Decreta Conciliorum Generalium non indigent confirmatione Pontificia; Ecclesiam, porro, Gallicanam, ex earum numero esse. Adjecimus, earum sententiam confirmari per praxim omnium Conciliorum Generalium, excepto *Tridentino*, quod unicuique petiit à Pontifice confirmationem definitionum & Decretorum suorum. Verum hanc applicationem, ejusque fundamentum hic refricuisse haud erit inutile. Observabimus præterea, quod, Patres Tridentini qui petierunt confirmationem Pontificiam, id fecerunt ex mero obsequio; nam historia hujus Concilii docet eosdem Episcopos Hispanos, sedi Apostolicæ devotissimos, putavisse, Concilium esse supra Pontificem, ita, ut quidam eorum id à Concilio declarari statuerint. *Petri SUAVIS Hist. lib. 5. pag. 403.* Vel, si alia fuerit causa istius rogationis, quod ea facta sit postquam plures ex Doctissimis & veritatis studiosissimis discessissent.

Quoad *Acceptationem*, jam notavimus *Tit. IV.* Concilium *Basileense* agnovisse justitiam & veritatem Sententiarum & Usuum Galliæ, juxtâ quos nulla datur autoritas Decretis Conciliorum Generalium, priusquam illa recepta ac promulgata fuerint; hoc unum adjecimus, testimonia supra relata de praxi Sæculorum priorum circa hanc rem, eandem Sententias confirmare.

APPENDIX circa præcedentes *Notas*.

SECTIO I.

Confirmatio sententiarum D. DE MARCA circa Libertates Ecclesiæ Gallicanæ iniquè impugnatarum.

CUM, in suscepto Opere, de propugnandis Ecclesiæ Gallicanæ Libertatibus unice agatur, inutile est respondere cavillationibus Criticorum, circa originem Librorum de *Concordia Sacerdotii & Imperii*, methodumve eorum artificiosam. Etsi enim hæc falsa esse ostenderent, nihil præsidii Libertatibus accederet, sicut ab earum firmitate nihil detractum ibit, quamvis ea extrinseca vera esse confiteri cogeret. Satis superque autoritatis habent à se ipsis Libertates, nec ab eorum, qui eas

defen-

defenderunt, qualitate, mutuari pondus indigent. Idcirco, sufficere mihi sententias Autoris male impugnatas tueri; ac moneo interea, me, ad evitandas repetitiones, consulto prætermittendum omnia loca vexata inter probationes Libertatum, quæ superius confirmata fuere.

An jus faciendi Leges Ecclesiasticas inutile evadat, postro, quod illæ, non nisi post acceptationem, obligent?

Critici præfati, volendo probare, D. De Marca stabilitam in quodam loco Pontificis autoritatem, circa aliquot capita, alio in loco convellere, circa eadem capita, in exemplum afferunt, quod, postquam demonstravit Pontifici competere jus condendi Leges Ecclesiasticas, suam ipse doctrinam disturbet, dicendo deinceps, Leges Pontificias non obligare, nisi acceptatæ fuerint, easque repudiari posse, si minus commodæ videantur; quippe contendunt illi, jus ferendi Leges esse inutile, si Leges non habent vim obligandi, nisi receptæ fuerint, ita, ut liberum sit eas respere, quæ minus commodæ erunt.

Ad diluendam criminationem hanc, sufficeret remittere ad ipsum Auctorem *Libr. III. Cap. XVI.* ibi enim tam validè astruit necessitatem Acceptationis, ut Lex obligare possit, ut inde sequatur, potestatem condendi Leges non esse inutilem; tum enim, si talis potestas sic evaderet inutilis, manifestè absurdum esset contendere, Legem non obligare, nisi post acceptationem; aliundè verò impossibile est solidè probare veritatem opinionis evidentè absurdæ. Sed, ne quis me studio captum, vel ex anticipato iudicio loqui ducat, satius est Autorem purgare rationibus sequentibus.

1. Legislator eas faciat leges, quæ evidentem utilitatem habeant, & tunc eas sponte receptum iri experietur; namque oporteret, ut corpus subditorum, à quo pendet Acceptatio, omnino à ratione alienum, suoque bono inimicum esset, ut tales Leges respuerent. Quod si Legislator faciat Leges manifestè perniciosas subditis suis, tum sibi arrogat jus, quo caret; namque nullam accipit, nisi pro bono publico, potestatem. Quod si leges videantur utiles, sed usus contrarium doceat; credibile est, intentionem ejus non esse, ut illæ observentur.

2. Plures sunt Actus, qui effectu carent, nisi accipiantur ab iis, in quorum favorem facti sunt; tales sunt v. gr. Donatio, Promissio, Testamentum, vota solemnia Religionis, collatio Beneficiorum, Præsentatio, Electio, Resignatio, mandatum, seu Delegatio, & plures similes, qui prorsus effectu carent, nisi acceptentur ab iis, quos respiciunt; & nihilominus nemo dicit potestatem faciendi tales actus esse inutilem; illud enim provenit ex eorum naturâ, quippe cum imponant aliquam obligationem iis, in quorum favorem facti sunt: v. g. si quis adipiscatur Beneficium, per aliquam prædictarum viam, tenetur ejus Officia obire, & onera ferre. Donatarius tenetur solvere censum, quo fundus ei datus oneratus est, solvere pecuniam mutuam in cujus hypothecam assignatus est. Hæres tenetur debitis hereditatis &c; Aequum est, ut obligatio hæc sit voluntaria; talis autem fit per Acceptationem actuum. Porro, actus, per quem Legislator Leges fert subditis suis, communem habet naturam cum prædictis; quia subditis imponit obligationem eas observandi: æquum est igitur, ut Leges non habeant vim obligandi, nisi post acceptationem, quæ obligationem voluntariam facit. Sanè, Legislator contrahit cum subditis suis per Leges suas, seque astringit non solum ad eos adjuvandos in executione Legum suarum, sed etiam ad eos conservandos in eorum juribus: subditi autem se adstringunt ad observationem Legum. Indè fit, ut

Dominus benignè atque humanè agere volens cum Hominibus, fœdus & Testamentum vocavit Legem, quam Judæis, & Legem, quam Christianis dedit.

3. Quid sentires de Legislatore, qui quereretur jus suum esse inutile, ideò, quod subditi sui habeant jus respuendi eas Legem, quas contra Legem Divinam ferret, vel quarum exequutio impossibilis foret; hunc sanè reprehenderes; quia Leges, quarum ferendarum jus habet, justæ ac possibiles esse debent, jusque illud, ea tantum conditione, ipsi datum fuit: illi ergò reprehendendi sunt, qui dicunt, jus Pontificum ferendi Leges Ecclesiasticas, esse inutile, si subditi habeant jus respuendi Leges minus commodas: quo verbo Autor intelligit Leges bono publico contrarias; nam, si Leges justæ atque possibiles esse debent, debent quoque utiles esse, & vergere ad bonum commune, *Cap. 2. Dist. IV.*

SECTIO II.

Discussio & Refutatio autoritatum & Rationum à FAGNANO adductarum, quibus probare nititur, LEGES ECCLESIASTICAS ligate antè illarum acceptationem, in 2. part. lib. I. Decretal. p. 524. & p. 634. Edit. Colon. 1704.

Inter sententias Ecclesiæ Gallicanæ non infimum tenet locum, illa, quæ tuetur Decreta à Conciliis, vel à Pontificibus edita non obligari, nisi post debitam acceptationem: hæc autem duplici modo propugnari potest. Nempè 1. Relatione momentorum, quibus fulcitur. 2. Refutatione illorum, quibus impugnatur. Posteriorem viam hic sequemur; atque, ut labor utilior sit, elegimus Autorem insigniorem, qui validiora contra Gallicanam sententiam argumenta collegit: undè fiet, ut, si monstraverimus illa infirma esse, firmior manebit ista sententia.

Sed prius observandum 1. Quòd in locis, ubi Decreta Pontificia non publicantur, nisi post acceptationem debitam, receptio, quæ illorum fit, per usum, nihil aliud est, quàm executio, quæ supponit illa esse acceptata; ideòque, autoritates & Rationes, quæ loquuntur de hujusmodi receptione per usum, non probant Leges obligare antequam acceptentur: & tales sunt pleræque illarum, quæ afferuntur à FAGNANO. 2. Idem dicendum de illis, quæ loquuntur de Legibus Ecclesiasticis conditis in executionem Juris Naturalis aut Divini. Quoad illa, sic sumpta, non egent Acceptatione, ut ligent; cum in hoc, quòd executioni mandant, ejusdem sint conditionis, ac jus Naturale & jus Divinum: secus quoad pœnas, quæ adjiciuntur, ut ferentur.

3. Inter autoritates, quæ adducuntur contra prædictam sententiam, nonnullæ videntur esse suppositivæ. Talis est, quæ desumitur ex Epistola GREGORII IV. omnibus Episcopis quippe quæ insignis suppositionis notas habeat, ut inferius ostendetur.

4. Distinctio excogitata *Legis Præceptivæ*, vel *Præceptorie*, & *simplicis Legis* caret solido fundamento. Imò repugnat ideæ Legis, cujus est præcipere, & obligationem imponere, sive vetando, sive jubendo. Si hortatur tantum, aut consulit, desinit esse Lex: nec refert quòd Lex CHRISTI habeat sua Consilia, ut & præcepta sua; hoc enim intelligendum ex de illius Religione aut Doctrina, quæ nomine Legis illius donatur: Itaque, dicere Leges præceptivas ligare antè acceptationem per usum, alias verò non ligare, nisi post hanc receptionem; idem est ac dicere, omnem veram Legem ligare ante receptionem, per usum. Illas verò, quæ nomen Legis dumtaxat habent, non ligare, nisi post receptionem: undè

undè extrà Quæstionem excurritur. 5. Sententiam à *Fagnano* impugnatam esse valde communem, tam apud Theologos, quam apud Philosophos; ut monet *SANBOVIUS Tom. II. resolut. p. 182. n. 6.* 6. Autoritates ex textibus Juris petuntur; rationes verò, ut plurimum, ex incommodis. His ita observatis, tales autoritates, rationesque confutandæ.

Prima est can. 2. DIST. XII. desumitur ex *Epist. GREG. IV.* omnibus Episcopis: hæc ad rem habet. *Præceptis Apostolicis non durâ superbiâ resistatur, sed per obedientiam, quæ à Sancta Romana Ecclesia & Apostolicâ auctoritate jussa sunt, salutariter impleantur.* Hæc autem supposititia est, quia ex fragmentis falsarum Decretalium, aliorumque Autorum confecta est, ut patet ex *Nota* Correctorum Romanorum, quæ indicat fontem initii illius, ex *Nota PITHÆI*; quæ observat locum desumptum ex Codice Theodosiano. *BALUSIUS & VAN-ESPEN* alia falsitatis indicia colligunt. Præterea Canon, intelligi potest de Decretis jam acceptatis, quibus solis durâ superbiâ resisti potest, id est per superbam & obstinatam inobedientiam, & non de illis, quæ non recipiuntur ex eo solum, quòd non conveniunt moribus Nationis, quod sine superbiâ & obstinatione fieri potest.

*Secunda est in Can. Proposisti, quem Fagnanus locat hic in DIST. XXVII. & pag. 527. n. 53. in DIST. LXXII. & neutro in loco est; sed occurrit in DIST. LXXXII. fed ad rem non facit: nam 1. Innocentius I. ibi loquitur de continentia Presbyterorum & Diaconorum, quam Siricius declaraverat esse de Jure Divino, in nixus nonnullis Scripturæ locis, quæ id non probant, & sequitur Prædecessoris sui sententiam. 2. Non agitur de Ecclesia Celebris, qualis Nationalis, quæ acceptare recuset Decretum Siricianum; sed de personis privatis, quæ illud transgressi fuerant. Vide *Can. citatum*, & interpretationi subscribes.*

3. Eruiatur à *Can. 3. CAUS. XIV. QU. I.* hic autem *Can.* non magis congruit quæstioni: siquidem loquitur de præcepto in se spectato, prout comprehendit præceptum Naturale, vel Divinum. vel Humanum, vel Particulare, vel Generale, & illud à Consilio secernit in eo, quòd imponit necessitatem faciendi quod jubet; Consilium autem libertatem relinquit faciendi, vel non faciendi. Porro, quæstio proposita non respicit præceptum in se spectatum, sed præceptum Humanum datum alicui Nationi, vel Ecclesiæ Celebris, aut Magnæ; non autem privatis personis. Et posito, quòd loqueretur de præcepto generali, quòd Lex nuncupatur, & ad præceptum Humanum restringeretur, intelligi posset de Præcepto, vel Lege acceptata. Idem dicendum de *cap. 2. de majorit. & obed.* complectitur enim Præceptum, tam particulare, quam generale in se & intellectum de præcepto generali restringendum veniret ad Præceptum acceptatum.

Si quis quærat obiter, undè fit, ut Præceptum Generale, sive Lex egeat acceptatione, ut ligare possit; Præceptum verò particulare liget independentem ab acceptatione? Respondeo, illud discrimen ex eo nasci, quòd hujusmodi Præceptum fit cuidam Privato, qui notus est ipsi præcipienti; Lex verò datur cuidam Nationi vel Ecclesiæ Magnæ, cujus mores, vel usus à Condente plerumque non noscuntur. Præterea, aliter agitur & agendum est erga Corpus morale, quam erga Privatum; consequentiæ Legis Populo, vel Genti non convenientis terribiles sunt; exiguum verò malum aliquid præcipere privato, ipsi non conveniens.

Quod ex citatis & refutatis *Textibus* *FAGNANUS* concludit, nempe, generalem inobservationem Legum præceptoriarum non excusare; locum non habet nisi in duobus Casibus, 1. Quando Lex acceptata fuit. 2. Quando Legislator non consentit, ut Lex non amplius servetur eo in sensu accipiendi sunt *Canonnes*, qui dicunt, consuetudinem non esse legitimam, quoties adversatur Canonibus; sunt enim

Tom. I.

innumeri Canones abrogati, aut per non usum, aut per usum contrarium, probatum silentio Superioris. Undè colligitur, Canones inabrogabiles utraque via, non alios esse, quam illos, contra quorum inobservationem Superior reclamatur. Hinc fit, ut, inter Canones merè positivos, seu Ecclesiasticos, quidam sint præscriptibiles, quidam verò sint impræscriptibiles: atque, ex istis, quidam manent impræscriptibiles, alii autem efficiuntur præscriptibiles. Impræscriptibilitas in his, provenit ex reclamatione continuâ Canonum posteriorum, quæ impedit, ne sit bona fides & possessio quieta; exemplum Canonum aliàs impræscriptibilium, nunc autem præscriptibilium est in illis Canonibus, qui aliàs declarant Procuracionem Visitatori debitam impræscriptibilem, & in *c. 3. Suss. xxiv. de Ref.* præscriptionem contra illam permittere; eorum verò, qui manserunt impræscriptibiles numero recensentur. *c. 12. & 16. de præscript.* docentes, inferiorem non posse obedientiam contra Superiorem præscribere, ideoque nec correctionem, nec visitationem. Præscriptio contra illa jura quotidie interrumpitur innovatione frequenti Canonum illa statuentium, vel statuta confirmantium.

Verùm, quæcumque hæc dicit *FAGNANUS*, circa abrogacionem Legum per desuetudinem, vel consuetudinem contrariam, ad quæstionem propositam non pertinent. Abrogatio locum non habet nisi in Lege recepta: hic autem agitur de Lege non acceptata, quæ propriè abrogari nequit, cum abrogatio Legi tollat vim suam, & non acceptatio novæ Legis impediatur, ne Lex nova vim Legis acquirat. Est aliud discrimen inter utramque, in eo positum, quòd abrogatio incipiat à peccato, cum primi transgressores Legis receptæ, qui abrogacioni ansam præbent, delinquant, peccatumque durat in successoribus, donec per usus continuationem libertas legitime præscripta fuerit, vel saltem quousque isti bona fide credant, legem abrogatam esse, nec amplius obligare: non acceptatio sine peccato fit, si cum iusta causa Lex non recipiatur.

Fagnanus sibi objiciens celebrem locum *GRATIANI: Leges instituuntur, cum promulgantur, firmanur cum moribus utentium approbantur*, plura responsa offert, quæ facillimè refelli possunt. Primum quod habetur *n. 49.* est, quòd Gratianus loquatur de firmitate stabilitatis, quæ fit per usum, & non de firmitate auctoritatis: Quod non coheret cum loco *S. Augustini*, quem Gratianus hic exponit. Nempe, Homines judicare de Legibus cum instituuntur, postea verò cum instituta & firmata sunt, secundum illas judicare debere; Augustinus enim evidenter loquitur de firmitate, quæ institutionem comitatur, quæ alia non esse videtur, quam quæ fit per acceptationem; cum Judices secundum Leges judicare teneantur, etiam antequam per usum firmata sint; quod non accidit, nisi per multos annos à promulgatione numerandos.

Alterum *Fagnani* responsum, quòd est in *n. 56.* non differt à primo nisi in verbis; ait enim Gratianum loqui de firmitate *Facti*, quæ oritur ex observatione Legis, non de firmitate *Juris*, quæ præcedit usum, sicuti causa præcedit effectum suum. Porro, quid aliud est firmitas *facti*, quam firmitas stabilitatis, proveniens ex perseverantiâ in observatione Legis.

In tertio responso dicit, Gratianum loqui de Legibus Simplicibus, non autem de Legibus Præceptoris; quòd nullatenus admitti potest, cum 1. Gratianus loquatur de Legibus, juxta quas judicandum est, quæ certissimè præceptoris sunt, cum præscribant Judici quid agendum, quid vitandum, nec non quomodo debeat contra transgressores procedere. 2. Nulla Lex est, quæ non sit præceptoris: in hoc enim differt Lex ab Exhortatione, Monito, Cnoscilio; ideoque, divisio Legum in Simples & Præceptorias solido fundamento caret. Non obstant exempla allata à *Fagnano*, & desumpta ex *Can. 5. & 6. DIST. III.* nam Canones, qui volebant, ut Clerici Qua-

K

Qua-

Quadragesimale Jejunium à Quinquagesimâ incipient, præceptorii erant: verba ipsa id demonstrant, & Gratianus ipse agnoscit, dicens, unde illud *Telephori, qui decrevit, ut generaliter Clerici à Quinquagesimâ à Carnibus abstinerent.* Adde, quòd verbum *decernere*, sit verbum imperativum. Præterea, posito, quòd hi Canones non forent Leges præceptorii, sed continerent exempla Legis simplicis: hæc exigui momenti essent, cum Canones isti sint supposititii. Prior desumptus à falsâ Epistolâ *Telephori*; posterior è Sermone *S. Ambrosii* falsò adscripto, ut firmaretur falsâ *Telephori* Epistola.

Nec magis probat exemplum Legis simplicis desumptum ex *cap. 15. de major. & obed.* Ibi enim *Gregorius IX.* expressè præcipit, ut Clerici in Ordine Superiores, aliis præeant, majoremque portionem habeant, quamvis posterius recepti fuerint. Itaque, patet illud continere Legem præceptoriam.

Sunt adhuc duo alii *Textus*, quos *Fagnanus* allegat, ut sibi faventes, qui tamen sententiæ suæ non suffragantur. Prior est *Can. I. Dist. XX.* Posterior est *cap. 35. de Elect. in 6.* Uterque loquitur de privatis personis, consideratis ut privatis, quæ haud dubiò sese subicere tenentur Legibus stabilitis; non autem de Corpore Prælatorum, cujus est examinare, an Decreta Pontificia, aliæ Legum Consilia conveniant moribus Nationis, an circumstantiæ temporum, atque locorum promittant ex illis Legibus magnum Publico commodum proventurum.

Jam ad rationes *Fagnani* veniamus, quibus contendit probare, Leges obligare independentem ab Acceptatione: hinc nascetur occasio discutiendi alios *Textus*, quibus idem ostendere nititur suæque momenta confirmare.

Primam petit ex eo, quòd potestas ferendi Leges inutilis foret, si illæ vim suam non haberent ante Acceptationem illorum, pro quibus fiunt, cum populi adeò perversi esse possent, ut Leges etiam utilissimas rejicerent. Id speciosum quidem, & nil amplius: Populi nimium amant utilitatem propriam; ut non acceptent Leges utiles, atque, si Acceptatio necessaria non esset, periculum immineret Populis, qui ab uno solo homine reguntur, ne quærens quæ sua sunt, Leges Subditis daret illorum utilitati adversantes, proindeque non recipiendas, quod facile probari posset: sed frustra fieret, cum agatur hic de Bullis Pontificiis, quarum acceptatio pendet à Clero, cujus refert Leges verè opportunas non respucere, ne suæ identidem rejiciantur.

Secunda sic se habet: si Lex non ligaret, nisi post acceptationem, Populus Conlegislator esset, cum Principe potestatem Leges ferendi cum illo compartiens; sed hæc ratio ad propositum non facit; non enim agitur hic de acceptatione, quæ fit per Populum, cui non convenit Leges ferre, sed de illâ, quæ fit per Episcopos, qui ferendi Leges jure fruuntur in Ecclesiis suis, ut Papa in Ecclesia Univerfa. Unde nascitur jus examinandi, an Decreta Pontificia conveniant moribus subditorum suorum, eaque acceptandi, vel respuendi, pro horum Decretorum qualitate, quoad hanc circumstantiam, ne ullum promulgetur, quod obesse posset animabus, quarum cura ipsis concredita est.

Tertiò dicit, omnes Legislatore habere potestatem constringendi Subditos suos ad recipiendas Leges suas. Hæc autem ratio mera est petitio principii. *vid. n. 48.* In principio ponit quod est in questione. Disputatur siquidem, an Lex obliget ante acceptationem, utque probetur affirmativa, affertur ut principium, quòd, qui Leges condit, cogere possit ad illas acceptandum, nihilque adducitur ad hoc stabiendum, quàm quod supra refutatum est; scilicet, alioquin potestas ferendi Leges inutilis foret.

Verum quidem est quod *n. 53.* laudatur *Can. non frustra 18. CAUS. XXIII. Qu. V. & cap. ut Clericorum. 13. de vita & honest.* ad ostendendum, Legisla-

torem constringere posse pœnis latis ad executionem Legis suæ. Porro, executio Legis multum differt ab illius acceptatione; supponit enim Legem jam obligare, cum nullus teneri posset Legem servare, quæ non ligat; acceptatio verò concurret ad faciendam Legem obligatoriam, proindeque obligatio Legis supponit acceptationem, & ista illam præcedit. Præterea, *Textus* citati loquuntur de punitione Criminum veterum Lege Naturali & Divinâ. *Cap. 13.* loquitur de Incontinentiâ Clericorum, & speciatim de eâ, quæ est contra naturam. *Et Can. 18. CAUS. XXIII. Qu. V.* nihil aliud dicit nisi, quòd auctoritas puniendi, quæ est in Principe, & in Magistratu, & potestas corrigendi, quæ est in Patrefamilias, inutiles non sint: utraque autem præcipue concessa est ad observationem Legis Naturalis & Divinæ.

Quartò ait, ut Subditi Legislatoris obligentur ad recipiendam Legem, sufficit ex parte ipsius potestas & voluntas: at subdit, qui condit Legem potest & vult obligare Subditos ad illam recipiendam; vult, verba imperativa id demonstrant; potest quoque, cum possit Legem facere sine illorum consensu, proindeque illos obligare ad illam recipiendam, illis invitis.

Huic rationi plura respondere est, sed præsertim, quòd nimium probat: nam hinc inferre liceret, quòd Legislator posset obligare Subditos ad obediendum Legibus injustis, si ejusmodi conderet, cum ferre Leges possit sine illis, & condendo Leges injustas manifestaret voluntatem illas ferendi: si dicatur, quòd potestas legislativa restringenda est ad Leges justas, quia data est ad ædificationem, non ad destructionem; dici quoque potest, quòd potestas Legislatoris limitata sit ad Leges utiles, quia utilitas publica finis est præcipuus Legum *C. 2. Dist. IV.* Lex autem non acceptata utilis esse nequiret; cum non servaretur, & sola observatione Lex prodesse potest. Itaque, ut Legislator possit obligare Subditos suos ad recipiendam Legem, non sufficit quòd Potestatem & voluntatem Leges condendi habeat, sed necesse, ut utramque intra limites justos contineat, ferendo Leges justas & utiles.

Distinguenda est ergò potestas Legem condendi in se considerata, ab eadem potestate spectatâ quoad finem, quæ est ædificandi, non destruendi, bonum procurandi, non verò malum. Posterior sufficit ad obligandum ad Leges recipiendas, sed includit considerationem, si tales sint, quæ dignæ sint, ut recipiantur; quod non convenit illis, quibus alterutrum deest, aut Justitia, aut Utilitas. Cum ergo, ut ostensum est, Lex non acceptata utilis esse non possit, consequens est, ut in omni nova Lege, quæ proponitur, subintelligenda sit conditio, si acceptetur.

Præfata distinctio potestatem Legislativam respiciens producenda est ad verba Legum, quæ considerari possunt, vel in se, vel quoad finem illarum, si hoc modo considerentur, ostendunt, quòd Legislator Subditos obligare nolit ad executionem Legis, nisi posito quòd acceptata fuerit; præsumendam enim est Legislatorem officium suum implere velle, quòd est ad illam non obligare, extrâ hunc casum. Regula: *Nemo præsumitur malus, nisi probetur malus*; hæc interpretationem postulat. Quidquid sit de his reflexionibus, aliisque præcedentibus, circa Leges consideratas in genere, certæ censendæ sunt quoad Decreta Pontificia, ad illas Regionis missa, ubi examinari solent ante acceptationem, nec publicantur priusquam Litteris Principis confirmata sunt; hæc enim jure existimatur Pontificem nec posse, nec debere ibidem condere Leges, nisi sub conditione Acceptationis.

Quinta Ratio, quæ habetur *n. 53.* hæc est: si Lex vim Legis non habet, nisi post acceptationem, Lex non aliud est, quàm Consilium; cum nullam imponat necessitatem faciendi, sed libertatem relinquat faciendi, vel non; eo planè modo, quo Consilium. Sed hæc ratio falsa minus non est, quàm præcedentes:

nam Lex consilium esse nequit ante acceptationem; cum Corpus, cui datur, teneatur illam acceptare, si suis moribus congruat, & utilis futura iudicetur: è contrà consilium numquam ligat, nisi vertatur in præceptum vocatione particulari. Itaque, Lex nova Præceptum est conditionatum, quod necessitatem illud servandi non imponit, nisi positâ acceptatione, vel, si mavis, est propositum Legis faciendæ, datum, ut examinetur, an conveniat moribus Patriæ, quod Lex vel Præceptum non fit, nisi postquam probatum est, seu acceptatum. *Postremò* dicitur, quod Sancta Sedes sit regula & norma cuiusque rei probandæ aut respiciendæ, & probatur, per *Can. 1. Dist. XIX.* unde concluditur, quod, si mittantur Decreta Pontificia, examinanda non sunt, sed obediendum illis; additurque, quod, si quæ Ecclesiæ sint, quæ Ritus Legesque Ecclesiæ Romanæ non sequantur, ut Ecclesiæ Græca, erga Continentiam Clericorum in Ordinibus Sacris constitutorum, id proveniat ex permissione Papæ. Hæc autem ratio refellitur per *Canonem 4. Dist. XXXI.* ubi STEPHANUS IV. contrarium docet, agnoscens, quod si Ecclesiæ Orientalis, cum Ecclesiâ Occidentali non consentiat, circa Continentiam Ministrorum Sacrorum id nascatur ex diversitate Traditionum illarum Ecclesiarum; ait enim, *aliter se Orientalium Traditio habet Ecclesiarum, aliter hujus Romanæ Ecclesiæ*: quod confirmatur per *cap. 6. de Cler. conjug.* ubi INNOCENT. III. æquè instructus & studiosus Jurium Sanctæ Sedis, ac quilibet alius, prædictum discrimen petit, ex eo, quòd Ecclesiæ Græca non receperit Legem Continentiæ: *Nos igitur attendentes, quòd Ecclesiæ Orientalis votum continentia non admittit, quoniam Orientales in Minoribus contrahunt, & in Superioribus utuntur matrimonio jam contracto.* Confirmatur etiam per *cap. 4. de Consecr.* ubi idem Pontifex damnans consuetudinem Græcorum, quâ Presbyteri conferunt Sacramentum Confirmationis, condemnationem non fundit in eo, quòd Ecclesiæ Romana illam non probet, sed in eâ *unicè*, quod adverteretur Traditioni; hæc enim habet ab Apostolorum tempore *soli Episcopis sunt reservata, ut est Sacramentum Confirmationis, quòd soli Episcopi, per impositionem manuum debent conferre.*

Eadem ratio refelli etiam potest hæc consideratione: non est causa potior, quod præfatus usus Græcorum vim suam hauriat ex approbatione Sedis Apostolicæ, quam cæteri ejusdem peculiare usus, & de istis nulla extat probatio quod egerint autoritate ejusdem Sedis, ut statuerentur: è contrà Sancti Patres, Concilia, supponunt illos esse legitimos independentes ab illa autoritate, v. g. CÆLESTINUS III. loquens de usu Græcorum conferendi Ordines extrâ tempora, illum agnoscit legitimum, approbatque, modò hæc licentia non utantur, nisi erga Græcos subditos, qui in possessione sunt illos sic recipiendi, eamque non extendant ad Latinos, qui eadem possessione carent. *Vid. c. 9. de temporib. Ordin.* Hoc exemplum eo magis notandum, quòd S. LEO credat, Canones, quos sequitur Ecclesiæ Romana, in collatione Ordinum diebus jejunii, esse Traditionis Apostolicæ *Epist. II. c. 1. Epist. 84. c. 2.*

Ejusdem rei simile exemplum habes in Concilio Florentino *Conc. Tom. XXXIII. p. 1167.* ubi probans Ecclesiæ Græcæ & Latinæ modum conficiendi, consecrandique Eucharistiam, nimirum illius in fermentato pane, istius verò in pane azymo; nequiquam plus autoritatis in hoc tribuit Ecclesiæ Romanæ, quam Ecclesiæ Græcæ, quod facere non debuisset, si existiasset Ritus Græcum vim suam haurire ab Apostolicâ Sede residente in Summo Pontifice, ut Græci intelligerent, se in hoc Latinis obnoxios devinctosque esse.

Quod mox dictum est de potestate Ecclesiæ Græcæ habendi ritus peculiare independentes ab Eccle-

Tom. I.

siâ Romana, applicationem suam habet in aliis Ecclesiis Nationalibus. Eadem utrimque ratio. Non subjacent Legibus Romanis, quas non acceperunt, & ad illas non recipiendas, non egerit consensu Sedis Apostolicæ, sed sufficit quod sibi videantur repugnare moribus Nationum suarum.

Frustrâ objiceretur *cap. 11. de tempor. Ordin.* ubi INNOCENTIVS III. loquens de consuetudine Græcorum conferendi unâ simul omnes Ordines, & extrâ quatuor Tempora, Græcis etiam subditis Episcoporum Latinorum, ait, quod, quandiu tolerabitur ab Ecclesiâ, non privandi sint executione Ordinum sic receptorum: *Si verò de mandato, seu licentia sui Pontificis, secundum morem Græcorum fuerit ordinatus, licet culpandus sit Episcopus Latinus, qui Clericos suos à Græco Antistite fecit ordinari, quamdiu tamen talis mos ab Ecclesiâ toleratur impediri non debet ab executione Ordinum taliter receptorum; & prætenderetur, quòd Ecclesiæ, de quâ hæc, est Ecclesiæ Romana, prout est Ecclesiæ particularis, ut hinc concluderetur, usum Græcorum vim suam accipere ab Ecclesiâ Romanâ, in Papâ potissimum residente, sicut Corpus particulare viget imprimis in ipsius Capite particulari.*

Hujusmodi objectio pessimo niteretur fundamento, cum hæc voce *Ecclesiæ*, sine ulla additione, vel restrictione intelligi soleat Ecclesiæ Universalis, quæ est, per excellentiam, Ecclesiæ, & Ecclesiæ sumpta & spectata eo modo absoluto.

In vanum adjiceretur, quod in Statibus Monarchicis nulla Lex est, nulla consuetudo, quæ suam vim, autoritatemque non teneat à Principe, quodque Ecclesiæ sit Monarchia, cujus Papa Caput; & in probationem addacerentur varia Scripturæ loca, ac inter alia 1. hæc verba J. Christi, spectantia Ecclesiæ institutionem: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves Regni Cælorum*: quæ ostendere videntur, quòd Christus uni soli totam suam autoritatem communicaverit. 2. Sequentia ejusdem Christi verba Petro directæ, quoad regimen Ecclesiæ, *pascite oves meas, pascite agnos meos*, quæ explicationem præcatorum confirmant, quia probare videntur, Christum Petro commisisse totum gregem suum, consistentem in ovibus, quibus intelligendi veniunt Episcopi, qui Fideles in Christo pariunt, ut oves agnos, & in agnis, quibus intelligendi Fideles, qui pariuntur in Christo ab Episcopis, ut agni ab ovibus. 3. Hoc Christi dictum, *unus pastor, unum ovile*, quod ad credendum inducit, quòd, sicut unicus est Pastor invisibilis, ad quem totus grex pertinet; ita unicus est Pastor visibilis, præpositus regimini totius gregis, ut justa sit similitudo inter regimen visibile, & regimen invisibile.

Vanus, inquam, esset hujusmodi sermo; nam 1. Scriptura Sacra sibi ipsi non adverfatur, hæc autem docet, Christum dedisse omnibus Apostolis potestatem Clavium, cujus pars est potestas condendi Leges, quibus Fideles ligantur, & potestas dispensandi, quibus idem solvantur; dedisse quoque illis Apostolis potestatem remittendi peccata, illave retinendi, post insufflationem super ipsos, sicut super Petrum, ut acciperent Spiritum Sanctum; Christum misisse Apostolos, ut fundarent Ecclesias prædicatione suâ, postquam illis dixisset, se accepisse à Patre omnem potestatem, illamque illis communicare, illos mittendo sicut Pater ipsum miserat. Porro, certum est Episcopos successisse Apostolis, sicut Papa Sancto Petro; ideoque, si Papa, ut Successor Petri, jus habet regendi Ecclesiam, ita Episcopi, ut Successores Apostolorum, idem jus habere debent.

2. Natura Regimini Ecclesiæ meliùs cognosci, non potest, quam observando, considerandoque modum,

K 2

dum, quo gubernata est per Apostolos, illorum Discipulos, & Successores istorum, usque ad Concilia Generalia, & per novem priora sæcula, in quibus celebrata sunt octo priora hujus generis. Porro, quandiu Apostoli vixerunt, Ecclesia gubernata non est à Petro, ut à Monarcha, sed ab Apostolis conjunctim cum illo, ut status partim Aristocraticus, partim Monarchicus. Actus Apostolorum id testantur, Discipuli Apostolorum illorum exemplum secuti sunt: quod patet possimum per Concilia, quæ celebrantur, ad imitationem illorum, quæ ab Apostolis convocata sunt, & in quibus videre est Episcopos Provinciarum suas rexisse Ecclesias, inconsulto Pontifice. Inter ea, legantur Concilia *Africana*, nec non quinque priora Orientalia, Particularia, quorum illa in codice Ecclesiæ Africanæ continentur; ista verò in codice Ecclesiæ Universæ primòque *Dionysii exigui*. Notabiliores hanc circa rem Canones sunt l. 4. *Conc. Nicæni*. c. 13. 14. *Conc. Antiocheni*. c. 3. & 7. *Conc. Sardicensis*, qui introduxerunt Recursum ad Pontificem in judiciis Episcoporum. Sed de his fufius in *Notis circa Concilia*, & in *Tractatu de Ecclesiâ*.

TITULUS XVI.

PECULIARIA *Notanda in CONCILIIIS AFRICANIS Circa CONVOCATIONEM, LOCUM, TEMPUS CELEBRATIONIS, QUALITATEM, NUMERUM, PRÆSENTIAM, FORMAM CANONUM, SUMPTUS ITINERIS ET MANSIONIS, PÆNAS ABSENTIUM, AUTORITATEM SECUNDI ORDINIS.*

PECULIARIA, Quæ colligimus, totidem administrant probationes libertatis Ecclesiarum, quoad Disciplinam: pleraque ostendunt Ecclesiam AFRICANAM ab aliis discrepare circa Concilia. Ea igitur colligimus ob hanc causam: uno autem sub *Titulo* eas collocamus, idè, quòd pauca de singulis dicenda sint.

CONVOCATIO.

Ex omnibus Conciliis Africanis, quorum Acta habemus, quæque nomen CONCILII gerunt, nullum est in quo nominatim dicatur à qua Persona fuerit convocatum; an ab Imperatore; an à Proconsule; an ex eorum consensu, vel licentiâ; an à Capite Ecclesiæ Africanæ, nempe Carthaginensi Episcopo; an à Capite uniuscujusque Provinciæ, nempe Primæ aut Metropolitanæ. Itaque, ex illis Actis nulla potest erui decisio circa quæstionem, ad quam ex duabus Potestatibus Spirituali & Temporalis, pertineat Convocatio Conciliorum; nam silentium utrimque æquale est, quoad jus utriusque Potestatis, nec major locus est Argumento negativo contra Temporalem, quàm contra Spiritualem Potestatem. Enimverò, quidam Canones *Codici Ecclesiæ Africanæ* probant, Episcopum Carthaginensem convocavisse Concilium universale hujus Ecclesiæ: talis est *Canon 95*. alii ostendunt, Concilium Provinciale convocatum fuisse à Primæ; talis est *Can. 73*. ejusdem *Codici*. Sed nihil est in his Canonibus, quod excludat auctoritatem temporalem à Convocatione horum Conciliorum. Adjice plures, in eodem *Codice*, Canones reperiri, ex quibus concludi potest aliquatenus, Ecclesiam Africanam agnovisse, quòd Principum auctoritas necessaria sit ad Convocationem Conciliorum, quia multæ sunt res ad Religionis bonum conducentes, quas statuere non possunt, sine hac auctoritate: tales sunt omnes Canones, quibus ostensum fuit Concilia Africana sæpè Imperatori supplicavisse, ut ab eo imperarent Leges circa res temporales, quarum Religio indigebat;

Primam hanc observationem restringimus ad Convocatum, qui Concilia dicuntur, nam *Cap. 5. cognitio- nis 1. Collationis Carthaginensis* expressè dicitur, Convocatum hunc, sive Collationem, convocatum fuisse ab HONORIO, Imperatore, qui congregavit omnes Episcopos Catholicos & Donatistas, ut, selectis ex utraque parte peritissimis, discuterent, & juxta Scripturam ac Traditionem, dissolverent difficultates, quæ separationem pepererant. Convocatum hic est anni 411.

TEMPUS CELEBRATIONIS.

Inter Concilia Africana, quorum Acta habemus, pauca sunt, quorum tempus non designetur, per *Consulatus*. Id perspicuum est, quoad Concilia, quorum Canones inserti sunt *Codici Ecclesiæ Africanæ*, & quoad illa, de quorum celebratione mentio expressa fit, in eodem *Codice*, licet eorum Canones non referantur. Aliquot Concilia excipimus ab observatione hæc; quoniam Acta Concilii XIX. *Carthaginense* non docent quo anno illud habitum fuerit. vid. *Tom. I. Biblioth. JUSTELLI*, pag. 388. & 396.

Aliud observandum est circa tempus Celebrationis Conciliorum *Africanæ*. Nempè Synodum Hippo-nensem an. 393., assignavisse 10. *Septembris* uniuscujusque anni, celebrationi Concilii Universalis. *Canon. 73*. *Codici* hujus Ecclesiæ sumptus è Concilio *Cartagin. an. 401.* id expressè dicit. Hæc circumstantia omiſsa fuit in *Epitome Canonum* quæ Concilium Carthaginense III. sequitur; dicitur solùm quòd Concilium universale quotannis celebrabitur, Eadem quoque omittitur in *Can. 2.* hujus Concilii *Carthagin. III.* Ex omnibus Conciliis Africanis huic Hippo-nensi posterioribus, nullum est, quod habitum fuerit 10. *Septembris*, dùm Concilia Africana fuere annua, quod duravit solùm ab anno 393. ad ann. 407. In quibusdam annis duo habita fuere: tales sunt anni 397. & 408. *Canon. 18.* *Codici* laudati docet, Decretum Nicæni, circa binam celebrationem Conciliorum Provincialium, productum fuisse ad Concilium universale Africæ.

LOCUS CELEBRATIONIS.

Quoad Hocce Caput, duplex Conciliorum genus distinguendum est: alia gerunt nomen alicujus Urbis, putà Carthaginis, Milevi, Hipponis, hæc autem habita fuerunt in loco, cujus nomen ferunt. Ex his Conciliis componitur *Codex Ecclesiæ Africanæ*, & pleraque eorum habita fuere Carthagine in variis Basilicis, quarum aliquot expressè nuncupantur in *Codice 1. Basilica Rearedificata. Tom. I. Bibliotheca JUSTELLI pag. 149. 2. Basilica 2. Regionis pag. 160. 3. Basilica Fauſti pag. 141. Basilica Pacis. pag. 149.*

Alia Concilia nomen Regionis sumpserunt, & dicuntur AFRICANA, fortè quia componuntur ex Episcopis universæ Nationis. *Tria* ex illis habita sunt sub ANASTASIO Pontifice, & octo sub INNOCENTIO I. Omnia *Undecim* extant in *Codice Ecclesiæ Africanæ*, sub nomine *Concil. Carthaginensium*. Primum est an. 399. 2. & 3. anni 402. reliqua habita sunt annis 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410.

Præter hæc *Undecim* Concilia, *Africana* dicta, quæ sunt vera Concilia, est unum Concilium Africanum, quod nihil est aliud, quàm Collectio Canonum à Conciliis Africanis factorum; in eo discrepans solùm à codice Ecclesiæ Universalis, quòd in ea omittantur Acta Concilii *Carthaginensis* anno 419.

Fortè, juxta exemplum Conciliorum, quæ *Africana* dicta fuerunt, quædam Concilia Germaniæ, vel Galliæ,